

5 augustus 2011

Zomer-
editie

Nationale ombudsman Alex Brenninkmeijer

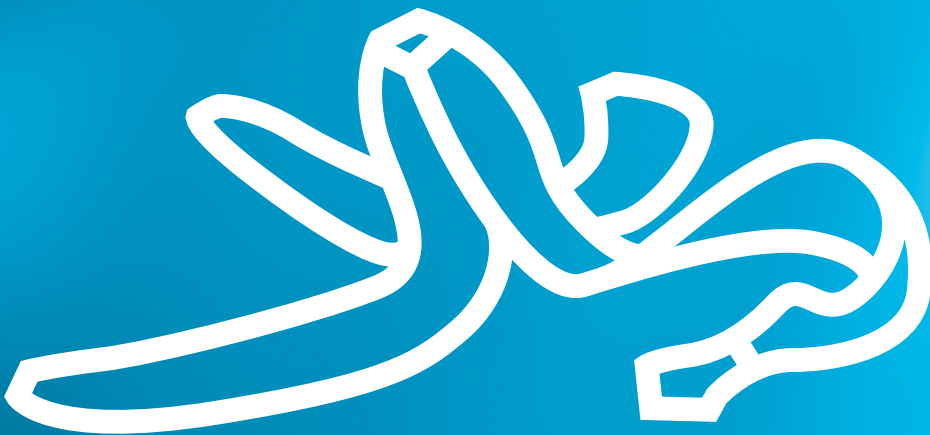
DE BLINDE VLEK VAN DE BALIE

» Hard knokken voor de kleintjes » Kroniek Bestuursprocesrecht 2009-2010

» Zomer 2011: wie gaat waarheen? » Scheidend algemeen secretaris wil grimmiger Orde

Sdu UITGEVERS

Dichtbij

Je staat er liever niet bij stil, maar een ongeluk zit in een klein hoekje. En de gevolgen kunnen erg vervelend zijn. Want ziekte of arbeidsongeschiktheid komt altijd op het verkeerde moment. Hoe moet dat verder met de praktijk? En met de betaling van de hypotheek? Wij zorgen ervoor dat u goed bent voorbereid. Door samen met u de mogelijke gevolgen op een rijtje te zetten en u van deskundig advies te voorzien. Onze adviseurs zijn thuis in de advocatuur. Net als u. Houden we binnenkort bij u de vinger aan de pols?

Arbeidsongeschiktheidsverzekering?
Kijk op www.nwk.nl

**Hoe dan ook,
Niehoff Werning & Kooij is altijd dichtbij.**

Niehoff Werning & Kooij
verzekeringsadviseurs voor advocatuur en notariaat

Vakantie

18 Zomer 2011

Wie gaat waarheen, waarom en wat zouden ze daar kunnen lezen?

Interview

24 Ombudsman over advocaten

Als advocaten meer zouden kijken naar klachten achter juridische kwesties, werden conflicten eerder opgelost, vermoedt ombudsman Brenninkmeijer.

Kleine kantoren

31 Hard knokken voor de kleintjes

Advocaten van kleine kantoren en eenpitters moeten alle zeilen bijzetten om hun positie op de markt te behouden.

Actualiteiten

- 2 Ook advocaat Breivik moet er zijn voor zijn cliënt
- 2 Eigen bijdrage gefinancierde rechtsbijstand omhoog
- 3 Zegveld blik vooruit
- 3 Deken neemt hoed af voor BOPZ-advocaat
- 5 'Maak de rechter niet kwaad'
- 5 Columnist Veenendaal: Schaf legitieme portie af
- 6 Teeven vs. Docters: Wat staat er precies op het spel?

- 7 De resultaatgerelateerde beloning is terug
- 8 Fysieke aanwezigheid advocaat bij verhoor vereist
- 8 Nicaragua vs. VS: 25 jaar later
- 9 OM spoort letselschade-expert aan
- 10 Meer aandacht voor beslagene in nieuwe Beslagsyllabus
- 11 Advocaat Michael Pestman in Phnom Penh
- 12 Centrale stichting derdengelden: 'onontkoombaar'
- 13 'Rechters hebben activistische advocaten

- nodig om Europees recht in te vullen'
- 15 'Bedrijven met goede man-vrouwverhouding zijn succesvoller'
- 16 Wetsvoorstel massaschade behelst meer
- 16 Berusting in Akzo-uitspraak

Vakantie

- 23 Zomers leesvoer

Interview

- 28 Jan Suyver, scheidend algemeen secretaris, wil een grimmiger Orde

Strafrecht

- 33 Maak omvang cassatieberoep duidelijk

Bestuursprocesrecht

- 34 Kroniek 2009-2010

Procederen

- 42 Griffierecht maatschap is dat van rechtspersoon

Opfrissen

- 49 Wie bewijst dat het wit was?

Recensie

- 45 Napoleon over de balie: 'Men zou ze de tong moeten afsnijden'

Werken in het binnenland

- 47 Simon Dack is verlost van Britse omslachtigheid

Transfers

- 51 Wie, wat, waar?

Uitspraken

- 54 Geschillencommissie
- 55 Uitspraken tuchtrecht

Colofon

91e jaargang
Verschijnt elke drie weken.

Het *Advocatenblad* is het officiële orgaan van de Nederlandse Orde van Advocaten en wordt uitgegeven door Sdu Uitgevers. De inhoud wordt samengesteld door de van de Orde onafhankelijke redactie, behalve Van de deken, Berichten van de Orde en Tuchtrect

Redactie

mr. K.A. Boshouwers
mr. A. Groenewoud
dr. L. Hesselink
mr. J.T.C. Leliveld
mr. M.R. Maathuis
mr. R. Malewicz
mr. C.C. Oberman
mr. M.A.R.C. Padberg
mr. L.H. Rammeloo
mr. drs. Th.C. van Schagen

Eindredactie

Linus Hesselink

Redactionele bijdragen

Mailen naar:
l.hesselink@sdu.nl.
Informatie: Linus Hesselink,
070-335 35 74, 070-378 98 36
Het schrijven van redactionele bijdragen, max. 2000 woorden, levert per 500 woorden 1 opleidingspunt op.

Sdu Uitgevers

Gert Jan Schinkel (uitgever)
Sandra Kroon (directeur BU Legal & Tax)

Beeldredactie

Charlotte Helmer

Journalistieke redactie

Linus Hesselink, Hedy Jak,
Mark Maathuis en
Sabine Droogleevoer Fortuyn

Medewerkers

Lex van Almelo, Anna Italianer, Michel Knapen,
Juriaan Mensch, Tatiana Scheltema en Trudeke Sillevius Smitt

Vormgeving

Dimdim, Den Haag

Correctie

Sandra Braakmann
Carlijn Urlings

Citeerwijze

Adv.bl. 2011-2, p.

Druk

Senefelder Misset,
Doetinchem

Digitaal archief

www.advocatenorde.nl,
met Balienetcertificaat

Advertenties

www.bereikdejurist.nl
Daniël Stoltz,
accountmanager
d.stoltz@sdu.nl,
Tel. 070-378 05 62
Inzendtermijn:
afl. 11: 29 juli 2011
afl. 12: 19 augustus 2011

Abonnementen

Adreswijzigingen van
advocaten:
adres@advocatenorde.nl

Niet-leden betalen

€ 222,60 per jaarabonnement (incl. btw en verzendkosten) en voor de jaarband (€ 40). Studenten 50 procent korting, losse nummers: € 31,80 (incl. btw). Adreswijzigingen: Sdu Uitgevers klantenservice, telefoon 070-378 98 80, Postbus 20014, 2500 EA Den Haag, www.sdu.nl/service.

ISSN 0165-1331

Omslagfoto: Jiri Büller
De foto is gemaakt in de daktuin van het gebouw van de Nationale ombudsman in Den Haag

HO
PRINT

Uitgeversverbond
Groep uitgevers voor
vak en wetenschap

Van de redactie

In de zomer van 2011

Een zomerluw nummer, dacht de redactie, waarin we eens onderzoeken waar u zoal met vakantie heen gaat, en waarom, en wat u daarginds zou kunnen lezen. Maar wie niet met vakantie was, nog niet, zag dat er van zomerluwte nauwelijks sprake was.

Staatssecretaris Teeven zet weer meer druk op de discussie over toezicht op advocaten, en de ombudsman ziet hun blinde vlek. Een Noorse advocaat zet zijn cliënt neer als een gek en de deken neemt zijn hoed af voor advocaten die 'gekken' bijstaan. Kleine kantoren zien bedreigingen overal en een Engelsman in Nederland is blij dat hij van de Britse omslachtigheid is verlost – en hij zegt dat gewoon. Advocaat Pestman settelt in Phnom Penh en de vertrekkend secretaris van de Orde voorziet geknal.

Bij gebrek aan luwte kreeg dat luchtige zomerblad toch extra substantie. Misschien begint de komkommertijd pas in augustus. *Red.*

Eigen bijdrage omhoog

Sinds 1 juli betalen rechtzoekenden een hogere eigen bijdrage voor een toegevoegde advocaat. Maar als zij hun probleem eerst voorleggen aan het Juridisch Loket, wordt € 50 euro minder in rekening gebracht. Zonodig verwijst het Juridisch Loket door naar een advocaat. Dit gebeurt aan de hand van een diagnosedocument, waarin het probleem wordt geanalyseerd. De korting geldt ook voor zaken waarbij procesbijstand verplicht is, maar de rechtzoekende hoeft dan niet eerst langs het Juridisch Loket. Als een rechtzoekende op zeer korte termijn is gedagvaard of fysiek niet in staat is de gang naar het Juridisch Loket te maken geldt een hardheidsclausule.

Ook advocaat Breivik moet er zijn voor zijn cliënt

Geir Lippestad, de advocaat die Anders Breivik, de verdachte van de dubbele aanslag in Noorwegen bijstaat, noemde zijn cliënt 'een krankzinnig, paranoïde en zeer koud persoon'. Gaat hij hiermee over de schreef?

Strafrechtadvocaat Tjalling van der Goot (Anker en Anker in Leeuwarden) vindt zijn uitspraken opmerkelijk. 'Je kunt pas vaststellen dat iemand gestoord is als dat uit een gedragsdeskundig onderzoek blijkt. Naar mijn mening loopt de heer Lippestad voor de muziek uit. In de eerste plaats moet je er zijn voor je cliënt en niet voor de maatschappij of de media. Ik denk dat als Breivik zelf televisie kon kijken, hij niet blij was met zijn advocaat. Nu hoeft zijn advocaat hem ook niet positief af te schilderen, maar neutraal en op afstand is wel gewenst.'

'Ik sluit niet helemaal uit dat het een strategie kan zijn,' vertelt André Seebregts van strafrechtkantoor Seebregts & Saey

Advocaat Geir Lippestad

in Rotterdam. 'Het zou in het voordeel van de cliënt kunnen werken om in een vroegtijdig stadium in te gaan op zijn geestelijke problematiek. Toch kijk ik er wel van op dat hij zich negatief over zijn cliënt uitlaat.'

Citaat

'Uw advocaat te duur? Deze maand kunt u hem bij het groot vuil zetten.'

De Pers, 12 juli, over de verhoging van de competentiegrens.

Zegveld blik vooruit

Met de storm aan media-aandacht voor het Srebrenica-arrest blikte advocaat van de slachtoffers Liesbeth Zegveld alvast vooruit. 'Ik ga er vanuit dat de Staat in cassatie zal willen. De vraag is of dat nu eigenlijk al kan, want de onrechtmatigheid van het staatshandelen staat in de overwegingen, niet in het dictum.' Daarin staat wel dat er op 20 september een getuigenverhoor zal plaatsvinden over het feit dat de Haagse rechtbank rechter Punt vlak voor het pleidooi van de zaak afhaalde. Zegveld: 'Normaal kun je van zo'n beslissing niet in beroep, maar het hof heeft bepaald dat dat anders ligt als je je beroept op fair trial. Daar kunnen andere advocaten ook hun voordeel mee doen.' Rechter Punt had tijdens een comparitie tegen de Staat gezegd dat het in een crisissituatie niet zozeer gaat om de exacte verantwoordelijkheden op papier, maar om de feiten, het redden van levens. 'We waren verbijsterd toen hij plotseling van de zaak werd afgehaald. Nu kunnen we alle betrokken rechters horen om te achterhalen of daar politieke redenen voor waren.'

Ombudsman Brenninkmeijer stelde naar aanleiding van de Chipsholafaire dat de Haagse rechtbank mogelijk kampt met 'een ernstige cultuurfout'. De Srebrenicazaak lijkt een kans om daarover meer duidelijkheid te krijgen.

Cursuswijzer VSO/PO

De nieuwe Cursuswijzer VSO/PO staat online. Het cursusaanbod in deze cursuswijzer betreft de periode september 2011-januari 2012. U kunt de cursuswijzer inzien op de Orde-website.

Van de deken

Hoed af voor BOPZ-advocaat

Jan Loorbach

In het voetspoor van een Rotterdamse Rechter maakte ik onlangs een dagje mee uit zijn BOPZ-praktijk. Op zo'n dag beslist hij op zo ongeveer tien OM-vorderingen tot gedwongen opname op grond van een psychiatrische stoornis plus de daardoor veroorzaakte onmogelijkheid om het op eigen houtje 'buiten' te rooien, met risico voor eigen of andermans lijf of goed. De Rotterdamse rechtbank doet jaarlijks zo'n 2000 van deze zaken. Geëxtrapoleerd betekent dat voor Nederland ruim 20.000 zaken. Daar zitten verlengingen tussen en 'recidives', maar het blijft een ontmoedigend aantal personen dat er zo slecht aan toe is dat hun behandelaars een gedwongen opname nodig vinden en de officier dat inzicht deelt.

Ik maakte twee zittingen bij de cliënt aan huis mee en vier behandelingen in een inrichting. Het waren zes tragische eenakters en het besef dat die zes gevallen een hele wereld van persoonlijke ellende representeren was bepaald confronterend. Zo'n ervaring stemt tot beschouwelijheid als je je dagen gewoonlijk doorbrengt tussen mensen die hun zelfredzaamheid vanzelf vinden spreken.

Gelukkig werd de deprimerende casuïstiek zo af en toe voorzien van een vrolijke noot: ik denk aan de man die halverwege zijn verhoor ongehaast zijn luid schallende mobiel uit zijn kleren graaft en met een land hier ver vandaan bancaire zaken begint te regelen. Hij draait het dossier van zijn advocaat om zodat hij op de achterkant wat aantekeningen kan maken. Dan wendt hij zich weer met een hoffelijke glimlach tot de rechter.

In deze zaken treden dus ruim 20.000 keer per jaar advocaten op, eigenlijk altijd toegevoegd. Het zijn gespecialiseerde advocaten die een gerichte opleiding

hebben gehad en ervaren zijn, door dit soort zaken met een hoge frequentie te doen. Wij dienen onze hoed voor hen af te nemen. De intake vindt vaak bij de verwarde en onberekenbare cliënt aan huis plaats (soms ook in de isoleercel) en het vraagt een hoge en bijzondere mate van vaardigheid om met hem tot duidelijkheid over diens situatie te komen, feitelijk en juridisch, en tot een heldere strategie. Na de zitting is er de follow-up van de uitleg en de begeleiding bij de plaatsing. Veel advocaten hebben hun vaste klanten die ze even bezoeken als ze toch in de psychiatrische inrichting zijn.

Typisch weer zo'n praktijkgebied dat de media pas betreden als er iets mis gaat.

Ik vraag de aandacht voor het – bijna – altijd goed gaan van door de buitenwacht onopgemerkte, consciëntieuze bijstand. De procesbewaking door de advocaat is vitaal en ik heb gezien dat de rechter zich ook geruster voelt als hij ervan overtuigd is dat er partijdig naar de belangen van de cliënt is gekeken als tegenwicht van de kennis en macht aan de andere kant. In die rol vinden de advocaten ook hun motivatie: in deze praktijk haal je lang niet in iedere zaak de jurisprudentie, zal ik maar zeggen.

Op ons jaarcongres hebben we het over dilemma's. Uit de BOPZ-praktijk dit dilemma: cliënt wil naar huis, de vordering is gammel (bijvoorbeeld omdat de psychiatrische stoornis niet goed is gedocumenteerd) en er is dus een kans om de vordering te laten afwijzen. Maar je bent er van overtuigd dat het het belang van je cliënt is om even niet bloot te staan aan de verleidingen en gevaren van zijn meedogenloze en troosteloze milieu. Toch de wens van je cliënt volgen?

Ik spreek u graag in Breda.

Orde viert 200 jaar moderne advocatuur

‘Laten we over 100 jaar nog steeds toegang tot het recht hebben’

Gerrit Jan Pulles

In delen van het voormalige keizerrijk van Napoleon Bonaparte werd deze zomer stilgestaan bij 200 jaar moderne advocatuur. De herdenking van de Nederlandse Orde werd opgeluisterd door de kroonprins. Om te vieren dat Napoleon in zijn hele keizerrijk de advocatuur op een nieuwe leest schoeide, hadden de Belgen tientallen collega's uit binnen- en buitenland uitgenodigd en waren er in Parijs drie dagen lang activiteiten georganiseerd, met als hoogtepunt een diner voor tienduizend advocaten, politici, journalisten en anderen die de balie een warm hart toedragen. De Nederlandse Orde beperkte de herdenking van zijn ontstaan op 29

juni tot een namiddag voor hoogwaardigheidsbekleders, opgeluisterd door een lezing van historicus Thomas von der Dunk en de aanwezigheid van kroonprins Willem-Alexander.

De prins nam de essaybundel *De Keizer ende Advocaten* in ontvangst (zie voor een bespreking verderop in dit nummer). Ook onthulde de prins, samen met Algemeen deken Jan Loorbach, in de Oude Zaal van de Tweede Kamer een bronzen plaquette met een passage uit een decreet van Bonaparte om de regeling van het advocatenberoep ook in Nederland in te voeren.

Dit decreet zorgde ervoor dat de advocatuur werd georganiseerd in lokale ordes en dat advocaten onder eigen tuchtrecht kwamen te vallen.

Wat zei Napoleon?

Bij de feestelijkheden sprak Loorbach de hoop uit dat 'we over honderd jaar nog steeds een gewaarborgde toegang tot het recht hebben'.

Historicus Thomas von der Dunk praat de aanwezigen bij over de wortels van de rechtsstaat in Nederland.

Foto's: Gerhard van Roon

Leden van de Algemene Raad in gesprek met prins Willem-Alexander, staatssecretaris Fred Teeven en de Haagse burgemeester Jozias van Aartsen.

'Maak de rechter niet kwaad'

Vraag aan een rechter of hij persoonlijke emoties laat doorwerken in het vonnis, en het antwoord zal luiden: 'Nee, ik kijk alleen naar het recht.' Volgens Maria IJzermans, docent aan de Universiteit van Tilburg die onlangs promoveerde op *De overtuigingskracht van emoties bij het rechterlijk oordeel*, is dat onzin. In complexe situaties spelen de persoonlijke emoties van rechters altijd een rol – ook al zijn die niet zichtbaar. Dat biedt mogelijkheden voor advocaten, die in hun pleidooien emoties bij rechters kunnen opwekken en zo de uitspraak een beetje meer kunnen beïnvloeden. Wel moet de opleiding van advocaten meer aandacht besteden aan het proces van oordeelsvorming, want nu is dat nog een onontgonnen gebied. IJzermans: 'Rechters maken bijvoorbeeld gebruik van vuistregels, zoals "Wat goed voelt zal wel goed zijn." Daar kun je op inspelen. Verder moet je een rechter nooit echt kwaad maken. Hij zal woede niet tonen, maar boze rechters zijn geneigd minder informatie over een zaak te verzamelen. Als hij echt geïrriteerd raakt door een advocaat, zal de rechter denken: ik weet het nu allemaal wel. Dergelijke kennis is er nauwelijks onder advocaten.'

Column

Schaf legitieme portie af

Harry Veenendaal

In de rechtspraktijk komt men nu en dan taboes tegen. Enige tijd geleden werd ik geconfronteerd met de erfrechtelijke vraagstelling of het wenselijk is om gehandicapte kinderen te onterven. De casus betrof een gezin met twee kinderen. Een zoon, Lodewijk, en een dochter, Maaïke, die een ernstige meervoudige handicap heeft. De ouders wilden in geval van hun overlijden een bescheiden erfenis aan beide kinderen nalaten zonder dat dit tot groot financieel nadeel voor Maaïke zou leiden. De juridische oplossing is relatief eenvoudig. Onterv Maaïke.

De meeste zorginstellingen hanteren het principe dat het eigen vermogen als eerste moet worden opgegeten. Om dit te voorkomen is het een oplossing dat Lodewijk de volledige erfenis ontvangt met een last (soms is juridisch taalgebruik noodzakelijk onhandig). Deze last vormt een vruchtgebruik ten gunste van Maaïke voor de tijd dat zij leeft. Na haar overlijden vervalt het resterende vermogen aan Lodewijk. Enige discussie kan ontstaan over in hoeverre bijvoorbeeld het Openbaar Ministerie de legitieme portie van Maaïke alsnog zou kunnen opeisen. Zij is immers zelf niet in staat om deze op te eisen. Betoogd kan worden dat er geld aan de gemeenschap is onthouden.

Na deze technische uiteenzetting, stond de moeder op en zei: 'Ik weiger dit gesprek voort te zetten. Je hebt het wel over mijn dochter', waarop ze haar jas pakte en het kantoor verliet.

De meeste personen op enige afstand van deze casus begrijpen de emotie van de moeder, maar zien ook de immanente voordelen van een onterving in dit specifieke geval. Dit begrip voor onterving van gehandicapte kinderen kantelt echter zodra het in een bredere context wordt geplaatst. Het is namelijk een onmiskenbare maatschappelijke trend dat ouders steeds vaker hun gezonde kinderen willen onterven. Niet vanwege medische redenen, maar misschien omdat ouders steeds langer leven en daardoor steeds meer van hun kroost vervreemden. Of omdat steeds meer ouders meerdere kinderen bij verschillende partners hebben. Of omdat ouders hun kinderen de erfenis eenvoudigweg niet gunnen. Deze discussie is summier gevoerd bij de opmaat naar de introductie van het nieuwe erfrecht in 2003, maar echt ter discussie heeft de legitieme portie niet gestaan. En dat is jammer. Wat mij betreft is de integrale afschaffing van de legitieme portie op dit moment een van de meest interessante taboes in de rechtspraktijk.

Teeven vs. Docters van Leeuwen

Wat staat er met het toezichtsvoorstel van Teeven precies op het spel, op voor de advocaat cruciale punten als onafhankelijkheid en vertrouwelijkheid?

Trudeke Sillevs Smitt

Zwaar teleurgestelde reacties uit de Orde naar aanleiding van het consultatievoorstel van staatssecretaris Teeven tot herziening van het toezicht.¹ Maar het door de Orde omarmde advies van Docters van Leeuwen was toch ook niet voor de poes? Docters wist met zijn ‘wijs persoon’ die uitsluitend ‘systeemtoezicht’ zou uitoefenen een toezichtsvorm te schetsen die het College van Afgevaardigden nog wel voor zijn rekening wilde nemen. Maar de ‘wijze persoon’ was in de uitwerking van de Algemene Raad alweer een college geworden, en die afstandelijke ‘systeemtoezichthouder’ zou toch ook af en toe wel eens een advocatendossier inkijken.

Toezichthouders náást deken

Op het eerste gezicht lijkt het consultatievoorstel op het plan van de Orde zelf. Beide nemen tot uitgangspunt dat advocaten vrij en onafhankelijk tegen de Staat moet kunnen procederen. Beide stellen een onafhankelijk college van toezicht aan boven de deken. De deken blijft feitelijk toezichthouder (inclusief witwastoezicht). En in beide plannen geschiedt de benoeming van de leden van het college in samenspel tussen Orde en politiek. Maar dan.

In het voorstel Teeven wordt het nieuwe overkoepelende college van toezicht eindverantwoordelijk voor het toezicht. Het kan ‘algemene of specifieke aanwijzingen’ geven die de deken moeten opvolgen. Dat is toch wel iets anders dan de ‘aanbevelingen’ van Docters van Leeuwen. Acht het college de deken niet langer geschikt, dan kan het de hoogste tuchtrechter vragen hem te schorsen of te ontheffen uit zijn toezichthoudende taak.

En zo onmisbaar is die deken, die bij Docters juist een zwaardere rol kreeg, in het voorstel Teeven niet. Het toezichtcollege kan náást de deken andere toezichthouders aanwijzen – leden van de raden van de plaatselijke orden, bureaumedewerkers van het college of ‘andere personen die met het oog op een specifieke deskundigheid in het kader van het toezicht worden ingezet’. Als voorbeeld noemt de toelichting een accountant, maar er valt van alles te bedenken – al mag de toezichthouder bijvoorbeeld geen ambtenaar zijn bij een ministerie, of onafhankelijkheidsbedreigende nevenfuncties hebben.

Daarnaast kent het voorstel Teeven nog een batterij functionarissen die rechtstreeks in de advocatendossiers kunnen gaan neuzen. Er komen kwaliteitstoetsers die de Algemene Raad *moet* aanstellen (de concept-wettekst zegt niet dat dit advocaten moeten zijn, al wordt in de toelichting wel aangesloten bij de opzet van de intercollegiale kwaliteitstoets van de Orde). En de tuchtrechters mogen van Teeven ‘vooronderzoekers’ aanwijzen (naast de al bestaande 60c-rapporteurs). Met zoveel mogelijkheden bestaat het risico dat alleen het toezicht zelf al als pressiemiddel tegen (politiek) lastige advocaten wordt ingezet.

Vertrouwelijkheid

Nu moeten al die dossieropeners zich wel weer aan een afgeleide geheimhoudings-

plicht houden. Hoe waterdicht is dat? Eerst maar eens naar de bron: de geheimhoudingsplicht van de advocaat. Waar die nu in de Gedragsregels te vinden is, kiest Teeven voor een vastlegging in de wet. In het concept-artikel 11a Advocatenwet krijgt de advocaat een geheimhoudingsplicht ‘voor zover niet bij of krachtens de wet anders is bepaald’. *Krachtens* de wet – is dat niet gevaarlijk ruim? Hoe dan ook, waar de plicht geldt is de betrokken advocaat daar met hart en ziel aan gebonden. Het is immers het belang van zijn cliënt, de geloofwaardigheid van zijn functioneren die op het spel staat.

Dan krijgen we de deken, de andere toezichthouders, de kwaliteitstoetsers, de vooronderzoekers. De deken en (naar alle waarschijnlijkheid) de kwaliteitstoetsers zijn advocaten, vertrouwd met het belang van de geheimhouding. Voor de andere dossieropeners echter geldt dat niet. Zou een ex-politie-inspecteur die als toezichthouder wordt aangesteld en die in een cliëntendossier een grote fraudezaak op het spoor komt, menen het algemeen belang te dienen door hierover te zwijgen? Stel dat hij zekerheidshalve toch maar een collegelid op de hoogte stelt. Dat collegelid is onafhankelijk, toch? Een bonafide collegelid zal zich aan de regels houden. Maar – gedenk het dossier nummerherkenning – het ligt niet in de aard van een toezichthouder om vermeende wetsovertredingen te laten passeren. En dan helpt het ook niet dat de minister bevoegd is bij het hof van discipline om zijn ontslag te vragen – terwijl de Orde die bevoegdheid ontbeert.

Je zou kunnen zeggen dat bij Docters de deken als aloude dijkbewaker tussen advocatendossier en buitenwacht bleef staan. Teeven bouwt links en rechts sluisen en zet er zijn eigen sluiswachters neer. De sluisen staan niet wagenwijd open. Maar open kunnen ze – en dan sijpelen vertrouwelijkheid en onafhankelijkheid onherroepelijk weg.

¹ Consultatieversie d.d. 7 juli 2011 van 2e nota van wijziging bij wetsvoorstel 32 382 tot aanpassing van de Advocatenwet etc. (‘Van Wijmen’), nu met nieuwe citeertitel: ‘Wet positie en toezicht advocatuur’, te raadplegen op www.internetconsultatie.nl.

Intussen op het Binnenhof...

... wordt ook de tucht-rechtspraak anders opgezet

Marian Verburgh

In het toezichtsvorstel van Staatssecretaris Teeven wordt ook de tucht-rechtspraak op de korrel genomen. Zo wordt de voorprocedure bij de lokale deken geschrapt. Alle nu nog bij de deken ingediende klachten, dus ook de circa 60% die door de deken in der minne worden opgelost, komen dan padoes bij de raden van discipline. Krijgt een raad van discipline nu 400 klachten per jaar, worden dat er straks 1000. Die zijn dan ook nog veel bewerklijker; het vooronderzoek (doorgaans klacht, verweer, repliek, dupliek, vaak ook nog een informatief en/of bemiddelend gesprek) door de deken heeft immers niet plaatsgevonden. Docters van Leeuwen wilde het dekenonderzoek dan ook handhaven.

De Staatssecretaris is voor 'het stimuleren van kostenefficiëntere probleemoplossende routes en het stimuleren van het voorkomen van (escaleren van) juridische problemen.'¹ Waarom moet het dekenonderzoek dan weg? De toelichting van het voorstel zegt iets over scheiding van toezicht en tucht-recht – maar de deken kan zelf geen tucht-rechtelijke sancties opleggen. Bovendien kan ook nu al iedereen die dat wil naar de tucht-rechter, de deken kan niemand tegenhouden. Daarnaast kunnen de dekens (evenals nu) en ook het nieuwe college van toezicht een klacht indienen bij de tucht-rechter. In maart 2010 had de

vorige minister van Justitie al duidelijk gemaakt dat het toezicht niet meer afhankelijk mag zijn van een ingediende klacht.

Hoe dan ook, als dit doorgaat² zal de Staat over de brug moeten komen. Vanwege art. 6 EVRM en het publieke vertrouwen in de advocatuur – dat ook de Staatssecretaris hoog in het vaandel heeft – is de tucht-rechtspraak wettelijk geregeld en zitten er sinds 1986 onafhankelijke rechters in die worden betaald door de Staat. Volledig door de beroepsgroep betaalde 'onderonsjes' wil immers niemand meer.

¹ Nader rapport d.d. 16 juni 2011 inzake ontwerpbesluit aanpassing Besluit eigen bijdrage rechtsbijstand etc., Stcrt. 12411, 12 juli 2011.

² De consultatietermijn sluit 1 oktober 2011. De tweede nota van wijziging is ingrijpend, twee keer zo dik als het oorspronkelijke wetsvoorstel en zal na de consultatie, vóór indiening bij het parlement, nog voor advies aan de Raad van State worden voorgelegd. Inwerkingtreding naar schatting niet voor 2013.

De resultaatgerelateerde beloning is terug

Jan Pieter Nepveu

De Algemene Raad heeft het College van Afgevaardigden in juni een voorstel voorgelegd om bij wijze van experiment toch dienstverlening toe te laten op basis van resultaatgerelateerde beloning.

Minister van Justitie Donner heeft een eerdere proef in 2005 verboden. Zijn opvolgers hebben de Orde gevraagd om er toch weer over na te denken. De AR baseert zijn voorstel op de in 2005 vernietigde verordening maar legt meer nadruk op het belang van de rechtzoekende. De hoofdregel blijft een verbod op resultaatgerelateerde beloning. Uitzonderingen zijn mogelijk in de civielrechtelijke rechtshulpverlening, wanneer het betreft een op geld waardeerbaar belang (letselschade), waarbij de vordering niet aanstonds zal worden toegewezen.

Het voorstel gaat uit van 'resultaatsafhankelijke uurbasis beloning (RUB)'. De advocaat mag afspreken dat bij het uitblijven van resultaat geen honorarium in rekening gebracht wordt. Hij mag zijn basisbeloning bij succes verhogen, maar met niet meer dan 100 procent van het gebruikelijke uurtarief. Het totaal te declareren bedrag mag niet meer zijn dan 25 procent van het aan de cliënt toegekende financiële resultaat.

Concurrentiepositie

Het experiment dient niet ter vervanging van het stelsel van gesubsidieerde rechtshulp, maar als aanvulling op de afspraken die tussen advocaat en cliënt kunnen worden gemaakt. Met name cliënten die geen recht hebben op gefinancierde rechtsbijstand maar die een advocaat niet kunnen betalen, kunnen daar baat bij hebben. Voor advocaten bestaat het voordeel uit een betere concurrentie-

positie ten opzichte van andere aanbieders van rechtsbijstand.

Bij de afgevaardigden rees de vraag of ook cliënten die in aanmerking komen voor gefinancierde rechtsbijstand mogen kiezen voor resultaatgerichte beloning. Anders zouden zij bij het verliezen van een procedure is een nadeliger positie verkeren. Ze zijn dan namelijk hun eigen bijdrage kwijt en kunnen veroordeeld worden in de kosten van de tegenpartij.

Volgens landelijk deken Jan Loorbach is de essentie van het voorstel dat iedere cliënt kan kiezen voor resultaatgerelateerde beloning. Nadat de advocaat hem geïnformeerd heeft over de mogelijkheden, bepaalt de cliënt welke honoreringsafspraken gemaakt wordt. Overigens is de advocaat niet verplicht zelf de resultaatafhankelijke beloning ook aan te bieden.

Nicaragua/VS: na 25 jaar nog steeds maatgevend

Op 27 juni 1986 verklaarde het Internationaal Gerechtshof de Verenigde Staten schuldig aan illegale inmenging in de binnenlandse aangelegenheden van Nicaragua. Advocaat Paul Reichner trad op voor Nicaragua. Een kwarteeuw later blijkt hij terug tijdens een seminar in het Vredespaleis.

Tatiana Scheltema

Den Haag, 27 juni. Precies 25 jaar geleden was Paul Reichner bloednerveus. Samen met de Nicaraguaanse minister van Buitenlandse Zaken wachtte hij in de Nicaraguaanse ambassade in Washington op de uitspraak van het Internationaal Gerechtshof in de zaak die Nicaragua tegen de Verenigde Staten had aangespannen.

Het kleine Midden-Amerikaanse land beschuldigde de Verenigde Staten van het rekruteren, trainen en bewapenen van Nicaraguaanse contrarevolutionairen in de strijd tegen het bewind van de Sandinistische president Daniël Ortega in de jaren 1978-1983. President Ronald Reagan was er nauw bij betrokken.

Dat de VS de contra's steunden met geld en wapens was onomstreden: bewijs daarvoor was terug te vinden in talrijke wetgevingsdocumenten. Maar of de VS

daarmee ook verantwoordelijk waren voor militaire acties gepleegd door de Contra's, die daarmee de facto een overheidsorgaan van de VS zélf zouden zijn geworden, bleek lastiger te bewijzen.

In deze zaak formuleerde het Internationaal Strafhof de richtlijnen voor de toelaatbaarheid van bewijsmiddelen die tot de dag van vandaag gelden. Deze richtlijnen worden sindsdien standaard toegepast in complexe zaken waarbij de omstrede gedragingen zich grotendeels in het geheim afspeelden. Zo werden verklaringen over feiten door (vooraanstaande) vertegenwoordigers van staten zwaar gewogen, al zeker wanneer zo'n verklaring nadelig uitpakte voor het eigen land. Hetzelfde gold voor verklaringen van niet-belanghebbenden in het conflict.

Opiniërende verklaringen van officiële vertegenwoordigers daarentegen werden door het hof terzijde geschoven, 'aangezien een lid van de regering zich

logischerwijze zal identificeren met de nationale belangen van zijn land en zich zal hoeden om bewijs aan te reiken dat het landsbelang zou kunnen schaden'. Ook krantenberichten of boeken werden uitgesloten 'omdat zij bij nadere beschouwing vaak zijn terug te leiden tot een enkele bron, en in dat geval geen meerwaarde bevatten dan de originele bron'.

Door het vaststellen van deze richtlijnen geldt dit vonnis als een mijlpaal in de internationale rechtspleging, betoogt Reichner 25 jaar later. Dat de VS het Internationaal Gerechtshof in deze zaak niet tot oordelen bevoegd achtten, zich grotendeels aan de rechtspleging onttrokken, het uiteindelijke vonnis niet erkenden en nog altijd geen schadevergoeding aan Nicaragua hebben betaald, doet, aldus Reichner, niet af aan het belang ervan: zelfs de Verenigde Staten staan niet boven de internationale Rule of Law.

Fysieke aanwezigheid advocaat bij verhoor vereist

In een langverwachte uitspraak heeft het EHRM bepaald dat verklaringen van bewijs, verkregen tijdens een verhoor zonder de fysieke aanwezigheid van een advocaat, ontoelaatbaar zijn.

Op 21 september 2005 werd de Kroaat Zoran Sebalj gearresteerd op verdenking van meerdere diefstallen. Hij werd gedwongen een bekentenis te ondertekenen, op grond waarvan hij tot drie jaar cel werd veroordeeld. Het hof oordeelt nu dat een verklaring, verkregen zonder de

fysieke aanwezigheid van een advocaat, schending van artikel 6 EVRM oplevert.

Wat betekent dit voor de Nederlandse praktijk? 'Door deze uitspraak, en met de Europese Richtlijn in het verschiet is het recht van verdachten op bijstand van een advocaat tijdens politieverhoren boven elke twijfel verheven,' zegt NVSA-voorzitter Bart Nooitgedagt. 'Wordt dit recht niet effectief gegarandeerd, dan schendt Nederland het recht op een eerlijk proces. Iedere zaak waarbij de raadsman toegang

tot het verhoor wordt geweigerd, kan over de kop gaan. Dus ook het opsporingsbelang is in het geding.' De overheid kan dus maar beter haast maken met aanpassing van het voorliggende wetsvoorstel, zegt Nooitgedagt. 'Het strookt niet met de EU-richtlijn. Ook is onduidelijk hoe het financieel wordt geregeld. De bal ligt nu bij de minister.'

• Binnenkort in dit blad meer over de concept-EU-richtlijn.

Zaak-Vereniging Martijn

Openbaar Ministerie spoort letselschade-expert aan

Letselschade-expert Yme Drost, is door het OM aangespoord om tegen pedofielenvereniging Martijn zo snel mogelijk zijn art. 12-Sv-verzoek te doen. Drost: 'Het is onbegrijpelijk dat het OM het besloten deel van de website niet heeft onderzocht.'

Hedy Jak

De ouders van een driejarig meisje dat jaren seksueel werd misbruikt door de buurman die lid was van die vereniging, verzochten letselschade-expert Yme Drost een schadeclaim in te dienen. Het Openbaar Ministerie deed eerder al onderzoek om na te gaan of de vereniging vervolgd kon worden, maar concludeerde in juni dat dat niet kon voor de misdrijven van afzonderlijke leden. Drost bereidde een artikel-12-Sv-procedure voor en opmerkelijk genoeg vroeg het OM hem deze zaak met spoed aanhangig te maken.

Spoed

'Ik werd gebeld met de vraag of het klopte dat ik die procedure startte,' zegt Drost. 'Toen ik dat bevestigde, werd mij verzocht of ik dat die week nog wilde doen zodat ze de procedure bij het Hof Leeuwarden in gang konden zetten. Volgens mij is het een juridisch novum dat het OM wil ingaan tegen hun eigen beslissing.'

Jobine van 't Westeinde, persofficier van het arrondissementsparket Rotterdam, denkt daar anders over. 'Ik zie dit novum niet. Wij blijven bij ons standpunt dat we Vereniging Martijn niet kunnen vervolgen en het is aan het hof om deze vraag te beantwoorden. Door de maatschappelijke onrust en de media-aandacht is het in ieders belang dat deze procedure zo spoedig mogelijk wordt gestart. Dat is ook de achterliggende gedachte geweest van het telefoontje van mijn collega naar de heer Drost.'

Hoewel Drost in de media regelmatig advocaat wordt genoemd, is hij dat niet. Desgevraagd ondervindt hij daar geen

Drost: 'Volgens mij is het een juridisch novum dat het OM wil ingaan tegen zijn eigen beslissing.'

hinder van. 'Ik kan, net als advocaten en anderen, een claim indienen en namens slachtoffers strafbare feiten aangeven. In die bevoegdheden zit geen verschil. Wanneer het OM overgaat tot vervolging is de rol van mij en mijn cliënt uitgespeeld. Overigens is het opvallend dat twintig procent van mijn werkzaamheden bestaat uit mensen die onverrichter zake van een advocaat terugkomen. Zo kwamen de ouders van het meisje die ik in deze zaak bijsta in aanmerking voor een toevoeging, maar werden ze naar eigen zeggen van het kastje naar de muur gestuurd. Ze voelen zich afgewimpeld door de advocatuur en kwamen naar mij toe.'

Besloten deel

Dat de vereniging niet vervolgd zou kunnen worden, vindt Drost onbegrijpelijk. 'Wanneer Vereniging Martijn een lotgenotengroep was waarin pedofielen met elkaar spraken over hun geaardheid, dan kan ik daar niet aan tornen. Maar hier heb-

ben we te maken met een vereniging die kinderpornografisch materiaal uitwisselt. En dat is strafbaar.'

De letselschade-expert heeft scherpe kritiek op het feit dat het OM het besloten deel van de website niet heeft meegenomen in zijn eerdere onderzoek. 'Het OM is als enige belast met verregerende opsporingsbevoegdheden en heeft daar, terwijl het nodig was, niets mee gedaan. Leden van de vereniging bespreken welke seksuele handelingen ze bij een kind kunnen verrichten en hoe de sporen achteraf gewist kunnen worden. Dat kwam naar voren in het requisitoir van de officier van justitie, die putte uit verklaringen die de betreffende buurman bij de politie aflegde, maar ik heb het ook zelf gezien.'

Drost zegt een link te hebben ontvangen met schermafdrucken van het besloten deel van de site waar alleen leden contact met elkaar kunnen hebben. 'Een "mol" heeft mij voorzien van die informatie. Ik heb de schermafdrucken met mijn beklagschriftuur naar het gerechtshof gezonden.'

Volgens OvJ Van 't Westeinde zijn de gegevens op het besloten deel van de site 'nieuwe feiten en omstandigheden' waar ze niets over kan zeggen. 'Ik weet niet wat er wel of niet op staat en heb het niet beoordeeld.'

De kans dat pedofielenvereniging Martijn wordt ontbonden en verboden acht Drost 'redelijk. In juli vorig jaar is het Verdrag van Lanzarote in werking getreden. Hierin staat dat een land preventieve maatregelen moet nemen om kinderen te beschermen tegen uitbuiting en seksueel misbruik.'

Foto: Marco Okhuizen / HH

Gewijzigde Beslagsyllabus

De aanzienlijke wijzigingen in de nieuwe versie van de Beslagsyllabus (inwerkingtreding 1 juli 2011) leiden vooral tot meer aandacht voor de positie en belangen van de beslagene.

Mirjam Meijzen
onderzoeker en promovenda, Molengraaff
Instituut, Universiteit Utrecht

Op Rechtspraak.nl is een nieuwe versie van de Beslagsyllabus te vinden. Aanleiding voor deze herziening waren de bevindingen van een in opdracht van de Raad voor de rechtspraak uitgevoerd onderzoek naar conservatoir beslag van Meijzen & Jongbloed uit april 2010. De belangrijkste conclusie was dat de positie van de beslaglegger in de loop der tijd is versterkt ten koste van die van de beslagene. Daarnaast is gebleken dat conservatoir beslag niet alleen wordt ingezet als middel om zekerheid te verkrijgen maar in veel gevallen (ook) als pressiemiddel dient.

Het Landelijk Overleg Voorzitters Civiele sectoren en Kantonsectoren besloot onlangs tot aanpassing van de Beslagsyl-

labus nadat een werkgroep van ervaren 'beslagrechters' advies had gegeven over omzetting van de in het rapport opgenomen aanbevelingen in een aantal concrete voorstellen voor landelijk rechterlijk beleid ('best practices'). De achterliggende gedachte is dat er meer aandacht voor de positie en belangen van de beoogd beslagene dient te ontstaan.

De inhoud van het beslagrekest wordt minder eenzijdig omdat ook informatie over het verweer van de beoogd beslagene moet worden verstrekt. In het kader van de proportionaliteit en subsidiariteit dient het rekest ook de noodzaak van het beslag te vermelden. De toepassing van het vereiste van het tijdig instellen van de eis in hoofdzaak en het verlenen hiervan is aangescherpt.

In de voorgaande versie van de Beslagsyllabus (februari 2011) werd onder

verwijzing naar art. 21 Rv reeds melding gemaakt van de verplichting – die ook voor beslagrekesten geldt – dat voor de beslissing van belang zijnde feiten volledig en naar waarheid moeten worden aangevoerd. Ter aanvulling werd toen al een zogenaamd forumshop beding opgenomen: in het beslagrekest dient melding gemaakt te worden van alle in Nederland of in het buitenland lopende, doorlopen of beëindigde procedures die relevant zijn voor een goede beoordeling van de zaak, waaronder mede begrepen eerder ingediende beslagrekesten.

De bedoeling is dat de gegrondheid van de vordering die aan het beslag ten grondslag ligt hiermee beter kan worden beoordeeld en een betere afweging van de belangen van beslaglegger en beslagene kan plaatsvinden.

Belangrijkste wijzigingen

Inhoud beslagrekest

- vermelding van de categorie vordering die aan het beslag ten grondslag ligt;
- een toelichting met daarin een omschrijving van de geleverde goederen/diensten dan wel een voldoende feitelijke omschrijving van de vordering en de grondslag, de aangevoerde verweren, de gronden daarvoor en bewijsstukken;
- een motivering waarom het beslag nodig is en waarom is gekozen voor beslag op de in het beslagrekest genoemde goederen.

Termijn instellen hoofdzaak

- Een verzoek tot verlenging van de termijn waarbinnen de eis in de hoofdzaak moet worden ingesteld kan in beginsel eenmalig worden verleend met een verlenging van veertien dagen (in bijzondere omstandigheden maximaal een maand). Een tweede of volgend verlengingsverzoek wordt in beginsel alleen toegestaan als uit een schriftelijk bewijsstuk blijkt dat de beslagene met de gevraagde verlenging instemt.

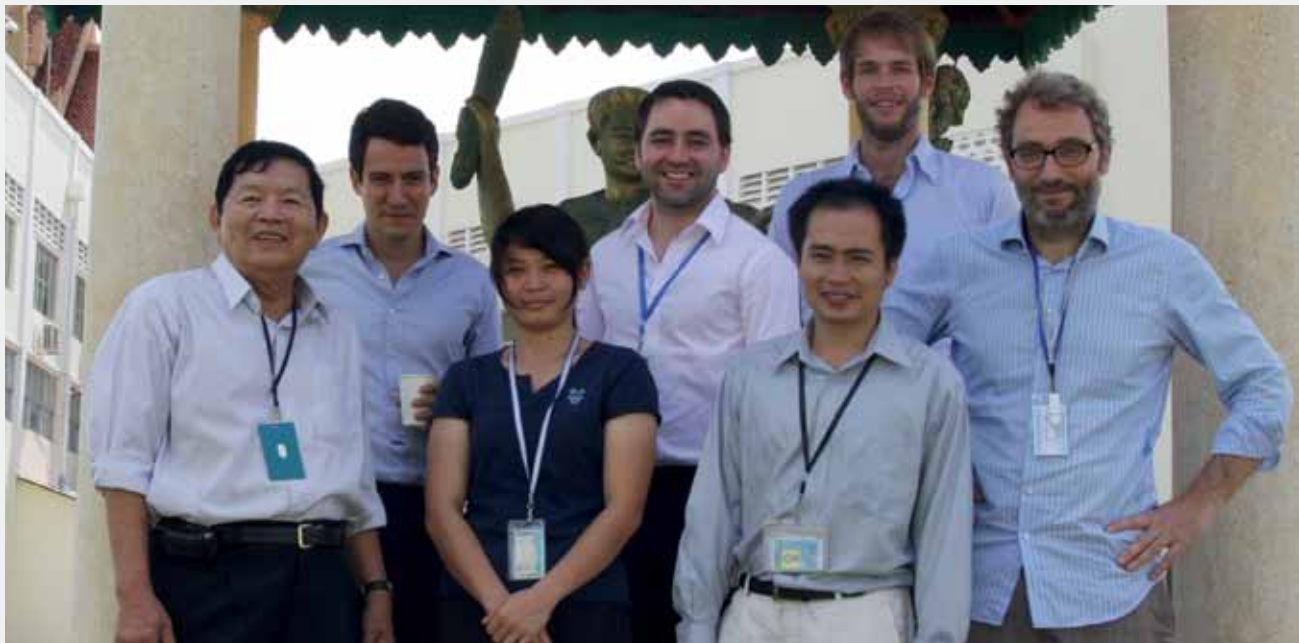
Algemeen

- bij een verzoek aanstelling bewaarder dient te blijken van diens bereidheid om deze aanstelling te aanvaarden: de aanvrager dient dit te verklaren;
- nadere toelichting op de mogelijkheid van zekerheidstelling door de beslaglegger;
- een opsomming van gevallen waarin geen of slechts beperkt verhaalsbeslag mogelijk is;
- nadere toelichting op beslag tot afgifte ter vernietiging/verwijdering (TRIPS) en tot schadevergoeding (BVIE) en bewijsbeslag in niet-IE-zaken.

Pestman in Phnom Penh

‘Niet bevreesd, wel bewust van kwetsbaarheid’

Michiel Pestman is met zijn gezin gearriveerd in Cambodja. Daar begint in september het strafproces tegen zijn cliënt Nuon Chea, ‘Broeder nummer 2’ van het beruchte Rode Khmer regime. Pestman zal voor dit blad een dagboek bijhouden.

Pestman: ‘Vlnr. Arun Son (national co-counsel, Andrew Ianuzzi (legal consultant), Kim Houg Chrong (intern), Michael Ramsden (intern), Phalla Prum (casemanager), Jasper Pauw (legal consultant) en ik (international co-counsel). Victor Koppe ontbreekt.’

Trudeke Sillevs Smitt

Het is regentijd in Cambodja, maar de buien zijn welkom. Het gezin van Michiel Pestman moet nog wennen aan het benauwde klimaat, de sfeer, de bureaucratie, de taal en het eten in het land waar de familie het komende jaar zal verblijven. Vanochtend zijn ze op huizenjacht geweest en nu gaan ze kijken naar de nieuwe school van de kinderen. In de tuktuk, terwijl papa een telefonisch interview geeft.

‘Als je maar betaalt is het vinden van een goede school niet moeilijk. En niemand hoeft zich over mijn financiële positie zorgen te maken, ik word betaald

door de Verenigde Naties,’ vertelt Pestman. Die financiering hangt samen met het karakter van het Rode Khmer-tribunaal: een moeizaam bereikt compromis tussen Cambodja en de VN. De VN wilden een onafhankelijk internationaal hof à la het Joegoslaviëtribunaal, maar dat was voor Cambodja onbespreekbaar. En de internationale gemeenschap vreesde voor corruptie en staatsinmenging als Cambodja zelf de touwtjes in handen zou hebben. Het resultaat: een strafkamer binnen het Cambodjaanse rechtssysteem met aanvullende internationale *Internal Rules*. De meerderheid van de rechters is Cambodjaans, maar voor een veroordeling is

de stem van minimaal één internationale rechter noodzakelijk. En de verdachten hebben recht op zowel een Cambodjaanse als een internationale advocaat.

Mond gesnoerd

‘Zonder de Cambodjaanse collega zouden we het niet redden’, vertelt Pestman, terwijl hij met gezin bij de school aankomt. ‘De autoriteiten hebben Victor Koppe, met wie ik de zaak samen doe en die mij over een jaar komt aflossen, in de *pretrial* fase al een keer de mond gesnoerd. Hij had een stuk ingediend voordat hij in Cambodja was beëdigd. Dat werd hem aangerekend als een verschrikkelijke

»

fout, ze weigerden hem in te schrijven bij de Cambodjaanse Orde van Advocaten en hij mocht niets zeggen op de zitting. Zo kunnen ze je cliënt van een eerlijk proces beroven.'

Intussen bewonderen de kinderen door het hek het schoolcomplex: villa's met een zwembad, omgeven door een tuin met bananenbomen. 'Is Mr. Im here?' roept Pestman. Mr. Im zou de familie rondleiden en ze alvast een keertje in het zwembad laten. Maar Mr. Im laat zich niet zien. Dus vervolgt Pestman: 'En de rechters hier staan niet bekend om hun onafhankelijkheid. Het was hier een feit van algemene bekendheid dat Cambodjaanse medewerkers van het tribunaal, en wellicht ook rechters, maandelijks een percentage van hun inkomen moesten afstaan als dank voor hun benoeming. Wij hebben aangifte gedaan van corruptie. Vervolgens kregen we een brief van de rechters dat ze ons zouden aanklagen wegens smaad. En de Cambodjaanse advocatenorde schreef dat we het – heel ongrijpbare – advocatenrecht hadden geschonden, dat ze ons konden schrappen. Ze bouwen een dossier op, voor het geval dat.'

Mr. Im van de school is nog steeds niet opgedoken, maar na enig soebatten mag de familie toch het schoolterrein op. Het interview moet nu wijken voor een pleidooi voor toegang tot het zwembad, maar even later pakt Pestman de draad weer op: 'Tot nu toe werden we alleen met bureaucratie tegengewerkt. Ik ben vooralsnog niet bevreesd, al ben ik me wel bewust van onze kwetsbaarheid. De laatste politieke moord is ik meen drie jaar geleden. Als men het nodig acht deinst het regime er niet voor terug.'

Duik

Wat wil Pestman met dit proces, wat maakt het allemaal de moeite waard? 'Als de internationale component hier zijn werk kan doen zie ik dat als een overwinning. Ik wil dat dit tribunaal een voorbeeldfunctie krijgt, het is ontwikkelingswerk wat hier gedaan wordt. Cliënt moet een eerlijke kans krijgen – als dat gebeurt, is het allemaal niet voor niets geweest. Maar nu hang ik op: ik ga een duik nemen.'

Centrale stichting derdengelden: 'onontkooombaar'

Jan Pieter Nepveu

De stichtingen derdengelden lijken hun langste tijd te hebben gehad. De Algemene Raad (AR) bepleit het oprichten van een centrale stichting voor het beheer van derdengelden. Daarmee komt hij tegemoet aan de wens van de dekens om de huidige regeling af te schaffen en wordt tegelijk een aanbeveling opgevolgd uit het advies van Docters van Leeuwen.

Al vanaf de introductie in 1998 is de verplichte stichting derdengelden omstreten. Veel kantoren ontvangen nooit derdengelden maar zijn wel verplicht een stichting derdengelden te hebben, met de bijbehorende administratieve rompslomp. Bij kleine kantoren heeft met name het tweehandtekeningenvereiste veel weerzin opgeroepen. Dat is indertijd een aanleiding geweest voor het oprichten van de Belangenvereniging van Ondernemende Advocaten (BOA).

Stichtingen derdengelden zijn soms misbruikt door advocaten die doelbewust geld lieten verdwijnen. Bij het publiek is daardoor het beeld ontstaan van massaal frauderende advocaten. Het toezicht op de derdengelden moet daarom beter, vindt de Algemene Raad. De AR stelt een regeling voor waarbij alle advocaten (voor zover zij over derdengelden beschikken) via een centrale stichting bij een en dezelfde bank een rekening openen voor hun derdengelden. Het toezicht zal dan centraal uitgeoefend worden.

Slechts enkele incidenten

Het voorstel vindt weerklank bij staatssecretaris Fred Teeven van Veiligheid en Justitie. In zijn toelichting op de

nieuwe Wet positie en toezicht advocatuur schrijft hij dat het inrichten van een centrale stichting 'versterkte mogelijkheden biedt om toezicht uit te oefenen op derdengeldstromen via de advocatuur en daarmee een wezenlijke bijdrage kan leveren aan het voorkomen van bijvoorbeeld witwastransacties'.

Het College van Afgevaardigden steunde in de junivergadering het voorstel in grote lijnen maar twijfelde toch ook over nut en noodzaak. 'Om reden van enkele incidenten wordt nu een heel nieuw systeem opgetuigd,' aldus een woordvoerder uit het noorden van Nederland. Een onfeilbaar systeem werd door afgevaardigden een utopie geacht, fraude nooit uit te sluiten.

De Vereniging van incasso- en procesadvocaten (VIA) had de AR schriftelijk al laten weten te verwachten dat de voorgestelde gecompliceerde regeling vertragen in de betalingen aan cliënten zal veroorzaken. Daarvan ondervindt de incassoadvocatuur concurrentienadeln.

Landelijk deken Jan Loorbach begreep de vragen en opmerkingen maar noemde, gezien het huidige tijdsgewricht, aanpassingen onontkooombaar. 'We zitten in een breed politiek debat over de onafhankelijke beroepsorganisatie en beroepsuitoefening. Er wordt kritisch gekeken naar de manier waarop wij de kwaliteit van de advocatuur organiseren. Het debat gaat over het traditionele gedragsrecht, het toezicht, en ook over de goede behandeling van de toevertrouwde gelden.'

- De AR komt begin 2012 met een definitief voorstel, zodat de Centrale Stichting medio 2012 zou kunnen gaan werken.

Rechter kent Europees recht wel

Michel Knapen

‘De Nederlandse rechter beheerst het Europese recht onvoldoende.’

‘Nou ja, het is de laatste jaren wel wat verbeterd. Maar nog steeds weet hij er te weinig raad mee.’

Aan de borreltafel wordt het minder simpel nu Herman van Harten zijn proefschrift *Autonomie van de nationale rechter* heeft verdedigd. Daaruit blijkt dat de Nederlandse rechter het Europees recht over het algemeen gewoon goed in de vingers heeft. Het zijn juist advocaten en andere procesvertegenwoordigers die de rechter onvoldoende verleiden het Europese recht toe te passen.

Van Harten, universitair docent economisch publiekrecht aan het Europa Instituut van de Universiteit Utrecht, bestudeerde ruim vijfhonderd uitspraken van Nederlandse rechters, bij wie tussen 1975 en 2008 het recht op vrije vestiging en het recht op vrij dienstenverkeer was ingeropen. Daarin zijn interessante golven te zien: in de jaren '80 waren er veel mediarechtzaken (RTL Veronique ging uitzenden vanuit Luxemburg), in de jaren '90 – met de wachttijden in de zorg – ging het vaak over medische diensten die artsen in het buitenland aanbieden, en het laatste decennium doet de rechter vaak uitspraken over vreemdelingen die in Nederland werken.

Worden zij in hun vestigingsvrijheid belemmerd, dan hebben advocaten de neiging om die EU-vrijheden ook *letterlijk* in te roepen – ‘het recht op vrije vestiging is geschonden’ – en staan dan te kijken dat ze bij de rechter bot vangen. Van Harten: ‘Dat is geen juiste processtrategie. Uit mijn onderzoek komt het grote belang van de feiten en procesvoering naar voren wil een beroep op de Europese vrijheden voor de Nederlandse rechter kans van sla-

‘Rechters hebben activistische advocaten nodig om Europees recht in te vullen’

gen hebben. De advocaat moet de rechter wijzen op die Europese verantwoordelijkheid. Dat geldt voor de volle breedte van dit recht: de rechter verleiden wat met de Europese norm te doen, door concreet en onderbouwd te procederen, maar ook eventueel verleiden tot prejudiciële verwijzing naar het Hof van Justitie. Normen zijn ook een lege huls als je ze niet invult.’

Meerdere malen heeft Van Harten gezien dat advocaten niet de juiste procesdimensie hanteren. In een zaak voor de Afdeling bestuursrechtspraak werd niet concreet genoeg geprocedeerd over de Wet arbeid vreemdelingen (Wav). De Afdeling oordeelde dat een beroep op het Europees recht ‘reeds faalt omdat A. niet

heeft geconcretiseerd welke Europese regelgeving mogelijk in het geding zou zijn en waarom de Wav hiermee niet in overeenstemming zou zijn’. Die uitspraak is exemplarisch voor veel onvolkomenheden in pleidooien van advocaten.

Het idee dat Nederlandse rechters veel te weinig kennis hebben van het Europees recht is volgens Van Harten dan ook ‘te simplistisch’. ‘Heel veel hangt af van de procesvoering door partijen en dus van gekwalificeerde advocaten. Die moeten aan de hand van het nationaal procesrecht de algemene Europese normen voor de rechter concreet maken. Die normen zijn nooit absoluut, en het kan gerechtvaardigd zijn ze te beperken. Maar wat werkt precies belemmerend? Waarom is een maatregel niet gerechtvaardigd? Maak dat specifiek, onderbouw je stelling nauwkeurig. En laat niet de rechter dat werk doen. Rechters hebben activistische advocaten nodig.’

Dat is ook om een andere reden van belang. De doctrine leert dat het Hof van Justitie het monopolie heeft op de uitleg van het Europees recht. Nationale Europeesrechtelijke rechtspraak telt niet mee als rechtsbron, denken veel juristen. Die benadering wordt door Van Harten bestreden. ‘De Europese rechtspraak van de nationale rechter geeft uitleg aan het Europees recht die van gezagvolle betekenis is voor de ontwikkeling van het Europees recht. Met andere woorden: het Hof van Justitie deelt het gezag over de Europese rechtsnormen met de nationale rechters in de EU.’

- H.J. van Harten, *Autonomie van de nationale rechter in het Europees recht: een verkenning van de praktijk aan de hand van de Nederlandse Europeesrechtelijke rechtspraak over de vestigingsvrijheid en het vrijedienstenverkeer*. Een handelseditie verschijnt dit najaar bij Boom Juridische uitgevers. Voor meer informatie: h.j.vanhartenAuu.nl.

Advocaten voor advocaten

IBA dreigt Syrische Orde

De Syrische Orde van Advocaten moet zichzelf dringend hervormen, wil zij haar huidige status in de internationale juridische gemeenschap behouden.

Dat schrijft het Mensenrechteninstituut van de International Bar Association (IBAHRI) in het rapport *Mensenrechtenadvocaten en -verdedigers in Syrië. Een keerpunt voor de Rule of Law*, dat vorige week uitkwam. Het rapport is gebaseerd op de bevindingen van een *fact-finding mission* van 19-26 maart, de week dat de opstand in Syrië uitbrak. Aanleiding voor de missie was de oproep van de Amsterdamse deken Germ Kemper aan de IBA, vorige zomer, om de rol van de Syrische Orde bij de vervolging van mensenrechtenadvocaat Muhannad Al-Hassani niet ongestraft te laten. Al-Hassani werd in november 2010 van het tableau geschrapt, nadat hij tot drie jaar gevangenisstraf was veroordeeld voor het 'in diskrediet brengen' van de Syrische staat.

De IBA is bijzonder kritisch over de bemoeienis van de regerende Baath Partij met de Syrische Orde van Advocaten. De Syrische Orde was in het verleden juist voorvechter van mensenrechten maar 'streeft de laatste jaren andere doelen' na, schrijven de onderzoekers. Zo

worden alleen partijleden in bestuursfuncties gekozen. Op die schreden dient de Syrische Orde terug te keren door de onafhankelijke positie van de advocatuur te benadrukken en recente mensenrechtenschendingen door de overheid te veroordelen. Ook moet de Orde onderzoeken of de amnestieregeling van vorige maand geldt voor alle nu gedetineerde advocaten, en ervoor zorgen dat mensenrechtenadvocaten ongehinderd hun werk kunnen doen. In algemene zin moet zij zich inzetten voor juridische hervorming, en machtsmisbruik door de overheid bestrijden.

Het rapport verschijnt op een moment dat het overheidsgeweld tegen de

opstandelingen, waaronder steeds meer advocaten, in hevigheid toeneemt. Vorige week werden *sit-ins* van advocaten in de gerechtsgebouwen van Damascus en Aleppo hard uiteengeslagen. Tientallen advocaten raakten gewond en ten minste vijf advocaten werden gearresteerd.

Op 2 juni werd Al-Hassani in het kader van een amnestie voor politieke gevangenen vrijgelaten. Maar de procedure om hem te schrappen loopt nog steeds. Deze week stuurde Advocaten voor Advocaten samen met Lawyers' Rights Watch Canada, de Law Society of England and Wales, en Solicitors International Human Rights Group een brief waarin ze de Syrische Orde oproept om de schrapping van Al-Hassani in hoger beroep ongedaan te maken.

De Syrische Orde was bij het ter perse gaan van dit nummer onbereikbaar voor commentaar.

• Meer informatie op www.ibanet.org en www.advocatenvooradvocaten.nl

www.advocatenvooradvocaten.nl

(advertentie)

Contact met het bureau van de orde

Postbus 30851, 2500 GW Den Haag
Neuhuyskade 94, Den Haag

Algemene informatie	070-335 35 35	info@advocatenorde.nl
N.a.w.-gegevens advocatuur	070-335 35 29	info@barbeheer.nl
Centrale Controle Verordeningen	070-335 35 26	ccv@advocatenorde.nl
Landelijke financiële bijdrage	070-335 35 23/21	finorg@advocatenorde.nl
Communicatie (o.a. brochures)	070-335 35 52	pr@advocatenorde.nl
Kwaliteitszorg	070-335 35 71/78	
Fax algemeen	070-335 35 31	
<i>Helpdesk</i>		
BalieNet-certificaten	070-335 35 86	certificaat@advocatenorde.nl
Overige vragen van advocaten	070-335 35 54	helpdesk@advocatenorde.nl
<i>Opleiding</i>		
Beroepsopleiding (09.00-12.00 u)	070-335 35 55	opl@advocatenorde.nl
Voortgezette Stagiaire Opleiding (VSO)	070-335 35 58	vso-po@advocatenorde.nl
Onderhoud vakbekwaamheid (PO)	070-335 35 58	vso-po@advocatenorde.nl
Vrijstellingen BO en VSO	070-335 35 41	pb@advocatenorde.nl

ALT KAM BOER ADVOCATEN

CIVIELE CASSATIE?

- prijsafspraken mogelijk
- ook op basis van toevoeging
- zie onze website voor voorbeeldzaken

Info: mr H.J.W. Alt, Pb. 82228, 2508 EE Den Haag
Tel.: 070 - 358 94 79, fax: 070 - 358 51 97
alt@altkamboer.com, www.altkamboer.com

Eerste Legal Women Summer Session

‘Bedrijven met goede man-vrouw-verhouding zijn succesvoller’

De top van de advocatuur bestaat voornamelijk nog uit mannen. Vrouwen staan in de rij, maar volgens een expert zullen zij hun houding moeten bijstellen. ‘Mannen bieden niet vrijwillig hun stoel aan.’

Hedy Jak

Het *old boys network* krijgt er een concurrent bij: Legal Women. Dit platform voor vrouwelijke advocaten is ruim een halfjaar geleden opgezet door drie vrouwelijke juristen en heeft inmiddels al ruim zeshonderd leden op het online netwerk *LinkedIn*. Hierbij zijn kennisoverdracht, ervaringen uitwisselen en

contacten opdoen de voornaamste uitgangspunten.

Tijdens de eerste Legal Women Summer Session eind vorige maand bij Stibbe sprak Karen Harmsen, een van de initiatiefnemers en partner bij Stibbe, over het diversiteitsprobleem binnen de advocatuur. Volgens haar is bij de instroom van stagiaires en beginnend medewerkers een goede verdeling te zien tussen man-

nen en vrouwen en komt het diversiteitsprobleem pas later. ‘In het vierde of vijfde jaar ontstaat scheefgroei, omdat er dan veel vrouwen uitstromen. Dat is ook terug te zien in het aantal vrouwen aan de top. Dat is jammer, want uit recent onderzoek [van de Universiteit van Amsterdam en McKinsey & Company, *red.*] is gebleken dat bedrijven succesvoller zijn met een goede man-vrouwverhouding. Vrouwen

»

‘De algemene indruk is dat bedrijven buiten de advocatuur soepeler omgaan met parttime werken,’ vertelt Bregtje Groen, advocaat bij VMW Taxand Advocaten. ‘Ik heb twee kinderen en werk vier dagen in de week en dat is prima te combineren. Binnen de advocatuur is het vaak nog de mores om tot zes of zeven uur aanwezig te zijn, terwijl dat lastig is als er kinderen van de crèche moeten worden gehaald. Gelukkig is die traditionele houding nu langzamerhand wel aan het veranderen, omdat het nu eenmaal moeilijk is te combineren met het jonge ouderschap.’

Volgens Friederike van der Jagt (nu nog Van Doorne, per 1 november maakt zij de overstap naar Stibbe) is de gang naar de top voor mannen minder gecompliceerd. ‘Dat ligt genuanceerd, maar ik zie dat vrouwen elkaar soms tegenwerken. Dat er niet altijd even aardig wordt gereageerd op de prestaties van een collega. Ook onthouden vrouwen vetes bijzonder goed, terwijl mannen hun irritaties uitspreken en vervolgens een biertje drinken. In die zin gunnen mannen elkaar een succesvolle carrière, bij vrouwen is dat wat meer strijd. Mannen spreken ook directer over hun carrièrewensen. Vrouwen hopen dat hard werken en hun ambitie om te groeien zwijgend wordt opgemerkt.’

‘Bij ons op kantoor vragen we ons regelmatig af waarom veel vrouwelijke senior advocaten uitstromen en wat we eraan kunnen doen om hen te behouden,’ zegt Monique Bourquin (Van Diepen Van der Kroef). ‘Zoiets kan al in iets simpels als een exitgesprek zitten waarin je de vraag voorlegt waarom iemand weggaat. Hoewel het geen pasklare oplossing biedt, kun je daar wel lering uit trekken. Vrouwen hebben een toegevoegde waarde. Laatst kwamen mijn mannelijke collega’s er onderling niet uit. Ze vertoonden enorm haantjesgedrag. Door hen de vraag te stellen wat er moest gebeuren om het op te lossen, gingen de hakken uit het zand en hebben ze het bijgelegd.’

»

hebben een eigen visie en een aparte inbreng die waardevol is voor kantoren.’

Keynote speaker Karin Jironet, coach leiderschapsontwikkeling en auteur van het boek *De essentie van vrouwelijk leiderschap*, beaamt die opvatting. ‘In mijn ogen moeten vrouwen actiever bijdragen aan leidinggevende taken binnen organisaties. Laten we alleen niet de illusie hebben dat mannen aan de top vrijwillig hun stoel aanbieden. Dat zul je zelf moeten bewerkstelligen.’ Jironet pleit voor een persoonlijke ontwikkeling waarbij vrouwen zichzelf en hun capaciteiten leren kennen. Afgunst is een van de grootste valkuilen, stelt ze. ‘Als je daarin blijft hangen, maak je alles kapot. Vrouwen moeten leren hoe dat werkt, het is op kantoren aan de orde van de dag.’ Een advocaat uit het publiek kan daarover meepraten. ‘Ik wilde mijn zieke collega een kaart sturen en gaf deze aan een collega om op de post te doen. Later die dag informeerde ik of het was gelukt waarop ze antwoordde dat ze de kaart had weggegooid, omdat hij volgens haar niet aan zijn werk mocht denken. Achteraf heb ik alsnog een kaart gestuurd.’ Volgens Jironet de enige juiste reactie. ‘Volharding. Heel goed.’

DSB-curatoren:

‘Voorstel massaschade behelst meer’

Trudeke Sillevius Smitt

‘**M**assavordering bij faillissement sneller afhandelen,’ kopte het ministerie van Justitie op 14 juli jl. boven een persbericht. Daarin werd een wetsvoorstel aangekondigd dat wel speciaal leek te zijn geschreven om de afwikkeling van massaclaims in het DSB-faillissement te vergemakkelijken. Maar zo ligt het niet, vertellen DSB-bank curatoren Rutger Schimmelpenninck en Ben Knüppe. Schimmelpenninck: ‘Als we er in de DSB-zaak met de belangenorganisaties uitkomen, zullen we zeker samen met hen de afweging maken of we dankzij dit wetsvoorstel de verificatiestap bij de rechter-commissaris voor de desbetreffende vorderingen kunnen overslaan. Maar het voorstel bevat daarnaast allerlei andere technische verbeteringen van de Wet collectieve afwikkeling massaschade, die ook buiten faillissement van belang zijn.’ Knüppe: ‘Het voorstel bevat bijvoorbeeld een wettelijke grondslag voor de regiezing bij het Hof Amsterdam, voorafgaand aan de procedure tot verbindendverklaring. En het regelt dat andere rechters ook na verbindendverklaring, tijdens de opt-out periode, geen uitspraken mogen doen over claims die onder de massaschaderegeling vallen. Daarmee voorkom je tegenstrijdige uitspraken, wat bijvoorbeeld in de AandelenLease-affaire buitengewoon lastig bleek.’ Het voorstel met de vereen-

voudiging voor faillissementen ligt bij de Raad van State voor advies en is nog niet openbaar.

Prejudiciële vragen

Intussen is bij de Tweede Kamer al wel een ander voorstel aanhangig dat voor massaschade van belang is. Dit voorstel maakt het mogelijk dat een rechter prejudiciële vragen voorlegt aan de Hoge Raad in massaschadezaken (Kamerstukken 32612). Knüppe: ‘Het is bij de collectieve afwikkeling van massaclaims goed denkbaar dat partijen er niet uitkomen, omdat ze in het duister tasten over grote juridische vraagpunten. Een prejudiciële vraag kan dan uitkomst bieden.’ De mogelijkheid wordt ook ingevoerd voor andere zaken waarin rechtsvragen spelen die tegelijkertijd in talrijke vergelijkbare geschillen aan de orde zijn. Bij dat laatste valt te denken aan vergelijkbare zaken over nieuwe, nog niet uitgekristalliseerde wetgeving.

In het NJB verzuchtte Ton Hartlief onlangs dat de hoogtijdagen van de privaatrechtelijke wetgever achter ons liggen. Met name in het aansprakelijkheidsrecht kwam de (rechts)ontwikkeling na de invoering van het Nieuw BW in 1992 volgens Hartlief voornamelijk uit de Kazernestraat, in plaats van uit de politiek. Knüppe, lachend: ‘Ik kan het niet over de hele linie beoordelen. Maar wat het onderwerp massaclaims betreft heeft de praktijk in ieder geval niet te klagen.’

Berusting in Akzo-uitspraak

De Algemene Raad (AR) berust in de gevolgen van de Akzo-uitspraak voor advocaten in dienstbetrekking. Dat kwam eind juni tijdens het College van Afgevaardigden aan de orde. Tot nu toe heeft de uitspraak gevolgen op een beperkt rechtsgebied, namelijk Europese mededingingszaken. Aanpassing van regelgeving gaat niet lukken en de tweede optie – de advocaat in dienstbetrekking opheffen – is te ingrijpend voor deze groep, aldus de AR. Mocht de Akzo-uitspraak toch grotere gevolgen krijgen dan de AR nu voorziet, dan wordt de zaak opnieuw bezien.

portretfotografie door topfotografen

Hollandse Hoogte – 25 jaar kwalitatieve fotografie

Het beste fotobureau van Nederland en in de ogen van velen zelfs van Europa, jubileert. Wat in 1985 ontstond uit een netwerk van fotografen die betrokken waren bij Plaatwerk, een tijdschrift voor sociale fotografie is uitgegroeid tot een toonaangevend bureau van internationale allure met hoge inhoudelijke en esthetische normen.

Samenwerking: portretfotografie door topfotografen

Hollandse Hoogte en Advocatenblad zijn vanwege het jubileum een exclusieve samenwerking aangegaan op het gebied van portretfotografie voor advocatenkantoren. Hollandse Hoogte selecteerde twaalf topfotografen, die een stempel drukken op de hedendaagse portretfotografie.

Onder de fotografen bevinden zich namen als Merlijn Doomernik, Tessa Posthuma de Boer en Friso Keuris. De foto's kunnen gebruikt worden voor de website van het kantoor, social media of andere promotionele doeleinden.

Prijs actie

€ 200,- exclusief 19% btw per portret inclusief gebruiksrechten.

Extra - portrettengalerij

Met een portrettengalerij in uw kantoor creëert u een blikvanger. Prints van hoge kwaliteit worden modern afgewerkt op dibond en voorzien van een plexiglas laag en aluminium ophangframe. Wij bieden u de mogelijkheid aan prints te bestellen op drie formaten.

Link

www.hollandse-hoogte.nl/corporate

1

Advocaten in ruststand

Eindelijk even weg van toga, dossiers en kantoor. Advocaten vertellen over hun vakantieplannen deze zomer.

Door: de redactie

2

3

1 Toeren in een Donkervoort

Annelies Sennef, partner bij Sennef De Koning Van Eenennaam Advocaten in Den Haag, gaat met haar man in het zuiden van Engeland toeren in een Donkervoort. 'In die sportauto passen we net met twee kleine tassen. Het landschap beleeft je op een andere manier, want je zit in een open auto en dicht bij de grond. In de regen kunnen we niet goed rijden dus we plannen dus ook geen route, we zien wel waar we uitkomen. Echt superleuk. Wel kom ik altijd terug met een cabrio

striping. In plaats van mooi egaal bruin zie je T-shirt- en zonnebrilafdrukken!'

2 'Nieuwe indrukken'

'Deze zomer zal ik doorbrengen in Amsterdam en in het weekend ga ik genieten van de Nederlandse zee, vrienden, barbecues, zomerfeesten en tennissen. Als het weer het toelaat,' zegt de van origine Duitse arbeidsrechtadvocaat Julia Rogmans. Sinds tweeënhalf jaar werkt ze als advocaat voor de German Desk van VMW Taxand in Amsterdam. 'Los van de kleine tripjes voor bruiloften en

reisjes naar Berlijn waar mijn ouders en veel vrienden wonen, ben ik voor het laatst in oktober met mijn vriend op vakantie geweest. Naar Costa Rica. Fijn om even helemaal uit het werkende leven te stappen en zo veel nieuwe indrukken op te doen. Eind september gaan we weer, naar Tanzania.'

3 Hittegolf in New York

'Afgelopen maand ben ik met een vriendin vijf dagen naar New York geweest,' vertelt Aline van Katwijk (Pot Jonker Seunke Advocaten in Haarlem). 'Ondanks de hittegolf,

het was er 40 graden, was het fantastisch. We waren er allebei nog nooit geweest en hebben vooral veel rondgelopen, gewinkeld, museum bezocht en lekker gegeten. Het beeld dat ik door televisieseries over New York had, klopt ook wel. Hoewel de stad ook verrassingen heeft. Aan het einde van Wall Street staat een oud kerkje tussen al die wolkenkrabbers, dat verwacht je daar gewoon niet.'

4 Vakantievieren met de kinderen

'In mijn vakantie breng ik heel

4

5

6

veel tijd door met de kinderen, heerlijk,'zegt Samira Bouddount van Advocatenkantoor Bouddount in Amsterdam. 'Ik heb drie kinderen van zes, drie en één jaar oud en we gaan deze zomer veel uitstapjes maken met elkaar. Zwemmen, naar de speeltuin, Artis en logeren bij oma. Eigenlijk heel ouderwets, maar ontzettend gezellig. Aan het einde van de vakantie gaan we nog een paar dagen naar Disneyland in Parijs. De kinderen vinden het fijn dat ik nu zoveel tijd met hen kan doorbrengen, normaal gesproken ben ik toch druk met mijn eigen praktijk.'

5 'Stevige reizen'

Toen hij enkele jaren geleden een reisfolder over Peru onder ogen kreeg, nam Ron Meulmeester, advocaat bij het Amsterdamse kantoor Kingfisher Advocaten, zich voor om die kant op te gaan 'als zijn zonen wat ouder zouden zijn. Een tracking door het Andesgebergte kan namelijk best afzien zijn. En hoewel we een gids hebben, zullen we toch redelijk op elkaar aangevoelen zijn. Maar als we eenmaal bezig zijn, wordt het vast ook wel weer speels.' Inmiddels zijn de kinderen tien en dertien jaar en

staat het gezin op punt van vertrek voor een drieweekse rondreis. 'We maken wel vaker van dit soort stevige reizen,'zegt Meulmeester. 'Zo zijn we eerder met de kinderen in Maleisië, Tanzania, Costa Rica en Vietnam geweest.'

6 Fietsen over de Alpe d'Huez

Advocaten Catharina van Bentum en Nieke Verschaeren (Loyens & Loeff) gaan een triatlon in Frankrijk doen. 'Op één dag zullen we 1,2 km zwemmen, 30 km fietsen over de Alpe d'Huez en tot slot 7,5 kilo-

meter hardlopen. We hebben hier hard voor getraind. Met vier andere meiden van Amsterdamse advocatenkantoren en zes jongens samen we geld in voor Het Lindenhofje in de Amsterdamse Jordaan; een hospice voor ernstig zieke kinderen. We willen deze kinderen en hun familie een verwendag aanbieden. En dat moet lukken: collega's, familie, vrienden, iedereen geeft wel wat. Overigens is het na de triatlon partytime! Cocktails drinken en vieren dat we het hebben overleefd.'

7

8

9

7 Eerst verre reizen

Wat ze deze zomer gaat doen? Gewoon doorwerken. Femke Haarmans werkt drie jaar bij Bosselaar & Strenegers Advocaten in Utrecht en eind mei is ze twee weken met haar vriend naar Sicilië gegaan. En daar hebben ze niet stilgezeten. 'We hebben het hele eiland rondgereisd.' In december gaat ze een verre reis maken. 'Net zoals vorig jaar. Toen zijn we voor drie weken naar Zuid-Afrika geweest. We hebben veel van het land gezien. Een heel bijzondere reis. Dit jaar wil ik naar Vietnam. Nu zijn we nog jong en hebben we naast het werk niet zo veel verplichtingen. Naar Italië of Frankrijk kan ik over tien jaar ook nog.'

8 Eilandhoppen in Griekenland

Voordat hij met zijn gezin naar Griekenland vertrekt om per boot te gaan eilandhoppen, gaat Jan Willem Koeleman van SAP Letselschade Advocaten eerst met zijn vier zonen en schoonvader kamperen. 'Met de mannen op pad, dat doen we elk jaar. En mijn vrouw vindt zo'n weekje rust ook wel leuk.' In tegenstelling tot zijn moeder maakt Koeleman zich geen zorgen over de Griekse crisis. 'Moeders horen zich zorgen te maken. Bovendien hebben we alles van tevoren via een reisbureau in Amsterdam geregeld, dus ik ga ervan uit dat we daar op Rhodos worden

opgewacht door een Griek met een boot en een snor.'

9 'Onrustige tijden'

'Wij gaan naar Egypte,' zegt Emad El-Sharkawi van El-Sharkawi Advocaten in Den Haag. 'Vaak op familiebezoek maar ook voor zaken. Ik heb ook een kantoor in Caïro, met vijf advocaten. We doen er allerlei zaken, behalve strafrecht. In de kerstvakantie werk ik niet, dan bezoek ik met de familie alleen Caïro. In de zomer gaan we naar het strand, in Alexandrië. Egypte maakt onrustige tijden door, ja. Voor ondernemers is dat niet stabiel, en voor ons advocaten gaat de rechtspraak heel moeilijk. Alles

loopt vertraging op, veel zaken worden aan de kant geschoven voor de berechting van corruptie, onder het vorige regime.'

10 Bestemming: onbekend

'Het is nog een raadsel waar ik naartoe ga. Begin september ga ik trouwen en mijn aanstaande heeft onze huwelijksreis geregeld. Het is nog één grote verrassing,' vertelt Hannagnes Faber, advocaat bij Dijkstra Voermans in Rotterdam. 'We gaan vier weken op reis en ik hoop op een warm land. Mijn vriend heeft het steeds over het zuidelijk halfrond, maar daar word ik niet veel wijzer van. Ik denk dat het

10

11

12

13

een afwisselende vakantie wordt: cultuur, natuur en relaxen. Net als in Griekenland vorig jaar. Daar vroeg mijn vriend me ten huwelijk, op een oude Romeinse brug middenin een natuurgebied.'

11 Verliefd op Zuid-Afrika

Maarten Storm van 's Gravesande van het gelijknamige advocatenkantoor in Ede gaat zo'n vijf keer per jaar naar Zuid-Afrika. 'Ik kom er al vijftientig jaar. Dat klinkt leuk. Dat is het ook, maar het is wel hard werken tussendoor. Het leven daar is ongeveer een derde goedkoper. Hoewel het niet het grootste deel van mijn praktijk is,

doe ik ook zaken die gerelateerd zijn aan Zuid-Afrika. Ik ben getrouwd met een Zuid-Afrikaanse, die daar ook nog werkt. Haar heb ik ontmoet toen ik een kijkstage deed bij een kantoor in Kaapstad, zonder meer de mooiste stad ter wereld. We hebben er een huis. Eerst werd ik verliefd op het land, later op een van de inwonsters.'

12 Russisch werkbezoek

Floris van Westrhenen, advocaat bij de Rotterdamse vestiging van AKD, vertrekt in augustus met zijn gezin naar Rusland. 'We vliegen eerst naar Moskou en pakken daar de trein naar Voronez, zo'n

800 kilometer naar het zuiden. De familie van mijn vriendin komt daar oorspronkelijk vandaan en haar grootvader had er een appartement en een buitenhuisje. Hij is vorig jaar overleden, dus we gaan eens kijken hoe het er voorstaat met zijn datsja. De reis heeft zo wel componenten van een werkbezoek.' Gelukkig is het ook de bedoeling dat er vakantie wordt gevierd, aldus Van Westrhenen 'en daar leent de prachtige omgeving zich goed voor.'

13 Thuis in Griekenland

'Ik ben een fervent Griekenlandganger,' zegt Mark Tsoutsanis van

RWW Advocaten in Leiden. 'Dit ligt voor de hand als zoon van een Griekse vader. Ik ben hier geboren en opgegroeid en ga regelmatig naar Griekenland op familie- en vriendenbezoek. We hebben een ruim familiehuis aan zee waar ik al van kinds af aan kom en dat is een beetje onze plek op de wereld. Ik doe veelvuldig zaken voor Griekse bedrijven die hier ondernemen en voor Nederlandse bedrijven die dat in Griekenland doen. Daarom maak ik ook altijd van de gelegenheid gebruik om zakenrelaties te bezoeken in Athene. De planning is nu om drie weken vakantie te nemen.'

De redactie behoudt zich het recht voor reacties in te korten.

Advo-coaches? Knuffel-mentaliteit!

Ahmed El Khannaji

Eind juni verschenen in verschillende media berichten over allochtonen in de advocatuur, naar aanleiding van een persbericht van de Orde van Advocaten. Dit percentage blijkt extreem laag te zijn (1,5 procent) en niet representatief voor hun aandeel in de samenleving. Interessant nieuws van de Orde – alsof dat niet al jaren bekend is. Debet zou hieraan zijn het beeld dat bij allochtone studenten (lees ook: juristen) zou leven omtrent de samenstelling van de advocatuur en het idee dat zij hebben over de te verwachten werkdruk. In negatieve zin zou je kunnen concluderen dat hiermee wordt gesuggereerd dat deze groep juristen weinig op heeft met hard werken en dat het mogelijk bij hen schort aan aanpassingsvermogen. Naar mijn mening slaat de Orde daarmee de plank mis.

No chance

Het stelsel van de (toegang tot de) 'advocatuur' in Nederland is middeleeuws en achterhaald. Demografische verhoudingen bepalen te veel aan wie kansen worden gegund. Je zult maar in een blank dorp wonen en daar willen werken als advocaat. Helaas voor de degene die er uitziet als allochtoon: *no chance... and no change...* Bovendien stelt het patronaat weinig voor en dat privilege wordt door (sommige) bestaande middelmatig presenterende 'witte' advocaten met (zeven jaar of meer advocatenervaring) gebruikt om de concurrentie buiten de deur te hou-

den. Andere advocaten gebruiken dat privilege als een vorm van malafide inkomstenbron; zo schamen ze zich niet om 20.000 euro - 30.000 euro of meer te vragen voor drie jaar patroonschap. Uiteraard zwart en in het geheim, want een dergelijke constructie is ten strengste verboden.

Bij dit alles komt de tendens dat het merendeel van bestaande advocaten (-kantoren) bij de vervulling van vacatures geen prijs lijkt te stellen op een beginnende advocaat(-stagiaire). Vanwege mogelijk (valse) economische redenen hebben zij doorgaans alleen oog voor een advocaat-medewerker/advocaat-partner en/of een vergevorderde advocaat-stagiaire. In elk geval is het patronaat volstrekt onvoldoende toegerust om eerlijke en gelijke toegang tot de advocatuur voor alle 'meesters in het recht' te bevorderen c.q. te bewerkstelligen. Daar moet de Orde wat aan doen.

Mans genoeg

Het advo-coaches-project is meer een uitvinding uit de koker van de Nederlandse knuffelmentaliteit dan dat het een wezenlijke bijdrage levert aan de oplossing van basisproblemen rond de toegang tot de advocatuur. Men mag een beetje aannemen dat een rechtenstudent en helemaal een (afgestudeerde) meester in de rechten niet zit te wachten op knuffels van 'vreemden'. Hij of zij is mans genoeg en voldoende toegerust om op niet-kleinerende wijze tot advocaat te geraken. Het enige wat men wil is op no-nonsense wijze en met behoud van eigen identiteit en interesses zijn of haar loopbaan naar believen vorm te geven, zonder aan te lopen tegen onzinnige en onnodige obstakels waar zij weinig aan kunnen veranderen.

Het structurele probleem is dus niet de zogenaamde beeldvorming van allochtone rechtenstudenten of juristen ten aanzien van de advocatuur. Immers, op het moment dat duidelijk is dat iedere gekwalificeerd persoon zich als advocaat kan laten beëdigen zonder daarbij afhankelijk te zijn van een derde (vaak blank en met weinig zin), kan elk vooroordeel meteen naar het rijk der fabelen worden gebonjourd.

Het probleem zit verankerd in het systeem rond de toegang tot de advocatuur. Maar als je dat overpeinst, kom je mogelijk zelfs aan het bestaansrecht van de Orde van Advocaten, maar dan vergt het streven naar diversiteit en gelijkheid opeens misschien wel een erg hoge tol.

[Op verzoek van de redactie geeft mr. Ahmed El Khannaji nog de volgende informatie, *red.*]

Ik studeerde Nederlands recht in Nijmegen (afstudeerrichting strafrecht en strafprocesrecht) en behoor tot de eersten van mijn generatie die rechten studeert. Ik kom uit een traditioneel Marokkaans gastarbeidersgezin. Na de rechtenstudie heb ik twee jaar als juridisch medewerker (algemene praktijk) op een advocatenkantoor gewerkt om vervolgens bij de overheid als procesvertegenwoordiger aan de slag te gaan. Na ruim vijf jaar hield ik het bij de overheid voor gezien en ging ik ondernemen. De problematiek van toegang tot de advocatuur heeft mijn bijzondere belangstelling omdat ik al ruim twee jaar tevergeefs tracht een patroon te vinden om tot advocaat(-stagiaire) beëdigd te kunnen worden.

Zomers leesvoer

'Zoveel te lezen en zo weinig tijd', ook tijdens de vakantie. Gelukkig heeft Martijn Rijkers van de Leidse vestiging van de juridische boekhandel Jongbloed en Boeken Top 5 samengesteld.

Mark Maathuis

'Geen makkelijke klus,' zegt Rijkers, 'want een combinatie van "zomer, vakantie ven advocatuur" ligt direct niet voor de hand. Anderzijds, zijn er zoveel mooie boeken dat keuzes maken eigenlijk altijd lastig is.' Voor advocaten zijn desalniettemin de volgende vijf zowel *nice* als *need to know*.

5 *De Reizende jurist, reisverhalen en reistips van bekende juristen* (Kluwer, 255 pagina's) met bijdragen van onder andere de gebroeders Anker, Willem Bekkers, Geert-Jan Knoops en Mischa Wladimiroff. In dit mooi geïllustreerde vertellen zij en zòn 45 andere juristen waar ze het liefst naar toe gaan en wat ze daar beleven. 'Dit boek kwam al eerste bij me op,' zegt Rijkers, 'het gaat van Ameland tot de Amazone, echt een vakantieboek. Het leest lekker weg en de opbrengst gaat naar de Stichting Advocaten voor Advocaten.'

4 *Bijkans begrepen? Feitelijk en vermeend begrip van forensische deskundigenrapportages onder rechters, advocaten en deskundigen*, J.W. de Keijser, H. Elffers, R.M. Kok en M.J. Sjerps (Boom

Juridische Uitgevers, 99 pagina's). Dit boek doet verslag van een empirisch onderzoek onder 118 strafrechters en 69 strafrechtadvocaten die regelmatig met forensische deskundigenrapportages van doen hebben; en de conclusies liegen er niet om. 'Terwijl dit onderzoek zich geenszins leent voor uitspraken over de kwaliteit van individuele rechterlijke beslissingen, wordt de geconstateerde stand van zaken wel degelijk als zorgelijk voor het strafproces gekwalificeerd.' Typisch zòn boek dat elke advocaat zou moeten lezen, aldus Rijkers. 'Ze denken dat ze het allemaal weten, maar dit boek laat duidelijk zien hoe lastig deze materie kan zijn.'

3 *Kijken in de ziel – Strafpleiters*, Coen Verbraak (Thomas Rap, 284 pagina's). 'Dit is bij de meesten ongetwijfeld bekend, maar zelf vond ik de herhaling van de televisie-interviews weer bijna net zo spannend als de eerste keer dat de serie werd uitgezonden.' Voor het boek – waarin Verbraak onder andere Peter Plasman, Bénédicte Ficq en Stijn Franken interviewt – geldt hetzelfde, aldus Rijkers. En mocht de serie zijn weggezaakt, hij is inmiddels ook op DVD verkrijgbaar.

2 *De nieuwe kleren van de keizer*, Rinus Otte (Boom Juridische Uitgevers, pagina's 303). Dat de rechtspraak het lastig heeft, is sinds het proces tegen PVV leider Geert Wilders bij de meesten wel bekend. Maar voordat dat doordrong tot het grote publiek, deed strafrechter en hoogleraar Rinus Otte al een boekje open. Van binnenuit beschrijft hij de oorzaken waardoor de rechtspraak dreigt vast te lopen. 'Hij klapt echt uit de school,' zegt Rijkers 'en dat geeft een bijzonder interessant, maar ook leuk beeld van achter de schermen.'

1 *Recht en Drama, A.M. Hol en J.H. Nieuwenhuis* (Boom Juridische Uitgevers, 386 pagina's). De bijdragen in dit boek representeren belangrijke momenten uit de Westerse geschiedenis van recht, politiek en cultuur. Zo wordt ingegaan op het proces van Plato, Machiavelli's *Il Principe* en Hannah Arendt's *Eichmann in Jerusalem. A Report on the Banality of Evil*. De meeste teksten, althans de schrijvers ervan, zullen bekend zijn, zegt Rijkers, 'maar om ze ook daadwerkelijk te lezen, dat schiet er vaak bij in. Maar nu heb je ze allemaal samen en dat voor maar 49 euro. En bij elk essay staat een commentaar, dus je hoeft zelf niet eens een mening te vormen.'

A close-up portrait of a middle-aged man with short, graying hair, wearing round-rimmed glasses, a dark suit jacket, a white striped shirt, and a red tie. He is smiling broadly, showing his teeth. The background is a solid, muted teal color.

‘Advocaten
genieten bij
ons een redelijk
krediet’

Nationale ombudsman Alex Brenninkmeijer

‘Advocaten hebben een blinde vlek voor wat er achter het conflict leeft’

In een derde van de klachten van rechtshulpverleners die de Nationale ombudsman bereiken is een advocaat betrokken. Als die meer zou kijken naar kwesties die achter het juridische conflict spelen, dan zouden veel klachten eerder kunnen worden opgelost, vermoedt Nationale ombudsman Alex Brenninkmeijer.

Michel Knapen

Zijn bestaan is constitutioneel verankerd en het is een van de weinigen ambten waarvoor een geheel eigen wet is geschreven. Machtig is hij niet, gezag heeft hij des te meer. Honderden bestuursorganen – ministeries en hun onderdelen, de Sociale Verzekeringsbank, het UWV, de Belastingdienst, de politie, de waterschappen, de provincies, een groot aantal gemeenten maar ook de lokale dekens – vallen onder zijn werkterrein. Ruim zes jaar is Alex Brenninkmeijer de Nationale ombudsman, wiens termijn in januari 2011 met nog eens eenzelfde periode is verlengd. In 2010 ontving hij bijna 14.000 klachten van burgers over bestuursorganen. In ongeveer een derde van de klachten was een advocaat betrokken.

Advocaten zijn dus voor u geen onbekenden.

‘Het komt inderdaad regelmatig voor dat een advocaat een klacht indient bij de Nationale ombudsman. Bij tegen de vijfhonderd klachten over overheidsinstanties die ons bereiken is een advocaat betrokken. Dat kan zijn dat hij zelf is vastgelopen in de bureaucratie of zich door een bestuursorgaan onbehoorlijk bejegend voelt. Deze klachten van “gefrustreerde” advocaten vormen echter de minderheid. Veel vaker komt het voor dat een advocaat namens zijn cliënt een

‘Advocaten en overheidsjuristen denken te veel dat geschillen zijn op te lossen met de Awb in de hand’

klacht indient, omdat een zaak zich niet of niet meer leent voor een gerechtelijke procedure. Zo kan het lijken alsof een conflict met het UWV over geld gaat, maar het gaat burgers veel vaker over achterliggende waarden: een goede communicatie of een correcte behandeling. Daar kan een rechter meestal weinig mee en dan kom je uit bij de Nationale ombudsman.’

Heeft het zin wanneer een klagende burger een advocaat inschakelt?

‘Jazeker. Met een advocaat in de arm kan het voor een burger prettiger zijn dan wanneer je wordt bijgestaan door bijvoorbeeld iemand van de vakbond. Advocaten voelen kennelijk goed aan hoe klachten het best kunnen worden geformuleerd en ingediend, wat leidt tot meer gegronde klachten. Ook zijn procedures bij de Nationale ombudsman mét een advocaat zakelijker en dus sneller.’

Als u zo vaak te maken heeft met advocaten, welk beeld heeft u dan van de advocatuur?

‘Ik zie grote verschillen binnen de advocatuur. Desondanks zijn advocaten eigenlijk allemaal fatsoenlijke en deskundige mensen. De informatie die ze op tafel leggen, klopt feitelijk en is nauwkeurig en adequaat. Advocaten genieten bij ons dan ook een redelijk krediet.’

Een ‘redelijk’ krediet zegt u – dat houdt niet over.

‘Dat heeft te maken met hoe de advocatuur en overheden werken. De gebruikelijke gang van zaken is dat een claim van een burger wordt neergelegd bij de bestuursrechter of de civiele rechter. Overheden moeten het niet nodeloos laten aankomen op procedures, maar dienen een redelijke en vlotte oplossing voor een conflict te zoeken. Maar als er wordt aangestuurd op procedures, dan komt dat ook door de advocatuur. Voor een advocaat begint een zaak pas echt met een dagvaarding. Wij zouden veel liever zien dat een zaak begint met een brief waarin de klacht of de claim wordt toegelicht. Advocaten werken langs de juridische lijn, wij werken langs de lijn van de behoorlijkheid. Dat laatste zouden advocaten wat meer in het vizier moeten hebben.’

Veel conflicten hebben een juridische kant, maar ook een bejegeningkant. Gaan advocaten niet te vaak naar de rechter terwijl ze beter bij u hadden kunnen aankloppen?

‘Er gaat altijd iets vooraf aan dat “aankloppen”. De eerste vraag die een advocaat moet beantwoorden luidt: wat wil mijn cliënt? Soms is er duidelijk een juridisch conflict over een uitkering of over schadevergoeding bij een politie-inval. Dan moet je de weg van het recht bewandelen. Maar er zijn ook burgers die teleurgesteld zijn geraakt in het optreden van de Belastingdienst, het UWV of een gemeente. Onlangs nog: de Belastingdienst bezocht een bedrijf en stelde bij de receptie al de nodige vragen. Ongewild kwam de werkgever zo in de *spotlights* te staan, wat helemaal niet nodig was geweest. Van dat verschil moet je je als advocaat wel bewust zijn.’

Is dat besefer?

‘Het begint steeds meer te komen. Rechtbanken houden regiezittingen waarin nadrukkelijker dan vroeger de vraag aan de orde komt: waar draait deze zaak nou precies om? Wat ligt aan het juridische conflict ten grondslag? Dat zijn belangrijke ontwikkelingen in het bestuursrecht. Dan constateert men soms dat het niet gaat om het juridische kader, maar om goede verhoudingen tussen de twee partijen.’

Rechtbanken beginnen dus steeds meer de methode van de Nationale ombudsman te volgen.

‘Ik zou zeggen: nog steeds te weinig. Het komt regelmatig voor dat wij een zaak doorverwijzen naar een rechtbank, maar andersom verwijzen rechtbanken bijna nooit een zaak door naar ons. Advocaten komen veel meer dan rechtbanken op het idee om de Nationale ombudsman te bezoeken, als een cliënt na een uitspraak van een rechter toch nog ontevreden blijft omdat bepaalde behoorlijkheidskwesties niet aan de orde zijn gekomen.’

Dus nu een gerechtelijke procedure komen ze bij u.

‘Ook wel tijdens een bestuursrechtelijke procedure, en de wet biedt dan een aardig voordeel. Als tijdens een bezwaar- of beroepsprocedure een kwestie moet worden

‘Ik vind de advocatuur aan mijn zijde’

De voorgestelde beperkingen op de Wet openbaarheid van bestuur noemt Alex Brenninkmeijer ‘onverstandig, ook al vanwege de beeldvorming die daardoor is ontstaan. Uitgangspunt is: alle overheidsinformatie is openbaar, tenzij. Dat is een beetje omgedraaid: u moet als burger maar zien dat u de juiste stukken krijgt. Het is toch te gek dat burgers in het kader van een Awb-procedure ook nog eens een Wob-procedure moeten volgen. Ik sta pal voor openbaarheid van bestuur en vind de advocatuur aan mijn zijde’.

En dan de ‘kostendekkende’ griffierechten. Brenninkmeijer: ‘De Nationale ombudsman is samen met de Nederlandse Orde van Advocaten en de Raad voor de rechtspraak opgetrokken tegen deze verhoging. We hebben in dit land afgesproken dat we geen eigenrichting willen en dat daarom de toegang tot de rechter eenvoudig moet zijn. Nu zullen veel mensen hun recht niet meer kunnen halen of alleen tegen een heel hoge prijs. Ons gezamenlijke verzet zal waarschijnlijk niet baten, nu bij de kabinetsformatie is afgesproken dat er 240 miljoen moet worden bezuinigd op de rechtspraak.’

voorgelegd aan de Nationale ombudsman, dan dreigen bestuursrechtelijke termijnen te verlopen omdat ook wij tijd moeten uittrekken voor een antwoord. Maar de wetgever heeft dat goed geregeld: in de tijd dat de Nationale ombudsman zich over een dergelijke zaak buigt, worden bestuursrechtelijke termijnen beschermd. Die verlopen dan niet.’

Hadden advocaten met een ‘andere’ werkwijze het conflict tussen cliënt en overheidsorgaan zelf kunnen beslechten, zodat een extra ronde bij de Nationale ombudsman niet meer nodig was geweest?

‘Dat kun je in z’n algemeenheid niet zo zeggen. Advocaten oriënteren zich goed op de belangen van hun cliënten. Dat zien wij terug in de dossiers. Ze zijn niet gericht op escalatie van conflicten: ze zoeken naar de snelste oplossing. Ze beginnen echter met een bezwaarschrift-

procedure – wat ik ze niet eens kwalijk neem. Mijn punt is: probeer daar eens uit te blijven. De Algemene wet bestuursrecht zou een achtervanger moeten zijn, meer niet.’

Als u met uw methode conflicten kunt oplossen, dan zouden advocaten dat toch ook moeten kunnen?

‘Het zou beter zijn wanneer advocaten meer energie zouden steken in een meer informele benadering van conflicten. Want achter een juridisch geschil gaat bijna altijd iets anders schuil, wat meer aandacht vergt. Ik blijf dat benadrukken. Advocaten en overheidsjuristen denken echter nog te veel dat geschillen zijn op te lossen met de Awb in de hand. Juist met mediation kun je beter achterhalen wat er precies aan de hand is wanneer een burger en een overheidsorgaan even niet door een deur kunnen.’

‘De deken vervult een ombudsfunctie, en bij hem worden bovendien de meeste klachten opgelost’

Advocaten en mediators zijn nu nog gescheiden werkterreinen. Zo profileren velen zich ook: ze zijn advocaat én mediator. Die functies moeten meer in elkaar vloeien?

‘Mediation maakt een stevige ontwikkeling door, maar nog niet binnen de rechtspraak en advocaten zitten ook al niet in dat spoor. Ik vind dat iedere advocaat thuis moet zijn in conflictherkenning, conflicthantering en mediationstechnieken. Vaak is het beter om een werkwijze te volgen die wij al van nature hanteren. Als rechters en advocaten dat meer doen, dan kunnen wij ons op een gegeven moment overbodig maken.’

Welk belang hebben advocaten bij mediation? Het zijn toch ook ondernemers die een lange juridische procedure lucratiever vinden dan een kort mediationtraject?

‘Als ze naar hun cliënten kijken, weten ze het: die zitten niet te wachten op procedures, maar op oplossingen. Dáárop moet de focus van de advocaat liggen – wat ze overigens ook wel doen, hoor.

Maar mediation kan hun repertoire aan geschilbeslechtingmethoden wel verbreden.’

Er zit dus brood in mediation?

‘Het gaat erom dat advocaten beter dan nu zouden moeten aanvoelen waar het echt om draait bij een conflict. Ze hebben een juridische focus, maar het gaat vooral om de onderliggende vragen. Een ontbindingszaak gaat dan misschien wel meer over de teleurstelling dan over een ontslagvergoeding. Wordt een vergunning afgewezen, dan gaat het misschien niet meer over die dakkapel die niet kan worden gebouwd, maar om een vervelende behandeling door een ambtenaar en excuses die uitblijven. Als je dat doorhebt, dring je sneller door tot een oplossing. Maar advocaten hebben daarvoor nog een te grote blinde vlek. Al bij de rechtenstudie zou daar aandacht voor moeten zijn, maar helaas worden dergelijke “softe” vakken als eerste wegbezuinigd. Ook bij de beroepsopleiding voor advocaten – en voor rechters – zou daarvoor meer aandacht moeten komen. Dat dit niet gebeurt, is echt een gemis.’

Een conflict dat een burger heeft met een overheid lijkt in sommige opzichten op een conflict dat een cliënt heeft met zijn advocaat. In beide gevallen kan het misgaan met de bejegening of in de onderlinge communicatie. Zou uw werkwijze ook van toepassing kunnen zijn op het advocatentuchtrecht?

‘Eigenlijk gebeurt dat al. Enige tijd geleden had ik een aantal lokale dekens op

bezoek. In een middagsessie bespraken we hoe om te gaan met informele klachten. Dat idee leefde bij hen al en wat ik erover kon vertellen, was voor deze dekens niks nieuws. Iedereen was het erover eens dat het steeds gaat om wat er áchter een klacht zit.’

De Nationale ombudsman spreekt met gezag, misschien wel met méér gezag dan een lokale deken – want als je het niet eens bent met zijn kijk op de zaak, kun je altijd nog naar de raad van discipline. Wordt het niet tijd dat ook klachten over advocaten onder uw jurisdictie gaan vallen?

‘Het is nu eenmaal wettelijk bepaald dat ik me bezighoud met de publieke sector en de advocatuur bevindt zich in de private sector. Overigens kan er over de klachtenbehandeling door de deken wél bij de Nationale ombudsman worden geklaagd, net zo goed als ik klachten in behandeling kan nemen over notarissen en deurwaarders. Verder is een procedure bij de deken niet primair gericht op de belangen van de klagende cliënt, maar veel meer op de bescherming van de kwaliteit van de beroepsgroep. Van belang is dat de deken al een ombudsfunctie vervult, en bij de deken worden ook de meeste klachten opgelost. Niet alle – maar dat geldt bij mij ook zo. Ook wij hebben te maken met mensen die maar blijven procederen en op een gegeven moment moeten we zeggen: nou is het genoeg, we nemen het niet verder in behandeling. Dat deze mensen ontevreden blijven, het zij zo.’

Klagen over de deken

De Nationale ombudsman behandelt klachten over bestuursorganen. Daaronder vallen ook lokale dekens die klachten van advocaten of hun cliënten afhandelen en de meeste on-gegrond verklaren. In een zaak uit 2009 deed de Nationale ombudsman in 2010 uitspraak. Meerdere dekens te Dordrecht hadden tien jaar lang klachten behandeld over advocate X, en nu – opnieuw – klaagde zij op haar beurt over de deken bij de Nationale ombudsman: de deken zou haar klachten niet hebben behandeld zoals een deken betaamt. Kern van de zaak was dat de (inmiddels voormalige) deken te Dordrecht haar klacht niet had overgedragen aan de waarnemend deken of

een deken van een ander arrondissement, maar deze zelf had behandeld. Een ander moest dat doen, aldus de advocate, omdat de klacht betrekking had op een gedraging van de deken zelf (art. 9:7 lid 1 Awb). De Nationale ombudsman vernietigde de beslissing van de deken niet: de deken behandelde de klacht over de eerdere klachtbehandeling als bestuursorgaan en niet als advocaat, en op grond van lid 2 van genoemd artikel mag de deken zo'n klacht wél zelf behandelen. Niet de Advocatenwet is hier van toepassing, maar de Algemene wet bestuursrecht. De afgelopen tien jaar heeft de Nationale ombudsman een aantal keren een klacht over een deken gegrond verklaard. In die zaken

werd onvoldoende hoor en wederhoor toegepast, werd ten onrechte niet doorverwezen naar de raad van discipline of werd onvoldoende gereageerd op een verzoek om informatie. Ook andere klachten werden gegrond verklaard: over de duur van de begroting van declaraties (schending van het vereiste van voortvarendheid), reacties op rappelbrieven (schending van het vereiste van actieve en adequate informatieverstrekking), reacties op een klachtbrief (schending van het motiveringsvereiste) en de wijze van begroting van declaraties (schending van het vereiste van rechtszekerheid).

Foto's: Emilie Hudig

Jan Suyver, algemeen secretaris van de Orde, na tien jaar met pensioen

‘Ik ben voor een grimmiger Orde’

Ordebestuurders roemen hem als steun en toeverlaat, als intelligente *sparring partner* en als voortreffelijk formulerende jurist. Omdat hij bij zijn afscheid één keer achter de schermen vandaan wil komen, krijgt hij nu de vloer: wat is zijn visie op zijn rol en de relatie met politiek Den Haag?

Linus Hesselink

Ik hou van saai en degelijk en hoef niet zo nodig op de voorgrond. Souffleren van achter de coulissen, dat is me op het lijf geschreven: dan kan ik het best functioneren. En zo hoort het ook. Een secretaris moet de bestuurders niet voor de voeten lopen, maar ze goed bedienen.’

Dekens komen en gaan, de algemeen secretaris blijft – zo heet het. Sommige lokale Ordebestuurders zien in u een Raspoetin. Is dat alleen om hun eigen werk meer drama te geven?

Hij lacht. ‘Misschien doelen ze op het feit dat ik van het ministerie van Justitie kwam. Ik heb hier natuurlijk geen programma van het ministerie uitgevoerd. Ik ben altijd loyaal geweest aan de leden van de Algemene Raad en aan de afgevaardigden in het college. Ik heb ook bewondering voor de burgerzin die spreekt uit hun werk voor de Orde.’

U zou door uw achtergrond weten ‘hoe op het ministerie de hazen lopen’.

‘Voor de Ordebestuurders was het volgens mij belangrijk om iemand te nemen die kennis had van politiek-maatschappelijke ontwikkelingen, met ervaring met wetgevingsprocessen. Zoals ook mijn opvolger Raffi van den Berg die heeft. Iemand die de pikorde op het ministerie kent en weet hoe het werkt in de Tweede Kamer. Die ook tegen de algemeen deken kan zeggen “ga eens met die en die praten” of de Algemene Raad waarschuwt dat “dit in de politiek wel eens anders zou kunnen uitpakken”. Maar van onderonsjes met het departement was nooit sprake. De Orde werd echt niet gematst omdat ik van Justitie kwam.’

Geen dualisme

Tijdens zijn laatste College van Afgevaardigdenvergadering zei Suyver dat het college geen parlement is, maar een democratisch gekozen ledenvergadering die in beginsel monistisch te werk gaat. ‘Hoed u voor dualisme, dan komt de bestuurbaarheid van de Orde in gevaar. Doe geen experimenten met een onafhankelijke voorzitter of griffier. De algemeen deken is uw vergadervoorzitter en de algemeen secretaris uw secretaris.’ Suyver kreeg een staande ovatie.

Er zijn critici die zeggen dat de Orde te veel naar het departement hangt en te bevreesd is voor wat de politiek zou doen als de Orde niet op voorhand meebuigt. Is dat uw werk geweest?

‘Ik geloof niet dat we bevreesd zijn. Ik ben wel altijd voor *Realpolitik* geweest. Je moet altijd vragen “wat is je Plan B?” Als je je doel niet kunt halen, wat is dan *next best*? Ik praat inderdaad het liefst tot het uiterste, totdat er een redelijk compromis ligt. Maar als dat niet kan, dan moet het maar knallen. Bij de kostendekkende griffierechten wordt misschien een grens bereikt. En over het toezicht op advocaten zie ik een diepgaand meningsverschil ontstaan, dat waarschijnlijk niet met een beetje kletsen kan worden opgelost. Daar kan het ook gaan knallen.’

Toevallig net na uw tijd.

‘Nee hoor. We hebben vaak de voet dwars gezet bij de toevoegingvergoedingen. En bij *no cure, no pay* zijn we keihard gebotst met het ministerie, toen is zelfs onze verordening vernietigd. Ik ga niet op voorhand meebuigen. We zijn ook niet begonnen aan de vernieuwing van het toezicht – met advies van Docters

van Leeuwen – omdat het ministerie met maatregelen dreigde. De Algemene Raad vond zelf dat het toezicht door de dekens kon worden verbeterd.’

Maar, zo luidt het verzet, er zijn toch geen bewijzen dat advocaten vaak de fout in gaan? ‘Je moet het niet benaderen vanuit de vraag of het vaak misgaat. Ik heb het ook niet over criminelen, maar over dat deel van de balie dat steken laat vallen qua kwaliteit van dienstverlening. Door juridisch niet op de hoogte te zijn of bijvoorbeeld door gebrekkige kantoororganisatie.’

Hoe groot is ‘dat deel van de balie’?

‘Ik ga me niet vastleggen op percentages, ik heb het ook niet uit eigen waarneming maar uit gesprekken met dekens en dergelijke. Er bellen hier nog altijd veel mensen met klachten. Maar goed, laten we het houden op een “beduidend deel”. De advocaat is een bijzondere diersoort, zijn speciale wettelijke positie verplicht tot een zo goed mogelijke juridische dienstverlening. Je moet je standaarden voortdurend in de gaten houden en als het beter kan, dan moet dat ook. Daarom mag ook de overheidsfunctie van de Orde best wat meer uit de verf komen.’

Dat zullen advocaten leuk vinden.

‘De Orde is geen gezelligheidsvereniging, zoals ook een gemeentebestuur dat niet is. Met 16.000 inwoners heb je een klein stadje. De overheid in advocatenstad mag best hard zijn op de regelkant en op de handhavingskant – dat willen veel advocaten zelf ook. En dan doel ik op landelijke en lokale Ordes samen, want bij de lokale ligt de handhaving. In het belang van een goede advocatuur ben ik voor een grimmiger Orde.’

Had u niet OvJ of rechter moeten blijven? Zo te horen was de magistratuur voor u ideaal.
 'Nee, het kriebelde mij toch weer als beleidsmens, ik wilde meedenken over toekomstig beleid. Misschien heb ik geen uitgesproken passie voor de advocatuur, maar ik koester wel het werk voor de rechtsstaat en voor deze PBO, als consumentenbond voor rechtzoekenden.'

Als het maar achter de schermen is? U verwelkomde als gastheer de afgevaardigden bij het college en bij het jaarcongres alle bezoekers, maar bleef verder wat onzichtbaar.
 'Ik ben niet schichtig voor mensen of voor het gewone menselijk contact. En die gastheertaak heb ik altijd heel belangrijk gevonden en leuk. Maar ik

scheid graag privé en werk. Recepties zijn me te vluchtig, het blijft zo vaak bij uitwisselen van beleefdheden. Nee, ik dans daar niet graag van de ene hoek naar de andere hoek van de zaal.'

Misschien is het uw achtergrond? U bent immers ook actief in de Protestantse Kerk.
 'Ja, misschien is dat het,' lacht hij weer. 'Ik doe net alsof ik een heel saaie calvinist ben.'

Op 8 september draagt Suyver het stokje officieel over aan Raffi van den Berg. De Orde neemt op 8 september afscheid van Suyver met een, zoals hij zelf wil, 'luchtig symposium' over recht en taal in het Haagse Diligentia.

CV

Mr. dr. J.J.H. Suyver (1946)

was de afgelopen jaren ook voorzitter regionale toetsingscommissie euthanasie en voorzitter commissie Evaluatie antiterrorismeregeling (2008-2009). Hij wordt per 1 oktober voorzitter van de Bezwaarschrijftcommissie van de gemeente Den Haag. Daarvoor was hij onder andere (hoofd)officier van justitie op verschillende plaatsen (1976-1983); hoofd diverse directies ministerie van Justitie (1983-1994); secretaris-generaal, idem (1994-1996); raadsheer in Den Haag (1996-2001); en secretaris van de Orde (2001-2011). Suyver studeerde in Leiden en promoveerde in 1976 op *De zeggenschap over de politie*.

Hard knokken voor de kleintjes

Advocaten van kleine kantoren en eenpitters moeten alle zeilen bijzetten om hun positie op de veranderende markt te behouden. Dit was eind juni te horen tijdens de Kleine Kantoren Dag 2011.

Sabine Droogleevoer Fortuyn

Wie op de A2 bij Breukelen rijdt, moet zijn best doen om het kleurrijke Van der Valk Hotel niet te zien. Andersom kun je van binnen ook niet om de snelweg heen, zo blijkt vanuit de zaal 'Imperial' van het 'Chinese paleis'. Vrachtauto's en auto's sjezen op steenworp afstand voorbij. Zo'n dertig advocaten van kleine kantoren luisteren er naar advocaat Bernard de Leest, die spreekt over de gevolgen van de schrapping van art. 243 Rv voor de toevoegingspraktijk. Advocaten moeten de proceskosten zelf bij de wederpartij innen en lopen hierdoor een incassorisico.

'Bedreigde positie'

Dit is niet de enige verandering die advocaten van kleine kantoren financieel raakt. 'Er zijn ontwikkelingen aan de gang die

'Er zijn ontwikkelingen aan de gang waarmee we met z'n allen de boot ingaan'

onze positie bedreigen. We gaan er met z'n allen de boot mee in,' verwoordt advocaat R. Polanus uit Hoofddorp een algemeen gevoelde zorg op 28 juni tijdens de Kleine Kantoren Dag van Sdu Uitgevers, waar ruim 250 advocaten van kleine kantoren aanwezig zijn.

De per 1 juli van dit jaar ingevoerde verhoging van de competentiegrens voor de kantonrechter van 5.000 naar 25.000 euro, het afbouwen van de gefinancierde

rechtshulp en de geplande invoering van de kostendekkende griffierechten zijn voorbeelden van ontwikkelingen waar advocaten van kleine kantoren en eenpitters tegelijkertijd mee te kampen hebben.

Prij concurrentie

'En wat doet de Orde ertegen? Niets!' roept Polanus tijdens een algemene discussie over de rol van de Orde voor advocaten van kleine kantoren. 'De wetgever wordt niet in het zadel geholpen door de Orde,' verweert Hans Vogels, lid van de Algemene Raad, zich. En, ingaand op de verhoging van de competentiegrens: 'We hebben niet kunnen tegenhouden dat die verhoging er kwam. We hebben de wetgever wel proberen te overtuigen dat de verhoging stapsgewijs ingevoerd moest worden.' Hoewel dat niet is gelukt, maakt Vogels zich geen grote zorgen over de financiële gevolgen

van deze wetwijziging. ‘Het kan zijn dat er links en rechts een tarief moet worden aangepast, maar dat is nog geen reden voor paniek. Ik denk dat we er vertrouwen in moeten hebben dat we ons als advocaat door middel van kwaliteit onderscheiden.’

David Dronkers van Dronkers & Dronkers in Roermond meent dat de verhoging van de competentiegrens veel impact zal hebben op zijn omzet. ‘Ik denk dat verzekeraars hun zaken bijvoorbeeld veel minder gaan uitbesteden aan advocaten. En veel zaken zullen worden overgenomen door deurwaarders. Dat betekent een verkleining van de markt. Ik verwacht veel prijsconcurrentie.’ Toch laat hij zich hierdoor niet ontmoedigen. ‘We moeten nu *straight* gaan bekijken hoe we met de nieuwe situatie omgaan. Veel meer dan voorheen worden we gedwongen te laten zien wat de meerwaarde van advocaten is ten opzichte van andere juridische dienstverleners.’

Regeltjes

Wat verwachten advocaten van de Orde? ‘Een meer faciliterende in plaats van een repressieve houding. Dat de Orde als een coach met advocaten meedenkt,’ zegt een advocaat in de zaal. De gedetailleerde regels van het kantoorhandboek storen veel advocaten: niet terecht dat voor hen dezelfde regels gelden als voor advocaten van grote kantoren. Zo zijn het terugbelprotocol en de regels over de postbehandeling volgens hen niet te handhaven voor kleine praktijken. ‘Ik heb het gevoel dat ik het nooit goed doe, dat ik voortdurend tekortschiet. Het kantoorhandboek is totaal niet op mij van toepassing. Het is een heel andere werkelijkheid,’ zegt een advocaat die net voor zichzelf is begonnen. Uit het harde applaus blijkt de herkenning in de zaal.

Volgens AR-lid Vogels zijn regels noodzakelijk. ‘We hebben een verantwoordingsplicht naar de samenleving. Iedere advocaat die zijn werk goed doet, wil niet

‘Onderscheid maken tussen verplichtingen voor grote en kleine kantoren leidt tot een a- en een b-categorie. Dat is in niemands belang’

dat zijn buurman steken laat vallen. Dat heeft invloed op ons allemaal.’ In het maken van onderscheid tussen de verplichtingen voor grote en kleine kantoren ziet hij niets. ‘Je krijgt dan een a- en een b-categorie. Dat is in niemands belang.’

Schroom

De workshops ’s middags – over thema’s als ‘Economisch rendabel kantoor op basis van toevoegingen’, ‘positionering en marketing’ en ‘tarieven en facturering’ – sluiten aan bij vragen van kleine kantoren en eenpitters over het op peil houden van hun omzet. Zo vertelt Maarten van Os over manieren waarop advocaten kunnen acquireren. ‘Je wilt dat de cliënten naar jou toe komen,’ zegt Van Os. ‘Maar dat gebeurt lang niet altijd. En steeds minder.’ Van Os, mede-auteur van het boek *Opdrachtgever gezocht. Acquireren als onderdeel van je werk*, adviseert advocaten om te werken met mond-tot-mondreclame en cliënten te vragen of zij hen na afloop van de zaak bij iemand willen aanbevelen. Zijn aanpak voor het overwinnen van de schroom om afgewezen te worden werkt aanstekelijk. Halverwege de workshop herhaalt een advocaat op vanzelfsprekende toon het credo: ‘Nee is oké!’

Lekker

Aan het eind van de dag doet trainingsacteur Frans Bosch oefeningen: ‘Ga naar iemand toe die je nog niet kent,’ zegt Bosch. ‘Leg je hand op elkaars arm, kijk elkaar diep in de ogen en zeg: “Hmmm.. Wat zie jij er lekker uit?”’ Uit de luidruchtige reacties in de zaal blijkt dat de oefening heel wat losmaakt. En dat allemaal aan de A2 in Breukelen.

(advertentie)

ConsumentenClaim

ConsumentenClaim en Leaseproces zijn gespecialiseerd in massaclaims. Ons kantoor ligt op loopafstand van NS en metro station Amsterdam Bijlmer Arena. Er zijn uitstekende verbindingen met de regio. Zo is de reistijd naar Utrecht Centraal slechts 17 minuten.

Met ons team van ca. 40 juristen en ondersteunende medewerkers voeren wij op grote schaal procedures tegen banken en verzekeraars. Om hierin succesvol te kunnen zijn moet op hoog niveau worden geprocedeerd. Wij werken daarbij nauw samen met verschillende advocatenkantoren.

Ter versterking van ons team zoeken wij een

SENIOR JURIST/MANAGER (m/v)

met ervaring in de advocatuur

Taken:

- > je stuurt een team van ca. 10 medewerkers aan
- > je houdt toezicht op de kwaliteit van de processtukken
- > je stelt targets vast en zorgt ervoor dat die gehaald worden
- > je overlegt met het management over de te volgen strategie

Kwaliteiten

- > je bent een goed jurist
- > je bent ondernemend
- > je durft verantwoordelijkheid te nemen
- > je kunt goed organiseren
- > je weet mensen te motiveren

Wij bieden een uitdagende functie in een dynamisch bedrijf met uitstekende toekomstperspectieven.

Belangstelling?

Mail je CV naar sollicitatie@consumentenclaim.nl, wij nemen dan zo spoedig mogelijk contact met je op. Voor meer informatie kun je ook kijken op www.consumentenclaim.nl en www.leaseproces.nl of bellen naar mevr. mr. E. Roos op telefoonnummer 020-5810553.

Cassatie in strafzaken

Maak omvang cassatieberoep duidelijk

Bij cassatieberoep kan een partiële vrijspraak worden verspeeld, in geval van terugverwijzing na een geslaagd cassatieberoep. Dit kan worden voorkomen door duidelijk te maken waartegen men cassatieberoep instelt en waartegen juist niet.

J.S. Nan

advocaat te Dordrecht¹

De wet biedt de mogelijkheid het beroep in cassatie te beperken tot die (ene) beslissing² waarmee de verdachte niet kan leven. Het beroep kan namelijk tegen een gedeelte van het vonnis of arrest worden ingesteld (art. 429 Sv). Dat is een wezenlijk verschil met het instellen van hoger beroep, want dat kan slechts tegen het vonnis in zijn geheel worden ingesteld (art. 407 lid 1 Sv), hoewel cumulatief ten laste gelegde feiten wel buiten het appel kunnen worden gehouden (art. 407 lid 2 Sv) en appel tegen een volledige vrijspraak voor een of meer feiten zelfs in het geheel niet mogelijk is (art. 404 lid 5 Sv).

Alle voor de verdachte gunstige beslissingen kunnen, anders dan in hoger beroep, veilig worden gesteld. In beginsel kan het cassatieberoep worden beperkt tot elke beslissing van artt. 348 en 350 Sv,³ maar ook die van artt. 353-356 en 361 en 361a Sv. In theorie is (bijna) elke beperking denkbaar.⁴ Te denken valt aan het geldig achten van de dagvaarding, het aannemen van een strafverzwarende omstandigheid, het verwerpen van een beroep op een strafuitsluitingsgrond, de opgelegde straf of maatregel, beslissingen aangaande het inbeslaggenomen en de vordering van de benadeelde partij. Buiten het bereik

van de Hoge Raad (en de rechter naar wie de zaak eventueel wordt teruggewezen of verwezen)⁵ kunnen bijvoorbeeld worden gehouden een partiële vrijspraak (waarover hierna meer), een ontslag van alle rechtsvervolgning, onder omstandigheden de strafoplegging en het afwijzen van de vordering van de benadeelde partij.

Als de akte noch de schriftuur een beperking inhoudt, neemt de Hoge Raad aan dat onbeperkt cassatie is ingesteld. De Hoge Raad gaat er inmiddels echter wel van uit dat het cassatieberoep zich niet richt tot de voor de verdachte gunstige beslissingen en ambtshalve komt hij daar ook niet aan. De gedachte is dat het OM daartegen cassatie zal moeten instellen als het daarmee niet kan leven, of dat de benadeelde partij, voor zover mogelijk, daarover in cassatie klaagt.⁶ Maar het kan geen kwaad in de akte (of eventueel in de schriftuur) de gewenste beperkingen alvast op te nemen. Daar maak je bij de Hoge Raad vrienden mee en het is in geval van een partiële vrijspraak zelfs geboden.

Partiële vrijspraak

Het risico om een partiële vrijspraak te verspelen kan eenvoudig worden uitgesloten. Toch gebeurt dat zelden.⁷ Als eenzelfde feit in meerdere varianten in een tenlastelegging is opgenomen, hetzij in een primaire en subsidiaire (enzovoort) verhouding, hetzij als alternatieven ('en/

of'), dient het cassatieberoep expliciet beperkt te worden.⁸ Het uitgangspunt is dat de akte daaromtrent beslissend is.⁹ Wordt een verdachte bijvoorbeeld primair vrijgesproken van moord, maar wel veroordeeld voor de subsidiair ten laste gelegde doodslag, dan moet reeds in de akte worden opgenomen dat het beroep in cassatie zich niet richt tegen de vrijspraak van het primaire feit.¹⁰ Gebeurt dat niet, dan komt in geval van een geslaagd cassatieberoep, na terug- of verwijzing de aanklacht voor moord gewoon weer aan de orde en zou bijvoorbeeld alsnog een levenslange gevangenisstraf kunnen worden opgelegd. Ook meer in het algemeen is een hogere straf na cassatie niet ondenkbaar. De rechter naar wie de zaak wordt verwezen is vrij in de keuze van de straf en in de waardering van de factoren die hij daartoe van belang acht.¹¹

Wartegen niét

Het is dus zaak dat strafadvocaten niet blind cassatie (laten) instellen tegen een onwelgevallige uitspraak. Vooraf dient beoordeeld te worden waartegen men het cassatieberoep wil richten, en waartegen juist niet. Van belang is de gewenste beperking in de akte te laten opnemen (met name bij een partiële vrijspraak), of dat in de schriftuur aan te geven (bijvoorbeeld door de middelen vooraf te laten gaan door een kopje 'Omvang cassatieberoep'). Ook hier geldt dus: cassatie begint eigenlijk al in hoger beroep.

1 Advocaat bij Gilhuis Advocaten te Dordrecht en lid van de Vereniging van Cassatieadvocaten in Strafzaken (zie www.vcas.nl).

2 Tegen alleen een motivering cassatie instellen is – uiteraard – niet mogelijk. Zie bijvoorbeeld J. de Hullu, *Over rechtsmiddelen in strafzaken* (diss. Groningen). Arnhem: Gouda Quint 1989, p. 231.

3 Zie ook J. Boksem & A. Röttgering, *Cassatietechniek. Een praktijkhandboekje voor advocaten*. Den Haag: Sdu 2009, pp. 31-32.

4 De Hullu, *a.w.*, p. 230.

5 Want die is aan de beslissing van de Hoge Raad gebonden, zie onder meer HR 27 februari 1996, NJ 1996, 478 en HR 17 oktober 2006, LJN: AY7773.

6 Zie A.J.A. van Dorst, *Cassatie in strafzaken*. Deventer: Kluwer 2009, p. 54-59 en A.J.A. van Dorst, 'Rechtsbescherming en doelmatigheid in cassatie', in: G.A.M. Strijards e.a. (red.), *De derde rechtsingang nader bekeken* (Bronkhorstbundel). Arnhem: Gouda Quint 1989, pp. 93-99.

7 Vgl. ook Boksem & Röttgering, *a.w.*, p. 32.

8 Voor cumulatief ten laste gelegde feiten hoeft dat niet.

9 Van Dorst, *a.w.*, p. 57.

10 Deze beperking is in hoger beroep niet mogelijk.

11 HR 12 september 2006, LJN: AX7458.

Kroniek Bestuurs- procesrecht

kroniek
2009-2010

INHOUD

Belanghebbende: Stichtingen, verenigingen en groeperingen, Procesbelang, Afgeleid belang, Belanghebbend/afstand en zicht, Belanghebbend/geluid, Belang/toerekening en overgang »
Termijnperikelen » Bezwaar » Beroep » Vervolg Brummen-lijn en incidenteel hoger beroep »
Schadevergoeding wegens overschrijding van de redelijke termijn » Van beoordeling van een besluit naar beslechting van het geschil: Artt. 6:18, 19 en 24 Awb, Art. 6:22 Awb, Rechtsgevolgen in stand laten, Zelf in de zaak voorzien, Bestuurlijke lus » Slot

In het bestuursprocesrecht wordt het beeld van stroperige procedures een beetje opgefrist als gevolg van toegenomen mogelijkheden voor en neiging van de bestuursrechter tot finale geschillenbeslechting. Ook valt op een verdere verfijning van de rechtspraak inzake schadevergoeding wegens overschrijding van de redelijke termijn.¹

J.C. Binnerts en M.F.A. Dankbaar²
advocaten te Haarlem

Belanghebbende

Stichtingen, verenigingen en groeperingen

In de befaamde uitspraken uit 2008 over ondermeer de Stichting Ruimte rekende de Afdeling af met loutere 'procedeeclubs' door te eisen dat ook feitelijke werkzaamheden, anders dan procederen, verricht moesten worden ter behartiging van het in de statuten beleden belang. Het was niet aanstonds duidelijk wat dit betekende voor lokale groeperingen, die juist plegen te worden opgericht naar aanleiding van een specifiek overheidsinitiatief en veelal nog weinig feitelijke werkzaamheden achter zich hebben op het moment dat zij 'de procedure in gaan'. Dat werd in deze kroniekperiode duidelijker. Als een echte *grassroots* beweging een groot aantal identieke individuele belangen bundelt, dan wordt die bundeling aangemerkt als de vereiste feitelijke werkzaamheden. Zo was op grond van die bundelingsgedachte een vereniging Buurtplatform Randwijk ontvankelijk ter zake van kapvergunning in die buurt (ABRS 24 juni 2009, JB 2009, 178 en AB 2009, 336), de vereniging Weg van de Snelweg ter zake van een besluit over de positionering van een buurtschool nabij een snelweg (ABRS 11 november 2009, JB 2009, 273) en ook de Stichting Rondom de Binding, die vocht tegen een oever-

verbinding in het Zaanse (23 juni 2010, JB 2010, 178 en AB 2010, 247). Erg feitelijk hoeven die werkzaamheden dan dus niet te zijn.

Of er daadwerkelijk sprake is van een bundeling wordt getoetst. Iemand die zelf geen procespositie had, kan geen stichting tegen detailhandel op bedrijventerreinen in Groningen oprichten, om die met succes als dekmantel te gebruiken (ABRS 7 oktober 2009, JB 2009, 251).

Rechtspersoonlijkheid is geen vereiste, maar een los verband moet wel voldoen aan het wat wazige criterium dat het 'als een eenheid deelneemt aan het rechtsverkeer'. Daarop sneuvelde een beroep van Recycling Netwerk, dat een coalitie van milieuorganisaties stelde te zijn, maar niet herkenbaar was in het rechtsverkeer (ABRS 22 oktober 2008, JB 2009, 4). Datzelfde lot trof de Dorpsraad Durgerdam (ABRS 21 juli 2010, JB 2010, 200) omdat die dorpsraad slechts een onderdeel was van de Stichting Centrale Dorpenraad Landelijk Noord.

Procesbelang

Procesbelang ontbreekt als een bestuursorgaan alleen opkomt tegen een proceskostenveroordeling (ABRS 15 april 2009, JB 2009, 141). Maar het is er nog wel als een uitspraak gevraagd wordt over een weigering van een ontheffing voor een project dat er toch niet meer komt, als gesteld wordt dat de uitspraak van belang is voor een latere schadevergoedingsclaim (ABRS 17 juni 2009, JB 2009, 175).

Belang kan ook worden behouden als het besluit waartegen opgekomen werd door tijdsverloop heeft opgehouden te gelden, maar als een oordeel voor latere jaren relevant kan zijn. Zie bijvoorbeeld CBB 19 juni 2009, AB 2009, 346.

Ook bij een rechterlijke beoordeling van tijdelijke verboden als een huis- of rijverbod houdt iemand belang – ook al zijn die verboden al lang uitgewerkt – in verband met het diffamerende karakter ervan (ABRS 19 mei 2010, zaaknr. 200907721/1/H3 en ABRS 21 juli 2010, JB 2010, 202).

¹ De kroniek is gebaseerd op in de JB en de AB gepubliceerde uitspraken. Deze aflevering begint waar de vorige Kroniek (*Advocatenblad* 2010-10/11) is geëindigd: halverwege 2009. De laatste uitspraken die zijn verwerkt, zijn van begin 2011.

² Beiden advocaat bij Pot Jonker Seunke Advocaten N.V. te Haarlem.

Dat gaat echter niet zo ver dat in beroep nog een oordeel kan worden verkregen over een in bezwaar ingetrokken ontslagbesluit, al zou het voor betrokkene met het oog op de toekomst nuttig zijn te weten hoe de rechter daarover zou hebben geoordeeld: CRvB 29 juli 2010, JB 2010, 260.

Een raadselachtige redenering volgde CRvB om erfgenamen die slechts beneficiair de nalatenschap van de oorspronkelijke appellant hadden aanvaard buitenspel te zetten in het door hen voortgezette beroep van de overledene tegen de vaststelling van een eigen bijdrage. Omdat de schulden de baten verre overtroffen – ook als het beroep gegrond was – zouden erfgenamen toch niets met de zaak opschieten en dus hadden zij geen procesbelang meer (CRvB 29 december 2009, JB 2010, 56).

Afgeleid belang

De huurder van een voormalig vliegveld was geen belanghebbende bij een besluit tot gedeeltelijke weigering van een tijdelijke gebruiksvrijstelling, verzocht door en verleend aan de Staat, want zij had slechts een afgeleid belang daarbij, aldus ABRS 24 maart 2010, JB 2010, 118. De vraag is wat we daarmee opschieten. Immers, die huurder kan toch alsnog die vrijstelling, voor zover niet al verleend, zelf vragen en de weigering aanvechten, zo zou je denken.

Een huurder van een pand kwam op tegen intrekking van een gebruiksvergunning die was aangevraagd en verleend aan de eigenaar. De Afdeling oordeelde dat het belang van de huurder een afgeleid belang was, dat niet rechtstreeks bij het besluit was betrokken (ABRS 10 juni 2009, JB 2009, 173).

Belanghebbend/afstand en zicht

De Voorzieningenrechter Utrecht deed een poging een algemene richtlijn uit te vaardigen ter beoordeling van belanghebbendheid bij een kapvergunning. Het belang was afwezig bij meer dan honderd meter afstand en geen zicht of anders bij meer dan tweehonderd meter, behoudens bijzondere omstandigheden zoals beeldbepalende bomen of grote aantallen (13 februari 2009, JB 2009, 106).

Iemand met een eigen sterrenwacht (ja, dat komt kennelijk voor) is niet belanghebbend bij de weigering van een handhavingsverzoek ter zake van een *skybeamer* op twaalf kilometer afstand, ook al hindert deze hem bij zijn hobby (ABRS 28 oktober 2009, JB 2009, 270).

Belanghebbend/geluid

De Afdeling heeft de lijn verlaten dat alleen de aanvrager van een besluit hogere grenswaarde en de eigenaar dan wel bewoner van een woning, waarvoor die hogere waarde wordt vastgesteld, aan te merken zijn als belanghebbenden bij een dergelijk besluit. Dat kan ook een belangenstichting van omwonenden zijn (ABRS 27 mei 2009, AB 2009, 329) of een partij die ter plaatse nog woningen wil bouwen (ABRS 27 mei 2009, AB 2009, 330) of bewoners van woningen in de directe omgeving (ABRS 1 juli 2009, AB 2009, 331). De verruiming geldt ook voor vaststelling van saneringsmaatregelen (ABRS 25 november 2009, AB 2010, 111).

Belang/toerekening en overgang

ABRS 19 augustus 2009, JB 2009, 215 betrefte een directeur van een bv die per ongeluk op eigen naam bezwaar had gemaakt tegen een besluit, waarbij niet hijzelf maar de vennootschap belang-

hebbende was. De Afdeling toonde zich mild en stond toe het bezwaarschrift toe te rekenen aan de vennootschap; iets dergelijks had de Afdeling al in 2004 aangenomen voor het geval het een beroepschrift betrof.

Hangende een beroepsprocedure tegen een WAV-boete werd een vof ontbonden en werden de activa en passiva overgedragen aan een nieuwe partij, die de boete betaalde en het beroep voortzette. Dat gaat goed, aldus ABRS 7 oktober 2009, JB 2009, 250 omdat de hoedanigheid van belanghebbende was overgegaan.

Termijnperikelen

Bestuursorganen plegen tegenwoordig de aangetekende post te vermijden, ongetwijfeld ter besparing van bestuurslasten. Omdat in veel gevallen het moment van verzending van een besluit de aanvang van de bezwaartermijn bepaalt – deze vangt dan als regel de dag erna aan – is het niet voorhanden zijn van een verzendbewijs lastig als de ontvangst van het besluit wordt ontkend. Het begint er dan mee dat het bestuursorgaan de verzending aannemelijk moet maken aan de hand van een eigen postregistratiesysteem. De Afdeling stelt geen hoge eisen, maar een bestuursorgaan kan het te bont maken; zie ABRS 31 maart 2010, JB 2010, 124 en ABRS 18 augustus 2010, JB 2010, 216. In die laatste zaak werd bijvoorbeeld wel geregistreerd wanneer de brief de afdeling juridische zaken had verlaten, maar niet wat de postkamer er vervolgens mee deed.

Als de verzending van een besluit aannemelijk is gemaakt, wordt ook de ont-

vangst verondersteld. Wie die wil ontkennen, moet van goeden huize komen; hij moet *geloofwaardig* ontkennen. Dat lukt maar zelden. En wie dat probeert, maar vervolgens met de ogen knippert, kan zelfs om de oren krijgen dat er sprake is van ‘evidente *ongeloofwaardigheid*’ (CRvB 19 februari 2010, *JB* 2010, 130; zie ook CRvB 16 december 2008, *AB* 2009, 314; CRvB 8 mei 2009, *AB* 2009, 315 en ABRS 10 februari 2010, *AB* 2010, 121).

Vervolgens moet het bezwaarschrift tijdig worden verzonden. Dat kan per fax. Bewaar dan wel het verzendrapport, want ontkent het bestuursorgaan later de ontvangst, dan is er nog hoop op een goede afloop. Een faxjournaal met ‘OK’ bewijst verzending, behoudens tegenbewijs. De enkele stelling van het bestuursorgaan dat het bezwaarschrift niet is ontvangen, is dan onvoldoende om aan te nemen dat het niet is aangekomen (ABRS 27 januari 2010, *JB* 2010, 64).

Per post indienen kan ook, maar plak dan wel voldoende postzegels. Doe je dit niet en komt het toch op tijd aan, dan ben je ontsnapt aan een beroepsfout. Het plakken van onvoldoende postzegels is op zichzelf geen reden om aan te nemen dat niet-ontvankelijkheid moet volgen (CRvB 15 oktober 2010, *JB* 2010, 264). Maar adresseer het bezwaarschrift wel goed. Zelfs als het bestuursorgaan je de termijnoverschrijding wil vergeven die het gevolg is van een onjuiste adressering, ben je niet gered. De Afdeling vindt ontvankelijkheid nu eenmaal een zaak van openbare orde. Indien een termijnoverschrijding niet verschoonbaar is, laat art. 6:11 Awb geen ruimte voor een belangenafweging als gevolg waarvan buiten het kader van deze bepaling een uitzondering wordt toegestaan op een voor een belanghebbende fatale termijn. Het is niet aan de rechter om daar uitzonderingen op te maken, ook al zijn daarover in de literatuur andersluidende opvattingen geuit. Zie bijvoorbeeld ABRS 14 juli 2010, *AB* 2010, 294 en CRvB 16 juli 2010, *JB* 2010, 222.

En dan natuurlijk verzending per e-mail. Ook linke soep. Volgens de wet mag het, maar alleen als het bestuursorgaan uitdrukkelijk kenbaar heeft gemaakt dat deze weg openstaat. Dit geldt

sinds 1 juli 2010 ook voor de bestuursrechter (Wet elektronisch verkeer met de bestuursrechter, *Stb.* 2010, 173). De Afdeling houdt dat nog af: zij heeft die mogelijkheid niet opengesteld en op haar site zelfs uitdrukkelijk aangegeven dat beroepschriften niet gemaïld kunnen worden. Dat leidde in ABRS 23 juli 2010, *JB* 2010, 205 tot een niet-ontvankelijkheid.

Het ontbreken van een rechtsmiddelenverwijzing leidt volgens de Hoge Raad zonder meer tot verschoonbaarheid van termijnoverschrijding, tenzij belanghebbende uit anderen hoofde geweten zou hebben van aanvang en lengte van de termijn (HR 19 maart 2010, *JB* 2010, 97). Anders en strenger zijn de CRvB en de ABRS, die het ontbreken van een verwijzing niet zonder meer grond van verschoonbaarheid achten, maar een verkeerde verwijzing wel. Dat bleek uit onder meer ABRS 6 oktober 2010, *JB* 2010, 251, waarin een foutieve rechtsmiddelenverwijzing de appelland op het verkeerde spoor zette. Ook het ontbreken van een dergelijk rechtsmiddelenverwijzing in combinatie met het feit dat het betreffende besluit er niet als een besluit uitzag – het was een factuur – leidde tot verschoonbaarheid (CRvB 12 januari 2010, *JB* 2010, 93).

De Crisis- en herstelwet dwingt in bepaalde gevallen de appelland om zijn beroep meteen te motiveren op straffe van niet-ontvankelijkheid. Daarop moet het bestuursorgaan wel wijzen; zo niet, dan wordt dit de appelland (nog) niet tegenwerpen in ABRS 23 februari 2011, *AB* 2011, 79.

Bezwaar

Op grond van art. 7:9 Awb moeten nieuwe feiten die na het horen in bezwaar bekend worden en die voor de beslissing op bezwaar relevant zijn, met belanghebbenden worden besproken. Onder ‘nieuw feit’ moet niet worden verstaan een nader rapport dat een eerder uitgebracht rapport bevestigt of verduidelijkt, zo herhaalt de Afdeling in ABRS 19 augustus 2009, *JB* 2009, 217. Dat nieuwe rapport mag dus aan de beslissing op bezwaar ten grondslag worden gelegd zon-

der dat bezwaarde daarop heeft kunnen reageren. Een in bezwaar ingewonnen rapport dat een ruimtelijke onderbouwing aanvulde op een punt waar die nog geen informatie bevatte (te weten ‘verkeer’), werd niet als zo’n bevestiging of verduidelijking gezien en had dus aan bezwaarden ter reactie moeten worden voorgelegd, alvorens het aan de beslissing op bezwaar ten grondslag kon worden gelegd (ABRS 23 juni 2010, *JB* 2010, 179).

Beroep

Bij het instellen van beroep bij de Afdeling kan niet worden volstaan met een herhaling van de eerder ingediende zienswijzen, zonder dat de beantwoording in het bestreden besluit van die zienswijzen bestreden wordt (ABRS 21 april 2010, *AB* 2010, 163). De Centrale Raad is soepeler. Een beroep was slechts gemotiveerd met een verwijzing naar het bezwaarschrift en dat was genoeg voor de Raad om aan te nemen dat art. 6:5 Awb was nageleefd, in een situatie waar duidelijk was wat het geschil was en de beslissing op bezwaar niet afweek van de beslissing *in primo* (CRvB 19 maart 2009, *JB* 2009, 137 en CRvB 23 juni 2009, *JB* 2009, 206).

Dan kan het ook nog zijn dat pas in de loop van de eerste aanleg het licht bij appelland aan gaat. Hij brengt ter zitting van de rechtbank alsnog een nieuwe beroepsgrond naar voren. Kan dat? In het algemeen geldt dat dit is toegestaan, mits de goede procesorde niet in het gedrang komt. Zie bijvoorbeeld ABRS 3 februari 2010, *JB* 2010, 67, waarin de Afdeling oordeelde dat gronden waarop bij de rechtbank pas ter zitting een beroep werd gedaan, toelaatbaar waren en niet door de rechtbank terzijde hadden mogen worden gelaten. Daarbij speelde een rol dat de goede procesorde niet in het gedrang kwam en dat de gronden al wel eerder in de zienswijzefase waren aangevoerd. Bij een punitieve sanctie is het zelfs een hard ‘recht’ van de appelland. Dan geldt dat ter zitting in eerste aanleg aangedragen gronden in het geheel niet met een beroep op de goede procesorde

Als we onze (s)gets nog willen
halen, zullen we de punitieve sancties
5% moeten verhogen.
collegae

buiten beschouwing mogen worden gelaten. 'Het had op de weg van de rechtbank gelegen deze beroepsgrond bij haar beoordeling te betrekken en daartoe zo nodig het onderzoek ter zitting te schorsen, dan wel het onderzoek, na de sluiting ervan ter zitting, te heropenen,' zo blijkt uit ABRS 1 december 2010, AB 2011, 35 en 12 mei 2010, JB 2010, 161.

En wat als appellant pas na de rechtbankuitspraak de juiste beroepsgrond ontdekt? Mag hij die dan in hoger beroep alsnog aanvoeren? Bij de Afdeling in beginsel niet, maar als het een punitieve sanctie betreft lijkt er weer wel ruimte te zijn, zeker als de grond in verband kan worden gebracht met bevoegdheidsaspecten (ABRS 30 september 2009, JB 2009, 234). Maar als het al mag bij de Afdeling, dan toch niet pas ter zitting (ABRS 28 april 2010, AB 2011, 34). De Centrale Raad laat meer ruimte voor nieuwe gronden in hoger beroep, maar ter zitting in hoger beroep aan de orde gestelde ingewikkelde verweren laat ook zij met een beroep op de goede procesorde buiten beschouwing. Het betrof overigens geen punitieve sanctie (CRvB 9 november 2010, JB 2011, 34).

Bij dit alles past dan nog de kanttekening dat de Crisis- en herstelwet uitdrukkelijk eist dat de beroepsgronden binnen de beroepstermijn worden aangevoerd. Wie spreekt er nog van een uniform bestuursprocesrecht?

Vervolg Brummenlijn en incidenteel hoger beroep

Een uitdrukkelijk verworpen grond waartegen geen beroep is ingesteld kan bij uitzondering alsnog aan de orde komen in een vervolgsprocedure, indien sprake is van een nauwe verwevenheid tussen een of meer beroepsgronden die in de tweede procedure zijn aangevoerd

en wel door de rechter moeten worden beoordeeld en de eerder verworpen grond (zie CRvB 13 januari 2009, AB 2009, 242).

Een uitdrukkelijk verworpen grond waartegen geen beroep is ingesteld kan in beginsel niet met een incidenteel appel alsnog worden bestreden. Ook hier geldt echter een uitzondering bij nauwe verwevenheid of als van betrokkene redelijkerwijs niet kon worden gevergd dat hij zelf hoger beroep instelde (CRvB 22 oktober 2008, JB 2009, 43). In het inmiddels ingediende wetsvoorstel Wet aanpassing bestuursprocesrecht (TK 2011, 32450) wordt overigens wel voorzien in een mogelijkheid van incidenteel appel.

Schadevergoeding wegens overschrijding van de redelijke termijn

In onze vorige kroniek wezen wij reeds op deze nieuwe tak van sport. De bestuursrechtshouders hebben termijnen waarbinnen een bestuursrechtelijk geding moet worden afgewikkeld. Bij overschrijding daarvan heeft de betrokken appellant, of hij nu gelijk had of niet, recht op een schadevergoeding van 500 euro per halfjaar van de overschrijding of deel daarvan. Dat heeft geleid tot een groot aantal uitspraken die met name in de JB zijn gepubliceerd. Voor de rechtzoekende en zijn adviseur is vooral het volgende van belang.

Het leerstuk mag niet ambtshalve worden toegepast, zo leert ABRS 16 december 2009, JB 2010, 32. Op de termijnoverschrijding moet dus een beroep worden gedaan (tenzij op de laatste zitting er nog geen overschrijding was te voorzien, maar deze pas daarna aan het licht trad, ABRS 10 februari 2010, JB 2010, 98).

De termijn bedraagt voor een geschil met bezwaar, beroep en hoger beroep bij de Afdeling maximaal vijf jaar en bij de Centrale Raad vier jaar. Bij een geschil dat na bezwaar in eerste en enige aanleg bij de Centrale Raad komt, is dit tweehalf jaar (CRvB 9 april 2009, JB 2009, 150), bij het College van Beroep voor het bedrijfsleven is dit dan drie jaar (CBB 25 juni 2009, JB 2009, 210) en bij een geschil dat in eerste en enige aanleg bij de Afdeling komt twee jaar (ABRS 7 april 2010, zaaknr. 200904891/1/H2).

De termijn vangt in de regel aan op het moment dat bezwaar wordt gemaakt tegen een besluit, maar dat kan anders liggen bij een punitieve sanctie; dan begint deze als jegens betrokkene concrete handelingen worden verricht waaraan hij de redelijke verwachting kan ontleenen dat hem een boete zal worden opgelegd. Als regel zal dit zijn als de kennisgeving van de boete wordt gedaan, maar dat kan anders – eerder – liggen (ABRS 9 december 2009, JB 2010, 28). Erg scheutig is de Afdeling daarmee overigens niet: noch een brief waarin nog 'slechts' de mogelijkheid van een boete werd besproken, noch het horen na het geven van een cautie was in ABRS 16 februari 2011, JB 2011, 87 voldoende om die redelijke verwachting te wekken.

In ABRS 3 november 2010, *JB* 2010, 273 oordeelde de Afdeling dat het feit dat verschillende gezinsleden gezamenlijk procedeerden over hun individuele asielaanvragen, niet maakt dat zij ook de schadevergoeding wegens overschrijding van de redelijke termijn zouden moeten delen. Ieder gezinslid kreeg zelf de standaardvergoeding. Het gezamenlijk procederen werd geacht geen matigende invloed te hebben op de veronderstelde mate van spanning en onzekerheid per individu. Maar in ABRS 9 februari 2011, *JB* 2011, 82 (een milieukwestie) gold weldegelijk het adagium ‘gedeelde smart is halve smart’. Tien appellanten kregen elk een tiende van de gebruikelijke vergoeding, omdat zij bij elkaar hadden kunnen uithuilen.

Verder is er dan nog zeer fijnzinnige jurisprudentie over onder andere wie onder welke omstandigheden de schadevergoeding moet betalen (de Staat, als de vertraging in de rechterlijke fase optreedt, of het openbaar lichaam waaronder het betreffende bestuursorgaan ressorteert wanneer het in bezwaar te lang duurt), over compensatiemogelijkheden (waardoor bijvoorbeeld overschrijding in bezwaar in de rechterlijke fase wordt goedge maakt) en over eventuele aanvaardbare excuses voor de overschrijding. Bij punitieve sancties vertaalt de overschrijding zich overigens niet in schadevergoeding maar in een reductie van de boete met vijf procent bij een overschrijding van minder dan zes maanden (ABRS 17 maart 2010, *JB* 2010, 108), daarbij aansluitend op vergelijkbare jurisprudentie van de Hoge Raad in strafzaken (HR 19 december 2008, *AB* 2009, 230).

Van beoordeling van een besluit naar beslechting van het geschil

Het bestuursprocesrecht heeft zich ook in deze kroniekperiode meer ontwikkeld van beoordeling van een los besluit in de

richting van beslechting van het onderliggende geschil. Twee wettelijke wijzigingen dragen daar aan bij, te weten de introductie van de bestuurlijke lus per 1 januari 2010 en – voor situaties waar de Crisis- en herstelwet van toepassing is – de verruimde mogelijkheid van het passeren van gebreken. Daarnaast is de rechter ook ruimhartiger in het toepassen van al bekende middelen ter bevordering van de finale geschilbeslechting.

Artt. 6:18, 19 en 24 Awb

In zekere zin begint dat er al mee dat, waar mogelijk, vervolgbesluiten die voortbouwen op het bestreden besluit van rechtswege worden meegenomen bij de behandeling en beslissing, zodat partijen daarna ook in één keer weten waar zij aan toe zijn. De artt. 6:18, 19 en 24 Awb zijn daarbij het instrument.

Zie bijvoorbeeld CRvB 12 augustus 2010, *JB* 2010, 225, waarbij hangende beroep tegen de weigering van een uitkering op de ene grond een tweede besluit werd genomen waarbij een geheel andere feitelijke grond werd aangevoerd, die mede de weigering moest dragen, onder handhaving van de eerste grond. Dat tweede besluit werd aangemerkt als een 6:18 Awb-besluit en de rechtbank, die dit niet mee had genomen in zijn beoordeling, werd op de vingers getikt. Enigszins vergelijkbaar: CRvB 14 oktober 2008, *JB* 2009, 18, waarin na bezwaar beroep was ingesteld tegen een besluit tot intrekking van bijstand en waarin vervolgens, hangende beroep, een tweede besluit was genomen dat gedeeltelijk wijziging bracht in het bestreden besluit en daarnaast een beslissing tot terugvordering inhield. De rechtbank had dit laatste besluit op grond van artt. 6:18 en 6:19 Awb moeten betrekken in het beroep, hoewel het geen wijziging bracht in het intrekkingbesluit.

Als het nieuwe besluit het bestreden besluit materieel wijzigt, kan dat zelfs leiden tot verwisseling van hoedanigheden van procespartijen, zie CRvB 10 juni 2010, *JB* 2010, 208. Het UWV had aan appellante een WW-uitkering toegekend. De werkgever heeft tegen dat besluit bezwaar gemaakt. Het UWV heeft het bezwaar van de werkgever gegrond ver-

klaard en daarbij tevens vastgesteld dat appellante verwijtbaar werkloos was en niet in aanmerking kwam voor een WW-uitkering. Het beroep van appellante tegen dat laatste besluit werd door de rechtbank ongegrond verklaard, waarna appellante hoger beroep instelde. De werkgever is derdebelanghebbende partij in dit geding. Hangende hoger beroep kende het UWV alsnog aan appellante een WW-uitkering toe, waarmee appellante zich kon verenigen. Het hoger beroep van appellante wordt niet-ontvankelijk verklaard wegens het ontbreken van procesbelang. Gelet op de zienswijze van de werkgever op het nadere besluit van het UWV heeft de Raad onder overeenkomstige toepassing van artt. 6:19 lid 1 en 6:24 Awb het nadere besluit in het geding betrokken en de stellingen van de werkgever aangemerkt als gronden van beroep.

Een vergelijkbare rolwisseling is te vinden in ABRS 2 juni 2010, *JB* 2010, 229, waarin derden een beslissing op bezwaar tot handhaving van een besluit tot verlening van een vergunning met succes hadden bestreden bij de rechtbank. Alleen de vergunninghouder stelt hoger beroep in. Het college neemt hangende de hoger beroepsprocedure een nieuwe beslissing op bezwaar en handhaaft opnieuw de vergunning. Op grond van artt. 6:18, 6:19 en 6:24 Awb wordt de nieuwe beslissing op bezwaar onderwerp van het geding in hoger beroep. Ongeacht de vraag of X en Y daartegen een rechtsmiddel instellen, neemt de Afdeling op grond van dezelfde artikelen een beroep van rechtswege aan van X en Y. Dat de nieuwe beslissing op bezwaar voor vergunninghouder aanleiding is om het hoger beroep in te trekken, staat niet in de weg aan behandeling van de beroepen van rechtswege die daarop meeliften, zodat de Afdeling alles in één keer kan afdoen.

Art. 6.22 Awb

Art. 6:22 Awb stond altijd al toe om formele gebreken te passeren, als die geen nadeel hadden berokkend; feitelijk is dit ook een vorm van finale geschillenbeslechting. Deze mogelijkheid is dus voor Crisis- en herstelwet-gevallen verruimd tot ook niet-formele gebreken. Gelet

op het proeftuinkarakter van het eerste hoofdstuk van deze wet moeten we rekening mee houden dat deze verruiming te zijner tijd voor het gehele bestuursprocesrecht gaat gelden.

Rechtsgevolgen in stand laten

Als de geconstateerde gebreken toch tot vernietiging leiden, dan moet de rechter bezien of de gevolgen van het bestreden besluit niet alsnog in stand kunnen blijven. Daarvoor is niet meer vereist dat rechtens nog maar één besluit mogelijk is. Indien het bestuursorgaan vasthoudt aan zijn besluit, het besluit alsnog motiveert en de andere partij zich daarover kan uitlaten, kan het aangewezen zijn de rechtsgevolgen in stand te laten. Daarbij is beslissend of de inhoud van het vernietigde besluit na de nieuwe motivering de rechterlijke toets kan doorstaan (ABRS 12 augustus 2009, AB 2009, 368). Bij toepassing van het instrument van het in stand laten van rechtsgevolgen komt de rechter beoordelingsvrijheid toe. Daarbij mag de rechter gebruikmaken van nieuwe stukken – daterend van na het vernietigde besluit – op voorwaarde dat partijen voldoende in de gelegenheid zijn gesteld zich daarover uit te laten. In dit geval deugde het aanvankelijke welstandadvies niet, maar een nader uitgebracht advies wel en daarom konden de rechtsgevolgen van het vernietigde besluit in stand blijven (ABRS 27 januari 2010, JB 2010, 77).

Maar er gelden grenzen: de rechtbank constateerde dat een bouwplan in strijd was met het bestemmingsplan, maar liet de rechtsgevolgen van de zonder vrijstelling verleende bouwvergunning in stand. Daarmee was evenwel geen vrijstelling verleend. De rechtsgevolgen waren ten onrechte in stand gelaten (ABRS 30 september 2009, AB 2009, 388). De rechtsgevolgen van een vernietigde bouwvergunning kunnen evenmin in stand worden gelaten als voor reguliere afgifte nog een ontheffing van de bouwverordening nodig zou zijn en deze niet voorhanden is, ook al lag er een rapport dat een dergelijke ontheffing prima verleend kon worden. Hier had een lus uitkomst kunnen bieden (ABRS 23 juni 2010, JB 2010, 179).

Zelf in de zaak voorzien

Als het bestreden besluit vernietigd wordt en ook de gevolgen ervan niet in stand worden gelaten, rijst de vraag of de rechter zelf in de zaak kan voorzien door middel van zijn uitspraak. Vaak is dat weinig spectaculair, omdat bijvoorbeeld in het dictum alsnog een bezwaar ongegrond wordt verklaard, een aanvraag wordt geweigerd of iets wordt ontzegd aan de appellant. Stuk voor stuk situaties waarin rechtens maar één besluit mogelijk is.

Het kan echter ook een positief besluit betreffen. Zie bijvoorbeeld CRvB 24 september 2008, AB 2009, 281, waarin het een besluit betrof om geen vergoeding te verstrekken voor een bepaald medicijn. De raad oordeelt dat er geen ruimte bestaat voor een ander besluit dan honoreren van het verzoek, herroept zelf het primaire besluit en bepaalt dat de kosten voor het medicijn moeten worden vergoed.

Maar het zelf in de zaak voorzien is uitdrukkelijk niet meer beperkt tot de situatie waarin rechtens slechts één besluit mogelijk is, aldus de voorzitter in ABRS 14 april 2010, JB 2010, 139, waarin de rechtbank zelf een begunstigingstermijn vaststelde. Het College van Beroep voor het bedrijfsleven (CBB 26 mei 2009, AB 2009, 303), dat kampte met een eigenwijs bestuursorgaan dat zijn beslissing op bezwaar ten tweeden male zag sneuvelen, voorzag ook zelf in de zaak. Een aardig voorbeeld vormt ook ABRS 11 maart 2009, AB 2010, 30, waarin de rechter concludeerde dat ten onrechte een bouwvergunning was geweigerd en zelf in de zaak voorzag door haar uitspraak in de plaats te laten treden van het vernietigde besluit. Wij zijn benieuwd of de rechtbank daarbij gedacht heeft aan het heffen van leges, of het stellen van gebruikelijke voorwaarden.

De rechtbank kan ook te ver gaan in de wens tot finale geschilbeslechting te komen, zo illustreert ABRS 8 december 2010, AB 2011, 27. Noch over het besluit *in primo*, noch ten tijde van bezwaar bleek appellant te zijn gehoord. De rechtbank passeerde dit gebrek door het horen op de zitting in de plaats te stellen van het horen in bezwaar en vervolgens zelf in de zaak te voorzien. Dat kon echter niet

volgens de Afdeling. Daarbij achtte de Afdeling in dit geval van belang dat de leden van het college ter beoordeling van geneesmiddelen (die betrokken hadden moeten worden bij het horen van appellant, voorafgaand aan de beslissing *in primo*), anders dan de rechters, over specifieke op de materie betrekking hebbende medische deskundigheid beschikken, zodat de standpunten over en weer alleen bij die gelegenheid ten volle hadden kunnen worden besproken.

Bestuurlijke lus

Als het zelf afdoen niet in één keer lukt, is er ten slotte tegenwoordig dus ook de bestuurlijke lus. De rechtbank stelt in een tussenuitspraak een gebrek vast en stelt het bestuursorgaan in de gelegenheid om dit in een nieuw besluit binnen een bepaalde termijn te herstellen, waarna dit nieuwe besluit de inzet van het geding wordt. Deze lus wordt in allerhande situaties toegepast:

- voor het herstel van een bevoegdheidsgebrek: ABRS 17 maart 2010, JB 2010, 109;
- voor het herstel van een motiveringsgebrek, zodat nader onderzoek zou worden uitgevoerd en er dan al dan niet een ander besluit zou komen: ABRS 17 maart 2010, JB 2010, 110;
- voor het alsnog beoordelen door het bestuursorgaan van het verzoek op basis van de juiste wettelijke grondslag: ABRS 14 april 2010, AB 2010, 166;
- voor nader onderzoek door een na overleg met appellant aan te zoeken deskundige en de Afdeling mee te delen wat de uitkomsten van dit onderzoek zijn en tot welke bevindingen of nader besluit de commissie naar aanleiding van die uitkomsten is gekomen: ABRS 8 september 2010, JB 2010, 232;
- bij een weigering van een bouwvergunning wegens strijd met het bestemmingsplan zonder dat was onderzocht of de Raad bereid was via een projectbesluit tot afwijking daarvan te beslissen: ABRS 2 februari 2011, JB 2011, 62;
- om het in de overwegingen van de Raad vastgestelde gebrek te herstellen en daartoe de medische grondslag van het bestreden besluit in overeenstem-

Heeft een van jullie
een bestuurlijke lus bij
zich?

ming te brengen met het oordeel van de deskundige: CRvB 29 april 2010, AB 2010, 208.

- om specifieke keuzes in een bestemmingsplan, die door de Afdeling niet juist zijn bevonden, ongedaan te maken door aanpassing van planregels en -kaarten, of om die keuzes nader te motiveren: ABRS 18 mei 2011, zaaknr.

200904066/1/T1/R1 en 200906800/1/T1/R1 en ABRS 27 april 2011, zaaknr. 201002954/1/T1/M3;

- om alsnog een inhoudelijk besluit te nemen op een aanvraag, die ten onrechte op formele gronden was afgedaan, waardoor de Raad niet zelf in de zaak kon voorzien: CRvB 3 november 2010, AB 2010, 341.

Slot

Het bestuursprocesrecht blijft driftig in beweging. Desondanks viel op dat we in de beschreven periode maar weinig gepubliceerde 'nieuwe jurisprudentie' aantreffen over al die veranderde bestuursrechtwetgeving. Kennelijk moet die nog op gang komen. Er zijn daarnaast overigens ook al weer verschillende nieuwe wetswijzigingen in voorbereiding. We denken daarbij aan de hiervoor al gememoreerde Wet aanpassing bestuursprocesrecht (TK 2011, 32 450), de Wet na-deelcompensatie en schadevergoeding bij onrechtmatige besluiten (TK 2011, 32 621) en – niet in de laatste plaats – aan de aangekondigde verhogingen van het griffierecht. Die maatregel zal ongetwijfeld ook in het bestuursrecht tot aanmerkelijk minder jurisprudentie leiden.

(advertenties)

De Keizersgracht Juristen

In Heerlen centrum bieden wij een representatieve, statige kantoorvilla aan, gelegen aan de Akerstraat 146-148.

(A-locatie)

- Oppervlakte ca. 220 m²
- 7 parkeerplaatsen op eigen terrein
- afwerking met parketvloer, vloerbedekking, plafondverlichting, keuken, patch-ruimte
- huurprijs € 33.000,- per jaar
- aanvaarding in overleg

De Keizersgracht Juristen
T.a.v. Mw. Iris Engels
Akerstraat 140
6417 BV HEERLEN
Tel: 0031-45-5740303

Snee, Nuijten en Van Dijk Advocaten te Bergen op Zoom

zoekt

ervaren

ADVOCAAT / ADVOCATEN

Alle vormen van samenwerking zijn bespreekbaar (op huurbasis; op basis van kostendeling c.q. kostenmaatschap c.a.) De huidige praktijk is ondernemingsgericht. Het kantoor is gevestigd in een monumentaal pand vlakbij het centrum en station. Alle voorzieningen zijn aanwezig.

Snee, Nuijten en Van Dijk
Postbus 700
4600 AS Bergen op Zoom
Tel. 0164 25 90 90
Fax 0164 25 55 68
Email: snd@home.nl

Graag reactie t.a.v. Mr J.C.M. Nuijten
(die ook bereikbaar is voor telefonische informatie)

Hoge Raad hakt knoop door

Griffierecht maatschap is dat van een **rechtspersoon**

De Hoge Raad besliste onlangs dat de maatschap het griffierecht van een rechtspersoon moet betalen. Niet onbelangrijk, ook omdat in dagvaarding en in de conclusies het juiste griffierecht voor de gedaagde partij moet worden gemeld. De oplossing bevredigt Herman Loonstein niet.

Foto: Jaco Klamer

prof. mr. H. Loonstein
advocaat te Amsterdam

De Wet griffierechten burgerlijke zaken (Wgbz) bevat geen uitdrukkelijke bepaling voor de griffierechten die andere procespartijen dan rechtspersonen en natuurlijke personen verschuldigd zijn.¹ De heffing van griffierecht voor vennootschappen onder firma, commanditaire vennootschappen en maatschappen kan dus niet op een wetsbepaling worden gebaseerd. Sinds begin

van dit jaar brengen vrijwel alle griffies van de feitelijke gerechten voor deze procespartijen het tarief van natuurlijke personen in rekening.

De griffier van de Hoge Raad heeft zich niet in dit beleid kunnen vinden.² Hij bracht aan de maatschap het griffierecht in rekening dat geldt voor een rechtspersoon. De maatschap kwam daartegen in verzet (art. 29 lid 1 Wgbz), omdat in wet en toelichting niet tot uitdrukking is gebracht dat de maatschap als rechtspersoon moet worden aangemerkt.

De Hoge Raad verklaarde het verzet ongegrond. Een maatschap is geen

rechtspersoon, maar evenmin een natuurlijk persoon. Daarom overwoog de Hoge Raad dat de keuze moet worden gemaakt op basis van een redelijke wets-toepassing in overeenstemming met het doel en de strekking van de wet. Het begrip 'natuurlijk persoon' leent zich aanzienlijk minder voor een ruime uitleg dan het begrip 'rechtspersoon', aldus de Hoge Raad, en kennelijk is de strekking van de wet dat voor natuurlijke personen het lage tarief geldt en voor alle andere procespartijen het hoge tarief. Dit strookt volgens de Hoge Raad met de niet omstreden toepassing van de voor-

¹ Ik wees hierop in H. Loonstein, 'Vof, cv en maatschap vergeten in nieuw griffierechtenstelsel?' in: *Advocatenblad* 2011-2, p. 39.

² Zie HR 8 juli 2011, LJN: BQ2800.

heen geldende soortgelijke regelgeving op dit vlak.³

Hoewel de uitspraak alleen ziet op een maatschap, moet, gelet op de motivering, worden aangenomen dat de Hoge Raad het hoge tarief ook toepasselijk acht voor vennootschappen onder firma en commanditaire vennootschappen. Het is minder duidelijk of de Hoge Raad het hoge tarief ook in rekening wil brengen aan natuurlijke personen die in kwaliteit procederen, zoals curatoren en bewindvoerders.

Onbevredigend

De uitspraak van de Hoge Raad overtuigt niet en is evenmin bevredigend. Allereerst kan een vraagteken geplaatst worden bij de overweging dat de Wgbz steeds een hoger tarief voor andere procespartijen dan rechtspersonen inhoudt. Immers, voor on- en minvermogenden geldt een gelijk laag tarief, ongeacht of het om een rechtspersoon of een natuurlijk persoon gaat. Daarbij staat de Hoge Raad niet stil bij de verschillende vormen van maatschappen. Een maatschap kan slechts rechtspersonen tot haar maten rekenen, maar ook of uitsluitend natuurlijke per-

sonen. De motivering van de Hoge Raad sluit niet uit dat een maatschap of vennootschap die alleen natuurlijke personen als maat of vennoot heeft, onder het lage tarief valt.

De P-G opperde in zijn conclusie het lage griffierecht te reserveren voor natuurlijke personen, niet handelend in de uitoefening van een bedrijf of beroep. Deze benadering, die de Hoge Raad niet heeft overgenomen, is logischer, omdat niet in te zien is dat een kruidenier die een eenmanszaak heeft anders behandeld zou moeten worden dan een kruideniersechtpaar dat voor de vof-vorm heeft gekozen. Echter, de wet biedt geen enkele basis voor het maken van onderscheid tussen de ene en de andere natuurlijke persoon. Het onderscheid tussen een natuurlijk persoon die wel of niet handelt in de uitoefening van een bedrijf of beroep is wel te vinden in de Wet op de rechtsbijstand.⁴ De P-G heeft met zijn suggestie kennelijk daarbij aansluiting willen zoeken.

Bovendien is de rechtszekerheid in het geding, nu het gehanteerde beleid van de griffies van de feitelijke gerechten niet spoort met de lijn van de Hoge Raad. Omdat procespartijen in de cassatiefase met

het hogere griffierecht worden geconfronteerd, zou een overgangsregeling de eerder gewekte verwachtingen dienen te honoreren.

Het is niet helemaal duidelijk hoe de feitelijke gerechten zullen handelen.⁵ Zolang de wet ongewijzigd blijft en zolang het voorstel van de ‘kostendekkende griffierechten’ geen wet is geworden (dat voor de griffierechten het onderscheid tussen natuurlijk persoon en rechtspersoon laat vervallen)^{6,7} hebben zij geen dwingende reden het beleid te veranderen. Voor procespartijen, deurwaarders⁸ en advocaten is er voorlopig geen duidelijke situatie ontstaan.

3 Kennelijk doelt de HR op de Wet tarieven in burgerlijke zaken (Wtbz), maar die wet bevatte een andere, niet goed vergelijkbare, regeling: voor alle procespartijen hetzelfde griffierecht, tenzij gedaagde of verweerder een natuurlijk persoon was – dan gold een lager maximum. Verder kende de Wtbz geen categorieën.

4 In geval van beroep of bedrijf krijgt een natuurlijk persoon minder snel een toevoeging. Art. 12 lid 2 sub e WRB bepaalt dat rechtsbijstand in beginsel niet wordt verleend als het rechtsbelang waarop de aanvraag betrekking heeft de uitoefening van een zelfstandig beroep of bedrijf betreft.

5 Al blijkt uit telefonisch contact met de sector Civiel van de Rechtbank Amsterdam dat deze rechtbank voor de maatschap en vof het griffierecht van de rechtspersoon rekent bij dagvaardingen die sinds het arrest van 8 juli zijn uitgebracht. De CV zou nog niet helemaal duidelijk zijn. Ook is niet duidelijk welk standpunt wordt ingenomen als er voor 8 juli 2011 is gedagvaard, maar na die datum een herstel-exploit is uitgebracht.

6 In *Advocatenblad* 2010-9 betoogde ik dat de (inmiddels vervallen) Wet tarieven in burgerlijke zaken een ongeoorloofd onderscheid maakt tussen natuurlijke en niet-natuurlijke personen.

7 In *Advocatenblad* 2010-9 betoogde ik dat de (inmiddels vervallen) Wet tarieven in burgerlijke zaken een ongeoorloofd onderscheid maakt tussen natuurlijke en niet-natuurlijke personen.

8 De website van de Koninklijke Beroepsorganisatie van Gerechtsdeurwaarders maakt overigens duidelijk dat de KBvG nog de lijn volgt zoals die destijds door het ministerie van Veiligheid en Justitie is uitgezet, namelijk dat personenvennootschappen wat het griffierecht betreft gelden als natuurlijke personen.

(advertentie)

everaert advocaten
IMMIGRATION LAWYERS

Everaert Advocaten staat in binnen- en buitenland bekend als toonaangevend nichekantoor in het vreemdelingenrecht. Wij verbinden een klassieke, sociale praktijk met een commercieel georiënteerde, zakelijke praktijk op het terrein van internationale arbeidsmigratie.

In de zakelijke praktijk wordt opgetreden voor internationaal opererende concerns, ondernemingen in het MKB en non-profitorganisaties in binnen- en buitenland.

Ter versterking van onze zakelijke praktijk zijn wij op zoek naar een

Advocaat Arbeidsmigratie (m/v)

met ten minste drie jaar relevante werkervaring op het terrein van arbeidsmigratie, als advocaat of bedrijfsjurist. Een doortastende en ondernemende persoonlijkheid die cliënten aan zich weet te binden en is staat is op hoog niveau te adviseren op het terrein van arbeidsmigratie. Affiniteit met acquisitie is gewenst en uitstekende beheersing van het Engels vereist.

U kunt uw CV met een korte begeleidende brief, aan ons mailen (vacatures@everaert.nl). Voor nadere informatie kunt u telefonisch contact opnemen met Vera Kidjan (020-752 32 00). Vertrouwelijke behandeling is vanzelfsprekend gegarandeerd.

Postbus 20660, 1001 NR Amsterdam, www.everaert.nl

De meest complete
wettenbundel!

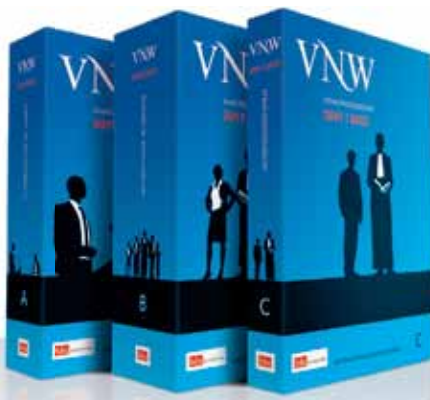
Sdu UITGEVERS

DE BESTE VERDEDIGING IN DRIE HANDIGE DELEN

(...OOK GRATIS ONLINE, IN EEN APP EN ALS EBOOK)

STAATS- EN BESTUURSRECHT BURGERLIJK (PROCES)RECHT STRAF(PROCES)RECHT

Napoleon en de moderne balie

‘Men zou ze de tong moeten kunnen afsnijden’

Gerrit Jan Pulles
advocaat te Amsterdam

In de nazomer van 1790, koud een jaar nadat met de bestorming van de Parijse Bastille de revolutie was begonnen, werd de Franse advocatuur afgeschaft. In een aantal decreten ontbond het revolutionaire bewind de beroepsverenigingen, werd het advocaten verboden toga's te dragen en werd het procesmonopolie van de balie afgeschaft. Het bewind besliste dat voortaan elke burger voor de rechtbanken als raadsman mocht optreden. De effecten van die maatregel waren weinig verheffend. ‘Rapa!je, wiens hebzucht niet onderdeed voor hun onkunde, overspoelde de rechtszalen’, schreef de Franse historicus Henri-Robert. ‘Volk zonder eer of integriteit dat het heiligdom van de justitie bezoedelt’, verzuchtte Antoine Thibaudeau, oud-advocaat en revolutionair.

Aan deze situatie maakte de Franse keizer Napoleon Bonaparte definitief een einde op 14 december 1810, met zijn handtekening onder een decreet dat de uitoefening van het advocatenberoep, het tuchtrecht en de beroepsorganisatie opnieuw regelde. Dat juist Napoleon de balie een deel van haar prerevolutionaire status teruggaf, is opmerkelijk. Hoewel zelf de zoon van een Corsicaans raadsman, had de keizer het niet zo op advocaten, die hij eerder ‘oproerkraaiers, criminelen en verraders’ had genoemd, die men ‘de tong zou moeten kunnen afsnijden’.

Minder nog dan tegen kritiek kon Napoleon tegen wanorde. Het decreet was een tussenoplossing: het gaf de advocatuur hun beroepsorganisatie terug, maar wel onder controle van de keizerlijke Minister van Justitie, die het laatste woord kreeg in advocatenzaken. Een onzelfstandigheid die pas na de dood van de keizer zou worden opgeheven.

De keizer en de advocaten. Tweehonderd Jaar moderne advocatuur, onder redactie van Floris Bannier en Robert Sanders, Sdu Uitgevers, 148 p., € 17,95.

Onderhoudend

Over de gespannen verhouding tussen Napoleon en de juristenstand, over het decreet van 1810 en over de gevolgen daarvan voor de rechtspleging in (Frankrijk en de in dat jaar bij het keizerrijk ingelijfde) de Lage Landen gaat het boek *De Keizer en de advocaten. Tweehonderd jaar moderne advocatuur*, onder redactie van hoogleraar advocatuur Floris Bannier en historicus Robert Sanders.¹ Het werd afgelopen 30 juni door de landelijke Orde gepresenteerd, precies tweehonderd jaar nadat het keizerlijke decreet hier officieel was gaan gelden.²

Het boek bundelt zeven essays over de Franse invloed op de Nederlandse balie in het begin van de negentiende eeuw. Robert Sanders opent met een kraakhelder overzicht van de totstandkoming en gevolgen van het decreet. Mies Westerveld, hoogleraar sociale rechtshulp, schrijft over de vroege wortels van de onbezoldigde rechtsbijstand, van Richard Verkijk

is een prachtig essay opgenomen over de jurist Johannes van der Linden (1756-1835) en Floris Bannier schetst in twee bijdragen de invloed van het decreet op de beroepsethiek en declaratiemoraal van de balie. De redactie verdient lof voor het feit dat zij ook een Fransman en een Belg tot het schrijven van een bijdrage hebben kunnen verleiden. In hun stukken laten de voormalig *batonnier* van Grenoble, Michel Benichou, en Georges Martyn, vrede-rechter en rechtshistoricus aan de Universiteit van Gent, hun licht schijnen over de napoleontische wortels van hun nationale balies. Bij lezing van het stuk van Georges Martyn vallen vooral de overeenkomsten tussen Nederland en België op. Al vanaf de middeleeuwen waren daar rechtsgeleerde raadsmanen actief, maar anders dan in Frankrijk waren zij niet nationaal georganiseerd maar gewestelijk of stedelijk. Dat hing samen met het feit dat provincies en steden binnen hun jurisdictie hun eigen recht kenden, doorgaans een allegaartje van locale codificaties en gewoonterecht, waar nodig aangevuld met Romeins recht en een enkele landelijk geldende ordonantie. Napoleon maakte aan die versnippering abrupt een einde. Zijn wetboeken unificeerden het nationale recht. Het keizerlijk decreet van 1810 deed hetzelfde met de nationale advocatuur. Met name daarin schuilt het ‘moderne’ uit de ondertitel van het boek.

Nederland heeft geen uitbundige traditie op het gebied van de juridische geschiedschrijving. Dat is jammer, want er zijn nog veel mooie verhalen te vertellen over de ontwikkeling van de balie, de personen die daaraan hebben bijgedragen en de eigenaardigheden onze rechtscultuur. Gelukkig zijn in *De keizer en de advocaten* weer een paar van die verhalen onderhouden en met gevoel voor timing en traditie opgetekend.

1 In dit blad schreven zij een eerste artikel over dit onderwerp: Floris Bannier en Robert Sanders, ‘Op Franse leest geschoeid. Over de oorsprong van de Nederlandse advocatuur’, in *Advocatenblad* 2010-17, 24 december 2010, p. 684-687.

2 Zie voor een fotoverslag van de bijeenkomst de Actualiteiten voor in dit nummer.

www.rechtindepraktijk.nl

De Praktijk van Ferry, Erik, Laurien, Mark, Mieke, Rieme-Jan, Rik en Toon

DE PRAKTIJKBLADEN VAN SDU

Met de Praktijkbladen (gedrukt of digitaal) van Sdu leest u op een ontspannen wijze over alle ontwikkelingen binnen uw vakgebied. Zo bent u altijd op de hoogte om uw cliënten op de juiste wijze te kunnen adviseren. De deskundige redactie volgt jurisprudentie, rechtspraak en literatuur op de voet en vertaalt inzichten naar leesbare, verdiepende en praktijkgerichte artikelen. Voor bijna ieder juridisch vakgebied is er een Praktijkblad. Kijk op www.rechtindepraktijk.nl en ontvang gratis uw eerste exemplaar.

Verlost van Britse omslachtingheid

Simon Dack is scheikundige, Engelse barrister en EU-advocaat bij Hoyng Monegier in Amsterdam. En inmiddels zo geworteld in Nederland dat hij geen pruik meer draagt in de rechtszaal.

Foto: Emilie Hudig

Anna Italianer

Nederlandse advocaten die eerst scheikunde hebben gestudeerd, zijn waarschijnlijk dun gezaaid maar in Engeland zijn er aardig wat (octrooi)advocaten met een technische achtergrond. Zo ook Simon Dack, die met zijn Bachelor Chemie rechten ging studeren en *barrister* is geworden. Hij werkte toen bij het Europees Octrooibureau, eerst in München en later in Rijswijk. 'Bij het aanvragen van een octrooi vindt er een soort onder-

handeling plaats tussen de aanvrager – de uitvinder – en het octrooibureau over bijvoorbeeld de nieuwheid en de strekking van de conclusies die de uitvinding definiëren,' vertelt Dack. 'Ik vond dat interessant, ook omdat ik de kans kreeg om in een internationale omgeving te werken. Op een gegeven moment was ik echter wel toe aan een nieuwe stap. Met een afgeronde technische studie krijg je in Engeland korting op de reguliere rechtenstudie en kun je met een conversie cursus hetzelfde niveau als een *bachelor*

of *law student* bereiken. Na die conversie cursus moest ik –omdat ik *barrister* wilde worden- de *Bar Vocational Course* volgen. Vervolgens liep ik een *pupillage*, een stage, deels bij De Brauw in Nederland, deels bij 8 New Square, IP-chambers in Londen.

Chambers

'In *chambers* werken alleen maar zelfstandige *barristers*,' aldus Dack 'en dat is ieder voor zich: *barristers* mogen geen maatschap met elkaar vormen of gezamenlijk kantoor houden. Het is een vrij ouder-

wets systeem. Vroeger kreeg je voor een *pupillage* zelfs niets betaald, zodat alleen afgestudeerde juristen met geld *barrister* konden worden. Tegenwoordig bestaat er een kleine vergoeding maar het is al met al geen vetpot. Het onderscheid tussen *barristers* en *solicitors* is ook typisch Engels. Ze zijn tot elkaar veroordeeld: een *barrister* heeft geen contact met cliënten en is dus voor het verkrijgen van zaken afhankelijk van de *solicitor*. Maar deze mag over het algemeen niet procederen en heeft dus in de rechtszaal een *barrister* nodig. Geheel zonder frictie is deze verhouding niet. *Solicitors* vinden vaak dat zij het zware werk doen, zij dragen immers pas op het laatste moment de zaak over. Aan de andere kant zien arrogante *barristers* overeenkomsten tussen een huisarts, de *solicitor*, en een chirurg, de *barrister*. Na afloop van zijn jaar *pupillage* in Londen kreeg Dack het aanbod zich in *chambers* te vestigen, maar hij had al geproefd van het leven in Nederland en dat smaakte naar meer. Hij begon als *barrister* bij De Brauw Blackstone Westbroek in Den Haag en schreef zich als EU-advocaat in bij de Nederlandse Balie. Dack lacht: 'Een ingeschreven EU-advocaat mag in heel Europa zaken bepleiten. Een mooie regeling maar volgens mij eerder bedacht om het voor advocaten makkelijk te maken dan voor de cliënten. Je moet mij geen strafzaak in Frankrijk laten bepleiten.'

Rolls-Royce

Hoewel octrooizaken in Nederland hem daarentegen prima afgaan en hij het

'Je kunt Engeland de Rolls-Royce noemen van het octrooirecht'

als partner bij De Brauw goed naar de zin had, vond Dack het na negen jaar tijd voor verandering. 'Toen De Brauw naar mijn gevoel meer de *corporate* kant opging, was het voor mij een goed moment om afscheid te nemen en samen met andere gelijkgestemde IP *litigators* een nieuw internationaal nichekantoor op te zetten, Hoyng Monegier, gespecialiseerd in het IE-recht. Ik doe vooral octrooizaken op het gebied van geneesmiddelen en biotechnologie en dat bevalt uitstekend. In het octrooirecht zijn Nederland, Duitsland en Engeland de voornaamste spelers. De rechterlijke uitspraken in deze landen zijn niet altijd gelijklopend, maar kwalitatief goed. Je kunt Engeland de Rolls-Royce noemen van het octrooirecht, ook vanwege het prijskaartje omdat zittingen soms wel drie weken of langer in beslag nemen. In Nederland ben je met eenzelfde zitting in een halve dag klaar. De octrooibalie in Nederland is een kleine en buitengewoon vriendelijke balie, iedereen kent elkaar en ik voelde me er meteen thuis. Inmiddels woon ik hier al zo lang met mijn gezin dat ik geen noemenswaardige cultuurverschillen meer voel. Ik waardeer de Nederlandse directheid, het is verfrissend en minder omslachtig dan de Engelse neiging elke boodschap mooi

te verpakken. Mijn broer die in Engeland woont, vindt mij overigens aanzienlijk botter geworden, maar dat merk ik zelf natuurlijk niet. Qua humor liggen Engelsen en Nederlanders redelijk op één lijn. Toen ik in München werkte, miste ik de Engelse humor wel. Het Beierse gevoel voor humor vond ik enigszins plat, met een hoog Benny Hill gehalte. Nederlanders begrijpen ironie en sarcasme, fundamentele aspecten van de Britse humor, daarentegen erg goed. Behalve mijn overduidelijke Engelse accent had ik weinig problemen met het leren van Nederlands. Het scheelde dat ik vier jaar in Duitsland gewerkt had, maar dat Nederlands en Duits behoorlijk op elkaar lijken, moet je niet te hard zeggen.'

Pruik en toga

Dack mag zich dan helemaal thuis voelen in de Nederlandse advocatuur, in de rechtszaal onderscheidt hij zich wel degelijk. 'Mijn Engelse toga blijf ik dragen; mijn pruik niet meer, dat werd me te warm. Overigens keek men in de rechtszaal niet vreemd op van mijn pruik, althans niet in mijn aanwezigheid. Sterker nog, de eerste keer dat ik mijn pruik niet meer droeg, vroeg een octrooirechter mij waarom ik hem had afgedaan. Had ik voor *lex fori* gekozen? Ik heb hem toen uitgelegd dat de Engelse traditie voorschrijft dat wanneer de rechter zijn pruik afdoet, de *barristers* dat ook moeten doen. "Wat aardig," antwoordde de rechter, "u gaat er dus vanuit dat ik geen pruik draag." Ik vond dat een mooie, en ook wel een beetje Britse, grap.'

(advertenties)

Procederen in Duitsland?

Duitse advocaten, vloeiend tweetalig, gespecialiseerd in Nederlands-Duitse rechtszaken

Blankestijn & Oortman Advocaten en Rechtsanwältinnen L.L.P.

Postbus 619, 7550 AP HENGELO

Telefoon 074 - 259 38 67

Fax 074 - 259 38 68

www.blankestijnoortman.nl

TOGA
— atelier —
Schout & Katsantonis

Toga's op maat

Hoge kwaliteit, oog voor detail en uitstekende service.

Tevens rijksleverancier

Industrieweg 51
Tel. 010 - 245 07 66
E-mail: info@toga.net

3044 AS Rotterdam
Fax 010 - 245 07 67
Web: www.toga.net

Wie bewijst dat het wit was?

Recente jurisprudentie over de bewijslastverdeling bij de herkomst van contante gelden in witwaszaken heeft de eis uit art. 420bis Sr ernstig uitgehold.

Philine America en Mitchell R. Paardekooper,
advocaten in Amsterdam¹

Hierna zullen wij kort ingaan op het bestanddeel ‘uit enig misdrijf afkomstig’ uit art. 420bis Sr bij het aantreffen van contant geld bij een verdachte. Voor een bewezenverklaring van dit bestanddeel hoeft niet te worden aangetoond uit welk concreet misdrijf het voorwerp afkomstig is. Dat het voorwerp uit *een* misdrijf afkomstig is zou wel moeten blijken uit de bewijsmiddelen, aldus de wetsgeschiedenis.²

Als een zaak bepaalde objectieve kenmerken heeft die, naar de ervaring leert, duiden op witwassen van opbrengsten uit een misdrijf (ook wel ‘typologieën’ genoemd) dan kan daaruit een vermoeden van witwassen ontstaan. Voorbeelden hiervan, aldus de Aanwijzing witwassen van het Openbaar Ministerie, zijn de wijze waarop het geld werd vervoerd en/of aangeboden, het feit dat het kennelijk de bedoeling was om de meldgrens te ontduiken en het feit dat de handel in verdovende middelen veel geld in kleine coupures oplevert.³

Er is rechtspraak waarin wordt aangenomen als feit van algemene bekendheid dat coupures van 500 euro nagenoeg uitsluitend in het criminele circuit zouden worden gebruikt.⁴ Het voorhanden heb-

ben van dergelijke coupures zou daarom een vermoeden van witwassen rechtvaardigen. Dat dit standpunt geen navolging verdient blijkt uit het feit dat banken (desgevraagd) ook 500 euro-biljetten uitgeven als een klant een grote hoeveelheid contant geld wenst op te nemen.

Het vermoeden van witwassen moet wel in concreto worden bevestigd door andere, bijkomende omstandigheden, wil een veroordeling kunnen volgen.⁵ In twee arresten van de Hoge Raad van 13 juli 2010 is deze eis nader vormgegeven: van de verdachte mag worden verlangd dat hij een ‘concrete, verifieerbare en niet op voorhand als hoogst onwaarschijnlijk aan te merken’ verklaring geeft omtrent de herkomst van het geld, op het moment dat uit de vastgestelde feiten en omstandigheden een vermoeden van witwassen volgt.⁶ De afwezigheid van een zodanige verklaring kan dus worden aangemerkt als een ‘bijkomende omstandigheid’, waarmee de bewijsconstructie rond is.

De HR merkt hierbij expliciet op dat het niet aan de verdachte is om *aannemelijk* te maken dat het voorwerp niet uit misdrijf afkomstig is. Van omkering van de bewijslast is daarmee strikt genomen geen sprake.⁷ Indien de verdachte een ver-

klaring geeft voor de herkomst van het geld en verifieerbare gegevens verschaft op punten die eenvoudig te achterhalen en van belang zijn om aan zijn stelling een begin van geloofwaardigheid te verlenen, ligt het vervolgens op de weg van het OM om dit nader te onderzoeken. Laat het OM dit na, dan volgt vrijspraak.⁸

Het is van belang dat de verdachte tijdig en consequent verklaart over de herkomst van het geld en zijn verklaring zo snel mogelijk van houdbare details voorziet. Wisselend verklaren, eerst in een laat stadium relevante details prijsgeven of pas ter zitting verklaren over de ‘werkelijke’ herkomst van het geld is meestal fataal.⁹ Het risico is dan groot dat de verklaring als hoogst onwaarschijnlijk en niet verifieerbaar wordt aangemerkt en de rechter, mits een vermoeden van witwassen uit de vastgestelde feiten en omstandigheden volgt, tot een bewezenverklaring kan komen.

De eis dat uit de bewijsmiddelen moet blijken dat het geld uit *een* misdrijf afkomstig is, is in de jurisprudentie, zeker met de recente arresten, naar onze mening ernstig uitgehold. Het is immers mogelijk dat een veroordeling volgt zonder dat daadwerkelijk blijkt dat het geld uit misdrijf afkomstig is.

dam 10 september 2010, LJN BN6415.

5 TK 1999-2000, 27 159, nr. 3, p. 10. In de Nadere Memorie van Antwoord, EK 2002, 27 159, nr. 33a, p. 4 overweegt de minister nogmaals expliciet dat de aanwezigheid van een witwastypologie niet voldoende is om een veroordeling ter zake van witwassen op te baseren.

6 HR 13 juli 2010, LJN BM2471 en HR 13 juli 2010, LJN BM0787.

7 LJN BM2471, r.o. 2.3 en LJN BM0787, r.o. 2.6.

8 LJN BM0787, r.o. 2.4 - 2.6.

9 Zie bijvoorbeeld Rb Haarlem 24 december 2010, LJN B08966 en Rb Rotterdam 27 juli 2010, LJN BN3400. Dat het afleggen van wisselende verklaringen niet altijd funest is volgt bijvoorbeeld uit Hof Amsterdam 29 juli 2010, LJN BN8628.

1 Beiden werkzaam bij Van Bavel Advocaten

2 TK 1999-2000, 27 159, nr. 3, p. 16.

3 Aanwijzing witwassen 2008, Stc. 2008, 45.

4 Hof Amsterdam 22 december 2006, LJN AZ6141, Hof Amsterdam 1 juli 2008, LJN BD7281 en Hof Amster-

Cursusagenda Sdu Juridische Opleidingen

Datum	Cursus	Locatie	Punten	Kosten
8 september	Voorlopige hechtenis**	Hoofddorp	6 PO	€ 695,-
8 september	Basiscursus Aanbestedingsrecht*	Breukelen	6 PO	€ 695,-
13 september	Verdeling, verrekening en afwikkeling van vermogens in het familierecht **	Breukelen	6 PO	€ 695,-
15 en/of 22 september	Ambtenarenrecht van aanstelling tot ontslag*	Breukelen	10 VSO/PO	€ 1.145,-
15 en/of 29 september	Basiscursus Huurrecht*	Breukelen	10 VSO/PO	€ 1.145,-
16 september	Opzet-en schuldverweren in het Strafrecht***	Utrecht	6 PO	€ 695,-
16 en/of 23 september	Tweedaagse basiscursus Personen-en familierecht inclusief huwelijksvermogensrecht*	Rotterdam	10 VSO/PO	€ 1.145,-
16 september	Conflict in context***	Utrecht	6 PO	€ 695,-
23 september	Geschillen rond de koop-/aannemingsovereenkomst*	Breukelen	5 PO	€ 645,-
27 september	Mediation en moeilijke mensen***	Utrecht	6 PO	€ 695,-
28 september	Jeugdstrafrecht: GBM, PIJ versus OTS**	Breukelen	5 PO	€ 645,-
28 september	Sdu Uitgevers Boekensymposium	Amsterdam	2 PO	€ 99,-
29 september	De positie van het kind in het civiele jeugdrecht**	Rotterdam	5 PO	€ 645,-
29 september	Actualiteitenspecial Verlofproblemen in de praktijk*	Rotterdam	4 PO	€ 545,-
29 september & 25 januari	(E-)Intervisie traject***	Breukelen	20 PO	€ 1.190,-
30 september	Bestemmingsplannen en projecten in de praktijk**	Rotterdam	6 PO	€ 695,-
3 oktober	Fiscaal Ondernemingsrecht*	Breukelen	5 PO	€ 645,-
4 oktober	Uitspraken Sociale Zekerheid Verklaard voor de arbeidsrechtjurist**	Breukelen	5 PO	€ 645,-
4 oktober	Bijblijfcollage Awb en rechtspraak*	Hoofddorp	3 PO	€ 445,-

Meer informatie en inschrijven: www.sdu.nl/opleidingen

Wie, wat, waar?

Wie vertrok, wie stopte en wie begon voor zichzelf? Bent u zelf onlangs van kantoor gewisseld of eigen baas geworden? Mail ons kort uw verhaal of meld u aan via redactie@advocatenorde.nl.

Barrahmun, mw. mr. H.: Boelszanders te Eindhoven

Beerentsen, mr. M.B.: Advocatenkantoor Beerentsen te Zwolle

Bekooy, mw. mr. M.: Nysingh advocaten – notarissen N.V. te Zwolle

Benguedda, mr. Z.: MeesterZ Advocatenkantoor te Den Haag

Bergh, mr. G.M. van den: WEB advocaten B.V. te Dordrecht

Bij, mw. mr. H.M. van der: Koninklijke Nederlandse Hippische Sportfederatie te Ermelo

Bladel, van-Oltean, mw. mr. M.: NSPYRE B.V. te Utrecht

Boelstra, mw. mr. J.: Het Raadskwartier Advocaten te Groningen

Boer, mw. mr. M.H.R. de: Suydersee Advocaten B.V. te Lelystad

Boersma, mw. mr. E.: Ace Letselschade Advocatenkantoor te Zwolle

Bos, mr.drs. H.J. van den: Hogan Lovells International LLP te Amsterdam

Boucher, mr. E.H.: Boucher Advocatuur B.V. te Utrecht

Brugge, mr. D.J.: Helderecht Advocaten te Apeldoorn

Buuren, mr. R. van: ING Groep N.V. te Amsterdam

Caspers, mr. R.: Caspers Advocatuur te Amsterdam

Crousen, mr. F.J.A.: Kennedy Van der Laan te Amsterdam

Dam, mr. M.N. van: Lemstra Van der Korst N.V. te Amsterdam

Damstra, mr. J.W.: Helderecht Advocaten te Apeldoorn

Demont, mr. M.: Brada Abeln LLP te Amsterdam

Dijkman, mr. J.: Advocatenkantoor Dijkman te Almelo

Dik, mw. mr. T.K.: Janssen, Ohlenroth & Partners te Leiden

Diks, mr. J.Th.M.: Holla Advocaten te Den Bosch

Doting, mw. mr. R.P.: BENK Advocaten te Groningen

Doux, mw. mr. A.M. Le: AKD te Amsterdam

Eijkeren, mw. mr. A. van: De Jonge Advocaten te Rotterdam

Einig, mr. L.W.J.P.F.: Boelszanders te Eindhoven

Elshof, mr. M.: Boekel de Nerée N.V. te Amsterdam

Elzen, mr. D.H. van den: Seebregts & Saey Strafrechtadvocaten te Rotterdam

Evenboer, mr. J.B.: WEB advocaten B.V. te Dordrecht

Fenijn, mw. mr. A.W.C.: Wolf Legal te Vlissingen

Franken, mw. mr. N.E.J.: Gemeente Den Haag te Den Haag

Franken, mw. mr. R.: Hogan Lovells International LLP te Amsterdam

Goede, mr. P.C. de: Vos & Vennoten Advocaten te Haarlem

Greving, mw. mr. A.F.: Ludwig & Van Dam te Rotterdam

Haastrecht, mw. mr. K.E.L.: Boekel de Nerée N.V. te Amsterdam

Habraken, mw. mr. K.H.J.: Twentieth Century Fox Home Entertainment Ltd te Londen

Halferkamps, mr. P.: Deterink Advocaten en Notarissen N.V. te Eindhoven

Harder, mr. W. den: Pesman Advocaten te Alkmaar

Hart, mw. mr. M.G.E.: DAAN Advocatuur te Arnhem

Heere, mw. mr. G.C.: Holland van Gijzen Advocaten en Notarissen LLP te Amsterdam

Hel, van de-Koedoot, mw. mr. M.: Nauta Dutilh N.V. te Amsterdam

Helmantel, mw. mr. M.: Flooren Advocatuur te Groningen

Hluchanova, mw. mr. K.: Holland Legal House te Rotterdam

Hoekman, mw. mr. I.M.J.: Maes Staudt Advocaten N.V. te Eindhoven

Holsbeek, mw. mr. J.A.: Holsbeek Advocatuur te Rotterdam

Hombergh, mw. mr. E. van den: Advocatenkantoor van den Hombergh te Lent

Huizink, mr. J.W.: Norton Rose LLP te Amsterdam

Imamkhan, mw. mr. R.S.: Advocatenkantoor Imamkhan te Amsterdam

Janssen, mw. mr. A.M.J.C.: Reinartz Advocaten te Eindhoven

Joha, mw. mr. M.L.: Strik Advocaten en Belastingadviseurs BV te Amsterdam

Jong, mr. B.A.: Hogan Lovells International LLP te Amsterdam

Joosen, dr. mr. E.P.M.: Financial Markets Lawyers Amsterdam (FMLA) B.V. te Amsterdam

Kollen, mr. F.C.: F.C. Kollen te Naarden

Kor, mr. G.: Gerben Kor te Geesteren

Kreijger, mr. P.J.: Linklaters LLP te Amsterdam

Kreté, mw. mr. N.P.J.M.: KreteMarres Advocatuur te Den Haag

Kruijt, mr. H.T.: Wybenga Advocaten te Rotterdam

Kruis, mr. F.G.J. van der: Advocatenkantoor Van der Kruis te Eindhoven

Laak, mw. mr. E.J.C. van de: Stoer Advocatuur te Leiden

Laar, mr.drs. M.L.M. van de: Boelszanders te Eindhoven

Lankeren Matthes, mr. D.D.: Loyens Loeff N.V. te Amsterdam

Bijna halve eeuw advocaat

Na meer dan 45 jaar heeft **M.G. Jacobs** er deze zomer een punt achter gezet. 'Ik ben 73 en nog fris genoeg, maar wilde mijn omgeving voor zijn en de eer aan mijzelf houden.' Jacobs, gespecialiseerd in Intellectueel Eigendom en Mededingingsrecht, was in de jaren tachtig deken van het arrondissement Almelo, waaraan hij mede zijn benoeming tot Officier in de Orde van Oranje Nassau te danken heeft. Het programma voor de komende tijden? 'Golf, een cruise op de Oostzee en eindelijk eens de geheimen van de computer achterhalen.'

'Ontzettend spannend'

Met het samenwerkingsverband tussen haar eenmanszaak en Henselmans Advocaten ging voor **Willeke van Rooij** een droom in vervulling. 'Voorheen heb ik bij Goorts & Coppens Advocaten gewerkt, maar het was al langer mijn ambitie om voor mezelf te beginnen. De omstandigheden waren er afgelopen winter naar dat ik besloten heb de uitdaging aan te gaan.' Het neerzetten van een eigen kantoor, dat ze combineert met het gemeenteraadslidchap in Deurne, is 'ontzettend spannend. Ik wil me storten op de samenwerking en Henselmans Advocaten uitbouwen tot een prachtig kantoor.'

Werk aan de winkel

‘Holla Advocaten wilde inspelen op de toenemende vraag naar de specialisatie erfrecht,’ zegt **Joost Diks**. ‘En omdat ik daar specialist in ben – wat zeldzaam is – hebben ze mij benaderd. Dat bleek een goede match. Binnen de sectie Familierecht werk ik samen met een groter team dan bij mijn vorige werkgever.’ Daarnaast is er weinig veranderd, zegt Diks. ‘Ik heb een aantal dossiers meegenomen en sommige cliënten feliciteerden me met mijn nieuwe baan. Anderen gingen er redelijk aan voorbij: die belden alweer snel met de mededeling dat er werk aan de winkel was.’

Leijden, mr. W.A. van: Swennen en Van Leijden advocaten en mediators te Schalkhaar
Lievens, mr. E.: Advocatenkantoor mr. E. Lievens B.V. te Weesp
Linde, mr. J.W. van der: A&S Advocaten te Wageningen
Loeb, mr. P.L.: Hogan Lovells International LLP te Amsterdam
Loon, mw. mr. S.J. van: Post NL N.V. te Den Haag
Londen, mw. mr. S. van: Van Londen Advocatuur B.V. te Hilversum
Maalsen, mw. mr. E.: Acta Advocaten te Nijmegen
Madunic, mw. mr. D.I.: Arthur's Legal B.V. te Amsterdam
Mol, mw. mr. I.C.K.: VMBS Advocaten te Eindhoven
Molenaar, mr. M.C.: Helderecht Advocaten te Arnhem
Naaykens, mw. mr. E.T.A.: Hampe Meyjes Advocaten te Amsterdam
Netters, mw. mr. A.F.B.: AFB ADVOCATUUR te Hengelo (OV)
Ngo, mw. mr. T.M.P.: Hijink Advocatuur te Arnhem
Nieste, mr. J.H.A.: Vranken & Rauw Advocaten te Heerlen
Nijenhuis, mr. H.J.M.: Aarts & Van de Waarsenburg Advocaten te Nijmegen
Pas, mr. R. van der: Deterink Advocaten en Notarissen N.V. te Eindhoven
Perrick, mr. S.: Spinath & Wakkie B.V. te Amsterdam
Ploeger, mr. M.R.: Ros Ploeger advocaten te Schagen
Prins, mw. mr.drs. D.J.: Groenendijk & Kloppenburg Advocaten te Leiden
Reijntjes, mw. mr. F.E.: Hogan Lovells International LLP te Amsterdam
Rijsewijk, mw. mr. S. van: Helderecht Advocaten te Apeldoorn
Roos, mw. mr. W.L.P. van: Henselmans Advocaten te Deurne
Ros, mr. P.J.M.: Ros Ploeger advocaten te Schagen
Saritas, mw. mr. L.: Advocatenkantoor Boumans & Partners te Heerlen

Schoonhoven, mr. S.J.: Advocatenpunt te Nijmegen
Schreurs, mr. Ph.W.: Boelszanders te Eindhoven
Smit, mr. E.: De Kempenaer Advocaten N.V. te Arnhem
Smink, mw. mr. S.: Dorhout Advocaten te Groningen
Smit, mw. mr. M.: Fort Advocaten N.V. te Amsterdam
Stam, mw. mr. S.M.: Heere Egeter advocaten te Rotterdam
Steller, mr. E.M.: Van Gessel, Wiersum, Jonge Vos, Hammerstein Advocaten te Amsterdam
Sutorius, mr. I.E.M.: BomSchoenmakers Advocaten te Breda
Swennen, mw. mr. S.H.G.: Swennen en Van Leijden advocaten en mediators te Schalkhaar
Talstra, mr. Y.H.: Dommerholt Advocaten N.V. te Heerenveen
Veenhoven, mr. P.: Advocatenkantoor mr. Veenhoven te Amsterdam
Veldt, mr. ir. G.H. in 't: Advocatenkantoor in 't Veld te Nuenen
Verjans, mr. R.L.S.: Stichting Pensioenfonds Hoogovens te Beverwijk
Vermeulen, mw. mr. N.A.: mr. N.A. Vermeulens te Amsterdam
Vloemans, mw. mr. N.: Ploum Lodder Princen te Rotterdam
Vloten, mw. mr. S.A.C.A. van: SOPHIA Advocatuur te Amsterdam
Voorst, mw. mr. K.A. van: Van Voorst Advocaten te Amsterdam
Voragen, mr. R.G.P.: Vondenhoff Sijben Advocaten te Heerlen
Vries, de-Roetman, mw. mr. P.: Visser, Quispel, Heidema Advocaten te Vlaardingen
Weerd, mw. mr. C.G.Th. van de: WEB advocaten B.V. te Dordrecht
Welles, mw. mr. I.D.A.: Akzo Nobel N.V. te Sassenheim
Wever, mr. H.H.: Ploum Lodder Princen te Rotterdam
Wienen, mr. W.F.: Van der Baan Advocaten te Almere

Wieringa, mw. mr. L.: De Vos & Partners Advocaten te Amsterdam
Winkels, mr. M.C.H.G.: Legal Experience Advocaten N.V. te Den Bosch
Wit, mr. C.A.M.J. de: Bouwman Advocaten te Veghel
Witte, mw. mr. N.F.G. de: Liesveld Advocaten te Apeldoorn
Wulp, mr. D.M.S. van der: Bouwman Van Dommelen Advocaten te Werkendam
Yali, mw. mr. T.: Ludwig & Van Dam te Rotterdam
Zeelenberg, mw. mr. E.E.: Hekkelman Advocaten N.V. te Nijmegen
Zwaga, mr. P.I.A.P.M.: Maaldrink Vermeulen Grooss te Den Haag
Zwet, mr. C.J. van: Mark Watchers Notariaat & Advocatuur te Eindhoven

Afb Advocatuur (mw. mr. A.F.B. Netters) te Hengelo (OV)
Boelszanders (mr. H. Barrahmun, mr. L.W.J.P.F. Einig, mr. M.L.M. van de Laar en mr. Ph.W. Schreurs) te Eindhoven
Boucher Advocatuur B.V. (mr. E.H. Boucher) te Utrecht
Bouwman Advocaten (mr. C.A.M.J. de Wit) te Veghel
Caspers Advocatuur (mr. R. Caspers) te Amsterdam
F.C. Kollen (mr. F.C. Kollen) te Naarden
Financial Markets Lawyers Amsterdam (FMLA) B.V. (dr. mr. E.P.M. Joosen) te Amsterdam
Gerben Kor (mr. G. Kor) te Geesteren
Holland Legal House (mw. mr. K. Hluchanova) te Rotterdam
Holsbeek Advocatuur (mw. mr. J.A. Holsbeek) te Rotterdam
Koninklijke Nederlandse Hippische Sportfederatie (mw. mr. H.M. van der Bij) te Ermelo
KreteMarres Advocatuur (mw. mr. N.P.J.M. Marres) te Den Haag
Mark Watchers Notariaat & Advocatuur (mr. C.J. van Zwet) te Eindhoven
MeesterZ Advocatenkantoor (mr. Z. Benguedda) te Den Haag
mr. J.B. Evenboer (mr. J.B. Evenboer) te Dordrecht
Post NL N.V. (mw. mr. S.J. van Loon) te Den Haag
Ros Ploeger advocaten (mr. P.J.M. Ros en mr. M.R. Ploeger) te Schagen
SOPHIA Advocatuur (mw. mr. S.A.C.A. van Vloten) te Amsterdam
Stoer Advocaat (mw. mr. E.J.C. van de Laak) te Leiden
Swennen en Van Leijden advocaten en mediators (mr. W.A. van Leijden)

Nieuw kantoor/ associatie

Advocatenkantoor Beerentsen (mr. M.B. Beerentsen) te Zwolle
Advocatenkantoor Dijkman (mr. J. Dijkman) te Almelo
Advocatenkantoor Imamkhan, (mw. mr. R.S. Imamkhan) te Amsterdam
Advocatenkantoor In 't Veld (mr. ir. G.H. in 't Veld) te Nuenen
Advocatenkantoor mr. E. Lievens B.V., (mr. E. Lievens) te Weesp
Advocatenkantoor Petkovski (mr. I. Petkovski) te Deventer
Advocatenkantoor Van den Hombergh (mw. mr. E. van den Hombergh) te Lent
Advocatenkantoor Van der Kruis, (mr. F.G.J. Van der Kruis) te Eindhoven
Advocatenkantoor Veenhoven (mr. P. Veenhoven) te Amsterdam

‘Met de tijd mee’

Barbera Netters is op 1 juli haar eigen kantoor begonnen en heeft ‘nog geen seconde spijt gehad. Ik kan mijn eigen werkzaamheden, tarieven en werktijden bepalen en doe alleen die rechtsgebieden die mij interesseren en waar ik goed in ben’. Aanleiding voor de stap was ‘het verlangen naar zelfstandigheid en de uitdaging om met een eigen kantoor de toenemende concurrentie, overheidsmaatregelen en een veranderende maatschappij het hoofd te bieden.’ En dat AFB Advocatuur met de tijd meegaat, uit zich direct al in de huisstijlkleuren en het logo, aldus Netters.

Omringd door specialisten

Ogenschijnlijk is er voor **Derk van den Elzen** weinig veranderd na zijn overstap naar Seebregts & Saey. 'Mijn reistijd is nog steeds tien minuten en mijn oude kantoor staat hier om de hoek.' Maar vakinhoudelijk is de strafrechtsspecialist er flink op vooruit gegaan. 'Hiervoor was ik de enige strafadvocaat, nu zit ik met zeven anderen die alleen maar strafzaken behandelen. Dat is efficiënter en er is meer ruimte voor reflectie. En dat het zich op zo'n hoog niveau afspeelt, dat is bijzonder.'

en mw. mr. S.H.G. van Swennen) te Schalkhaar

Van Londen Advocatuur B.V. (mw. mr. S. van Londen) te Hilversum

Van Voorst Advocaten (mw. mr. K.A. van Voorst) te Amsterdam

Visser, Quispel, Heidema Advocaten (mw. mr. P. de Vries-Roetman) te Vlaardingen

WEB advocaten B.V. (mr. G.M. van den Bergh, mr. J.B. Evenboer en mw. mr. C.G.Th. van de Weerd) te Dordrecht

Medevestiging

Bouwman Advocaten (mr. C.A.M.J. de Wit) te Veghel

Van Voorst Advocaten (mw. mr. K.A. van Voorst) te Amsterdam

Uit de praktijk

Berg, mr. E. van den Amsterdam 01-07-2011

Biemond, mr. F.A. Amsterdam 21-06-2011

Brandsma, mr. H.C. Apeldoorn 07-07-2011

Bronkhorst, mw. mr. E.S. van Amsterdam 15-06-2011

Citroen, mw. mr. S. Amsterdam 01-07-2011

Dierkx, mr. J.I. Almere 01-06-2011

Dongen, mw. mr. D.E. van Amsterdam 01-07-2011

Dort, mr. P.A. van Nijmegen 15-06-2011

Esch, mw. mr. R. van Amsterdam 01-07-2011

Euser, mr. G. Haarlem 01-07-2011

Fornier, mr. M.M. Amsterdam 01-07-2011

Garst, mr. M.H.P. Emmen 06-06-2011

Groot, mw. mr. Th.P.A. de Eindhoven 21-06-2011

Gulik, mr. B.D. van der Amsterdam 14-06-2011

Güppertz, mr. M.F.M. Cuijk 30-06-2011

Hasselt, mw. mr. M.D. van Rotterdam 21-06-2011

Hendriksen, mw. mr. O.L. Amsterdam 21-06-2011

Hoekstra, mw. mr. S.G. Zwolle 01-07-2011

Hogendorp-Rothenbücher, mw. mr. A.E. Amsterdam 01-07-2011

Hohmann, mw. mr. N.E. Amsterdam 01-07-2011

Hollander, mw. mr. L. de Den Haag 01-07-2011

Homveld, mr. J.H. Bussum 30-06-2011

Hoogh, mr. M.E. de Amsterdam 10-06-2011

Horst, mr. H.G.D. ter Angerlo 14-06-2011

Huigen, mw. mr. M. Alphen a/d Rijn 27-06-2011

Hunnik, mr. J. van Amsterdam 17-06-2011

Hut, mw. mr. F.A. Den Haag 01-07-2011

Jacobs, mr. M.G. Enschede 01-07-2011

Jager, mw. mr. F.B. Amsterdam 17-06-2011

Keijser-Overbosch, mw. mr. J.S.L.M. Rotterdam 01-07-2011

Keizer, mr. J.W. Amsterdam 01-07-2011

Kleikers-Houben, mw. mr. N.W.M.A. Heerlen 30-06-2011

Kneepkens, mr. E.J.J.M. Maastricht 01-07-2011

Kolsteren, mr. G.J.M. Bladel 01-07-2011

Kuipers, mw. mr. L. Den Haag 04-07-2011

Kweekel, mw. mr. W.D. Amsterdam 27-06-2011

Lang, mr. S.A. Amsterdam 30-06-2011

Lentjes, mr. Y. Nijmegen 01-07-2011

Littink, mw. mr. H.G.M. Groningen 06-06-2011

Lochte, mw. mr. M. Waalre 01-07-2011

Lomans, mr. F.P. Utrecht 01-07-2011

Niesink, mw. mr. K.W.J.M. Nijmegen 01-07-2011

Noordlander, mr. drs. C.W. Den Haag 08-07-2011

Obozbekova, mw. mr. J.K. Utrecht 01-07-2011

Oreel, mr. A. Rotterdam 27-06-2011

Pas, mw. mr. M.G. Den Bosch 01-07-2011

Poeliejoewald, mw. mr. S.M. Amstelveen 06-07-2011

Razaq, mr. J.A. Den Haag 23-06-2011

Richert, mr. M.J.C. Amsterdam 01-07-2011

Rotgans, mr. J.W. Laren 01-07-2011

Samkalden, mr. R. Amsterdam 01-07-2011

Schellinghouthout, mr. drs. M.J. Amsterdam 30-06-2011

Schiffeleers, mr. J.G.M.L. Rijen 30-06-2011

Schreuder, mw. mr. L.A. Den Haag 01-07-2011

Sjouw, mw. mr. A.K. Rotterdam 23-06-2011

Spierings, mr. C.W.A.M. Amsterdam 06-07-2011

Struijk, mr. J.E. Groningen 07-07-2011

Tiebout, mr. F. Stadskanaal 01-07-2011

Triest, mr. S. van Utrecht 01-06-2011

Veenstra, mw. mr. M.J. Drachten 01-07-2011

Venker, mw. mr. I.M.-L. Zwolle 01-07-2011

Verkaart, mw. mr. J.M.P. Amsterdam 06-06-2011

Verschuur, mr. W.H.L. Amsterdam 01-07-2011

Vilé, mw. mr. C.A. Amsterdam 01-07-2011

Voorren, mw. mr. L.L. Amsterdam 14-06-2011

Vos, mw. mr. S. Doetinchem 01-07-2011

Wegter, mr. J.J. Amsterdam 07-07-2011

Westerhuis-Evers, mw. mr. S.M. Leiden 04-07-2011

Zoethout, mw. mr. J.J.B. Amsterdam 01-07-2011

Zwet, mr. C.J. van Waalre 01-07-2011

Overleden

Schoneveld, mr. J. Zoetermeer 15-06-2011

Vlek, mr. H.T.N.J. Den Haag 01-07-2011

(advertentie)

Nieuw in Nijmegen

Educatiepunt

Nieuw in Nijmegen

opleidingen voor juridisch professionals

Om kennis te maken, bieden wij u **twee gratis kennismakingscursussen** aan:

- **Arbeidsrecht Update**, donderdag 25 augustus van 15.30 tot 20.00 uur. Docent: Prof.Mr. A.R. Houweling, hoogleraar Arbeidsrecht aan de Erasmus Universiteit Rotterdam*
- **Ontwikkelingen Bestuursrecht**, woensdag 31 augustus van 15.30 tot 20.00 uur. Docent: Mr. E.T. de Jong, advocaat bij Hekkelman advocaten & notarissen in Arnhem*

Voor beide cursussen kunnen 4 punten in het kader van de Permanente Opleiding (PO) worden aangevraagd bij de Orde.

Meer info en aanmelden: www.educatiepunt.nl of 024-7410030

*Let op: het aantal plaatsen is beperkt en inschrijvingen worden op volgorde van binnenkomst behandeld

Van de Geschillencommissie

Deze uitspraken zijn geselecteerd en bewerkt door L. Hamer, advocaat in Amsterdam. De integrale, geanonimiseerde uitspraken staan op www.balienet.nl en op www.degeschillencommissie.nl.

Geen afspraak over declareren

*Arbitraal vonnis d.d. 2 december 2010,
ADV10-0083B
(mrs. Koster-Vaags, Hilhorst en Van den Bercken)*

Geen afspraak over declareren na eventuele weigering van toevoeging; vordering advocaat niet toewijsbaar.

De advocaat heeft de cliënte rechtsbijstand verleend terzake de afhandeling van een eventuele schadevergoedingsvordering in de strafzaak van haar ex-partner.

Tijdens de eerste bespreking heeft de advocaat de cliënte uitvoerig voorgelicht over de financiële consequenties van de dienstverlening.

De advocaat heeft een toevoeging voor cliënte aangevraagd, die uiteindelijk is afgewezen. Vanwege het spoedeisende karakter van de situatie van cliënte heeft de advocaat op uitdrukkelijk verzoek van de cliënte onmiddellijk een aanvang gemaakt met zijn werkzaamheden. Ook na de afwijzing van de toevoegingsaanvraag heeft de advocaat nog werkzaamheden voor cliënte verricht.

Bij gebreke van gefinancierde rechtshulp diende cliënte de kosten van de werkzaamheden van de advocaat zelf te betalen. De advocaat heeft cliënte daarom zijn sterk gematigde (slot)declaratie doen toekomen; het merendeel van de door de advocaat voor cliënte verrichte werkzaamheden is niet in rekening gebracht.

Cliënte heeft herhaaldelijk aangekondigd een betalingsregeling te willen treffen, maar heeft deze niet aangeboden.

Verweer

Cliënte heeft zich tot de advocaat gewend in verband met een geschil met haar ex-partner.

Afgesproken is dat de advocaat een toevoeging zou aanvragen en in afwachting daarvan geen inhoudelijke werkzaamheden zou verrichten. Er is niets gespro-

ken over het uurtarief van de advocaat en eventuele bijkomende kosten.

De advocaat heeft na afwijzing van de toevoeging vervolgens zijn werkzaamheden bij cliënte in rekening gebracht. De advocaat heeft cliënte niet tussentijds geïnformeerd omtrent de kosten.

De advocaat heeft voorts de belangen van cliënte niet goed behartigd; hij heeft niet willen onderkennen dat cliënte in de kwestie met haar ex-partner het slachtoffer was en de aanklacht van cliënte tegen haar ex-partner niet serieus in behandeling genomen.

Door meerdere fouten/wanprestatie van de advocaat is cliënte in een slechtere (financiële) positie terechtgekomen en lijdt zij ook immateriële schade (onder meer slaapproblemen, stress, uitputting en onrust).

Gelet op het vorenstaande verzoekt cliënte de commissie – naar de commissie begrijpt – te bepalen dat zij het openstaande bedrag niet hoeft te voldoen. Voorts verzoekt zij de commissie haar een vergoeding toe te kennen voor de door haar – door het handelen of nalaten van de advocaat – geleden schade.

Beoordeling

Blijkens het intakeformulier/de opdrachtbevestiging d.d. 18 november 2009 respectievelijk de brief van de advocaat d.d. 19 november 2009 heeft de advocaat een toevoeging voor cliënte aangevraagd. Uit het intakeformulier/de opdrachtbevestiging en voormelde brief blijkt tevens dat partijen geen uurtarief zijn overeengekomen voor het geval cliënte – door welke omstandigheid ook – onverhoopt niet in aanmerking zou komen voor gefinancierde rechtshulp.

De advocaat stelt dat cliënte hem vanwege het spoedeisende karakter van haar situatie heeft gevraagd om onmiddellijk zijn werkzaamheden aan te vangen en verwijst in dit verband naar zijn brief aan cliënte d.d. 19 november 2009. Echter, nu in deze brief duidelijk staat aangegeven dat de advocaat verdere inhoudelijke werk-

zaamheden niet eerder zou verrichten dan nadat de toevoeging was verleend, zal de commissie de stelling van de advocaat passeren.

Uiteindelijk is geen toevoeging verleend, waarna de advocaat de door hem verrichte werkzaamheden (gedeeltelijk) bij cliënte in rekening heeft gebracht. Niet gebleken is dat de advocaat na de afwijzing van de toevoeging met cliënte nadere afspraken heeft gemaakt over de financiële consequenties van de dienstverlening, hetgeen wel op zijn weg had gelegen.

Gelet op het voorgaande is de commissie van oordeel dat de advocaat niet heeft gehandeld zoals mag worden verwacht van een redelijk bekwaam en redelijk handelend advocaat. Onder de gegeven omstandigheden dienen de door de advocaat verrichte werkzaamheden voor zijn rekening en risico te blijven. De commissie zal de vordering van de advocaat tot betaling van het openstaande bedrag daarom afwijzen en bepalen dat cliënte niets aan de advocaat is verschuldigd.

De commissie ziet geen aanleiding tot vaststelling van een door de advocaat aan cliënte te betalen schadevergoeding. Immers, cliënte heeft de door haar beweerdelijk geleden schade op geen enkele wijze onderbouwd of aannemelijk gemaakt.

Beslissing

De commissie bepaalt dat cliënte niets aan de advocaat is verschuldigd; haar vordering tot schadeloosstelling wordt afgewezen.

Noot

Wanneer de mogelijkheid van toevoeging speelt, is van de zijde van de advocaat volstreekte duidelijkheid geboden, met name in de grensgevallen. Het risico van onduidelijkheden op dit gebied ligt bij de advocaat. Hoewel de Geschillencommissie geen tuchtrechter is, stemt de uitspraak geheel overeen met Gedragsregel 24, met name lid 3 (schriftelijke vastlegging). Bij gebreke daarvan is er geen grond voor toewijzing van de incasso. LH

Van de tuchtrechter

Deze uitspraken zijn geselecteerd en bewerkt door de Commissie Disciplinaire Rechtspraak, bestaande uit P.J.M. Drion, H.J. de Groot, W.F. Hendriksen, H.J.A. Knijff, I.E.M. Sutorius en H. Uhlenbroek. De integrale uitspraken met LJN-nummer zijn integraal te raadplegen op www.tuchtrecht.nl.

Optreden voor beide partijen

Raad van discipline Leeuwarden
28 januari 2011

Een advocaat mag uitsluitend voor beide partijen in een echtscheidingsprocedure optreden als hij uiterst zorgvuldig te werk gaat en ervoor zorgt dat beide partijen de inhoud van een regeling begrijpen en wnsen.

- *Art. 46 Advocatenwet (Zorg voor de cliënt; 1.2 Vereiste communicatie met de cliënt; 2 Wat een behoorlijk advocaat betaamt; 2.4 Vermijden van belangenconflicten)*
- *Gedragsregel 7*

Feiten

De voormalige echtgenote van klager heeft mr. X omstreeks april 2009 benaderd met de vraag een gemeenschappelijk verzoek tot echtscheiding in te dienen. Mr. X heeft een echtscheidingsconvenant, een gemeenschappelijk verzoek tot echtscheiding en een akte van berusting opgesteld. Mr. X heeft de echtscheidingsbeschikking van 27 mei 2009 laten inschrijven in de registers van de Burgerlijke Stand.

Klacht

Klager verwijt mr. X dat die buiten hem om de echtscheiding heeft geregeld. Mr. X heeft de inhoud van het convenant en de akte van berusting niet met klager besproken. Mr. X heeft klager ook niet geïnformeerd over de beschikking of de inschrijving daarvan. Mr. X heeft klager geen kopieën gestuurd. Klager heeft weliswaar op verzoek van zijn ex-echtgenote documenten getekend, maar mr. X was daarbij niet aanwezig en heeft de inhoud ook niet toegelicht. Het convenant heeft

klager niet ondertekend. De handtekening op de laatste bladzijde is niet van hem. Tot slot is in het convenant niet opgenomen dat klager nog een bedrag van 11.000 euro van zijn ex-echtgenote te goed heeft.

Dekenbezwaar

Bij brief van 9 juni 2010 heeft de deken aan mr. X meegedeeld op grond van voornoemde feiten een dekenbezwaar te zullen indienen.

Overwegingen

Het staat de advocaat vrij in een echtscheidingsprocedure voor beide partijen op te treden, maar hij dient daarbij uiterst zorgvuldig te zijn. De advocaat dient zich er met name van te vergewissen dat beide partijen de inhoud van een regeling begrijpen. Mr. X heeft geheel niet met klager overlegd en evenmin de inhoud van de opgestelde stukken met hem besproken. Mr. X heeft voor klager bestemde stukken aan het adres van de echtelijke woning gestuurd, waar de toenmalige echtgenote woonde. Dit terwijl mr. X wist dat klager daar niet meer woonde. Mr. X heeft zich er niet van vergewist dat klager kennis had genomen van de inhoud van de toegezonden stukken en evenmin of hij daarmee akkoord was. Door de echtscheiding buiten klager om te regelen, heeft mr. X tuchtrechtelijk verwijtbaar gehandeld. Alle klachten van klager zijn gegrond en ook het dekenbezwaar is gegrond. Bij het opleggen van de strafmaat laat de raad meewegen dat mr. X zijn excuses heeft aangeboden en er blijk van heeft gegeven in te zien dat zijn handelen onacceptabel was.

Beslissing

Alle klachten zijn gegrond. Maatregel van berisping.

Traagheid; bijzondere voorwaarde

Raad van discipline 's-Gravenhage
23 augustus 2010, LJN: YA1065

Traag en onzorgvuldig handelen; geen schadevergoeding, ook niet als bijzondere voorwaarde.

- *Art. 46 Advocatenwet (1.2 Vereiste communicatie met de cliënt; 1.4 Kwaliteit van de dienstverlening; 1.4.1 Termijnen; 1.4.2 Traagheid)*
- *Gedragsregel 8*

Feiten

Klager had met een vennoot een vof en is door die vennoot uit de vof gezet met de mededeling dat hij zou worden uitgekocht. Enige maanden later werd klager aangesproken door schuldeisers van de vof en heeft hij zich gewend tot mr. X.

Mr. X heeft de voormalig compagnon van klager op 24 november 2004 aangeschreven en vervolgens een dagvaarding aangebracht op de rolzitting van 26 mei 2005. De dag en datum waren onjuist in de dagvaarding opgenomen zodat een herstelexploot moest worden uitgebracht. Bij vonnis van 16 november 2005 is voor recht verklaard dat het opzeggen van de vof in strijd was met het vennootschapscontract. Op 16 maart 2006 heeft franchisegever F, met wie een tweejarige franchiseovereenkomst was aangegaan, mr. X laten weten dat de dealerovereenkomst op 31 december 2004 door middel van een opzeggingsbrief van 13 september 2004 was geëindigd. Mr. X heeft een kort geding aanhangig gemaakt tegen de voormalig compagnon van klager en

onder meer gevorderd dat deze veroordeeld zou worden de complete onderneming van de vennootschap inclusief administratie, gereedschap, machines en bedrijfsauto althans het dealercontract met F over te dragen. Ook werd gevorderd dat het de voormalig compagnon verboden zou worden zich als dealer te presenteren en als dealer daadwerkelijk werkzaam te zijn voor F op verbeurte van een dwangsom. De voormalig compagnon is veroordeeld tot afgifte van de boekhouding.

Klacht

- a mr. X heeft te laat onderzocht wat de status was van het contract tussen de vof en F;
- b mr. X ontdekte pas in 2006 dat het contract ontbonden was, toen de vof niet meer te redden was;
- c mr. X heeft pas in 2006 een kort geding aanhangig gemaakt;
- d mr. X heeft sinds 2006 niets meer gedaan;
- e mr. X heeft de voormalig compagnon van klager buiten schot gelaten;
- f mr. X is aansprakelijk voor de schade.

Overwegingen

Een advocaat dient grote zorgvuldigheid te betrachten bij behandeling van de zaak. Het is onvermijdelijk dat fouten worden gemaakt. Niet elke fout is tuchtrechtelijk verwijtbaar. De verwijtbaarheid wordt mede beïnvloed door de wijze waarop de advocaat met de fout omgaat. Mr. X heeft de zaak van klager in november 2004 aangenomen en heeft in mei 2005 een dagvaarding aangebracht. Uit de stukken blijkt niet dat mr. X een duidelijk plan van aanpak heeft voorgesteld of advies heeft gegeven. Uit de stukken blijkt dat mr. X de zaak niet voortvarend heeft aangepakt. Mr. X is niet op de behandeling verschenen. De raad stelt daarom op basis van de stukken en de toelichting van klager vast dat mr. X de zaak niet voortvarend heeft aangepakt en klager onvoldoende op de hoogte heeft gesteld van zijn (on)mogelijkheden. Ten aanzien van klachtonderdeel f oordeelt de raad dat de tuchtrechter niet

bevoegd is te oordelen over een verzoek tot schadevergoeding. Dat is voorbehouden aan de civiele rechter. De raad acht geen termen aanwezig een verplichting tot schadevergoeding op te leggen in het kader van een bijzondere voorwaarde bij een aan verweerder op te leggen maatregel.

Beslissing

Verklaart de klachtonderdelen a tot en met e gegrond en legt op de maatregel van berisping. Verklaart klachtonderdeel f ongegrond.

Noot

In deze uitspraak oordeelt de raad overeenkomstig vaste rechtspraak dat de civiele rechter en niet de tuchtrechter het aangewezen forum is om te oordelen over eventuele betalingsverplichtingen. De raad voegt toe dat zij geen termen aanwezig acht een verplichting tot schadevergoeding op te leggen als bijzondere voorwaarde bij een aan de verweerder op te leggen maatregel. Dat lijkt voor de hand te liggen. Toch is een aantal voorbeelden voorhanden waarbij de tuchtrechter wel degelijk een bijzondere voorwaarde aan een maatregel verbindt die vergelijkbaar is met een civiel ingrijpen. Een voorbeeld hiervan is RvD Amsterdam 31 augustus 2010, LJN: YA0929, waar werd geklaagd over het feit dat verweerder een in depot gegeven bedrag ten onrechte naar zijn cliënt had doorgestort. De raad stelde als bijzondere voorwaarde dat het bedrag binnen een bepaalde termijn onder de deken gestort zou worden.

In RvD Amsterdam 1 maart 2011, LJN: YA1422, werd geklaagd dat verweerder werkzaamheden declareerde terwijl hij klager op basis van een toevoeging bijstond en dat afspraken omtrent het aangaan van de opdracht niet schriftelijk waren vastgelegd. De raad stelde als bijzondere voorwaarde het terugbetalen en crediteren van declaraties.

In HvD 15 mei 2009, LJN: YA0535, werd een voorwaarde gesteld die wel heel dicht aan een civielrechtelijke veroordeling grensde. Het hof stelde als

voorwaarde dat verweerder als zekerheid in natura in pand gegeven goederen (een Piaget horloge en een volbloed paard) aan klager teruggaf.

Het doel van bijzondere voorwaarden is bepaald gedrag te sturen. Zie bijvoorbeeld HvD 29 mei 2009, LJN: YA0534, waar het hof – overeenkomstig een suggestie van de deken – de door de raad opgelegde onvoorwaardelijke schorsing omzette in een voorwaardelijke schorsing, met als bijzondere voorwaarde dat verweerder – samengevat – instructies van de deken ten aanzien van de praktijkvoering zou opvolgen.

In RvD Amsterdam 10 januari 2011, LJN: YA1288, wordt als bijzondere voorwaarde gesteld dat verweerder – kort gezegd – tijdig reageert op verzoeken van de deken om een reactie ten aanzien van tegen verweerder ingediende klachten.

RvD 's-Gravenhage 12 april 2010, LJN: YA0499, ten slotte, had betrekking op een wegens bezit van kinderporno veroordeelde advocaat. De Rechtbank Rotterdam en het Gerechtshof 's-Gravenhage hadden de advocaat al meegedeeld hem tijdens de duur van de strafprocedure niet meer te zullen toevoegen als advocaat in jeugdstrafzaken. De raad gaat een stap verder en legt een voorwaardelijke maatregel op met als bijzondere voorwaarde dat de advocaat gedurende twee jaar geen jeugdzaken zal behandelen.

Hoewel het goed is dat de tuchtrechter het middel van de bijzondere voorwaarde gebruikt om de kwalijke gevolgen van bepaald ongewenst gedrag op te heffen, respectievelijk om gewenst gedrag te stimuleren, lijkt het te ontbreken aan een duidelijke lijn. De bijzondere voorwaarde is een nuttig sturingsinstrument waarbij een zekere rechterlijke vrijheid zonder meer gewenst is. Wel moet gewaakt worden voor willekeur en rechtsonzekerheid.

WFH

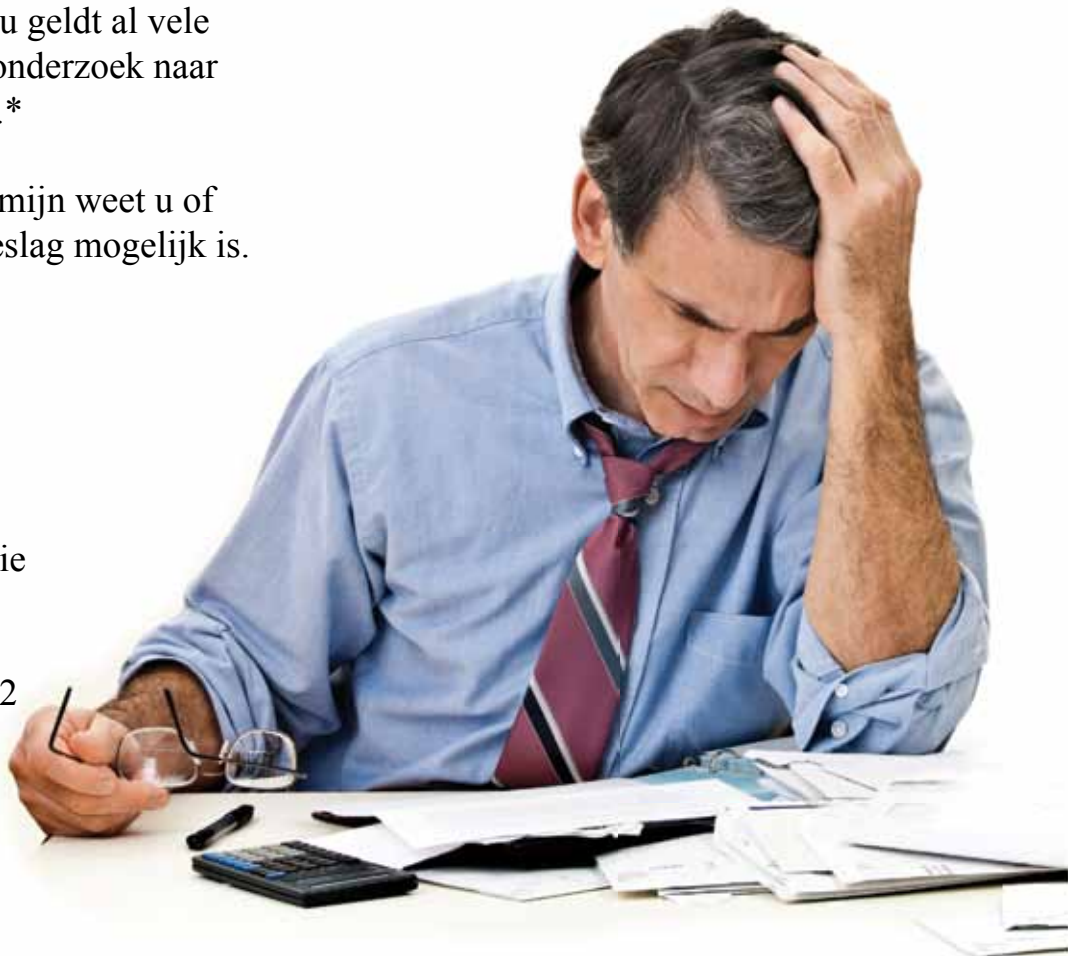
In het vorige nummer, *Advocatenblad* 2011-9, is van de uitspraak 'Onduidelijkheid over verhinderdata' de vindplaats weggevallen. Dit is: Raad van Discipline Amsterdam, 14 december 2010, LJN YA1231

ZOU ER ÉCHT GEEN VERHAAL MOGELIJK ZIJN?

Bent u op zoek naar verhaalsmogelijkheden bij een debiteur? Dan bent u bij Regres Info BV aan het juiste adres. Ons bureau geldt al vele jaren als specialist in verhaalsonderzoek naar natuurlijke- en rechtspersonen.*

Binnen de kortst mogelijke termijn weet u of conservatoir of executoriaal beslag mogelijk is.

Vraag vrijblijvend documentatie aan en informeer naar onze (kennismakings)tarieven onder nummer: 079 - 342 72 72 of kijk op onze website.

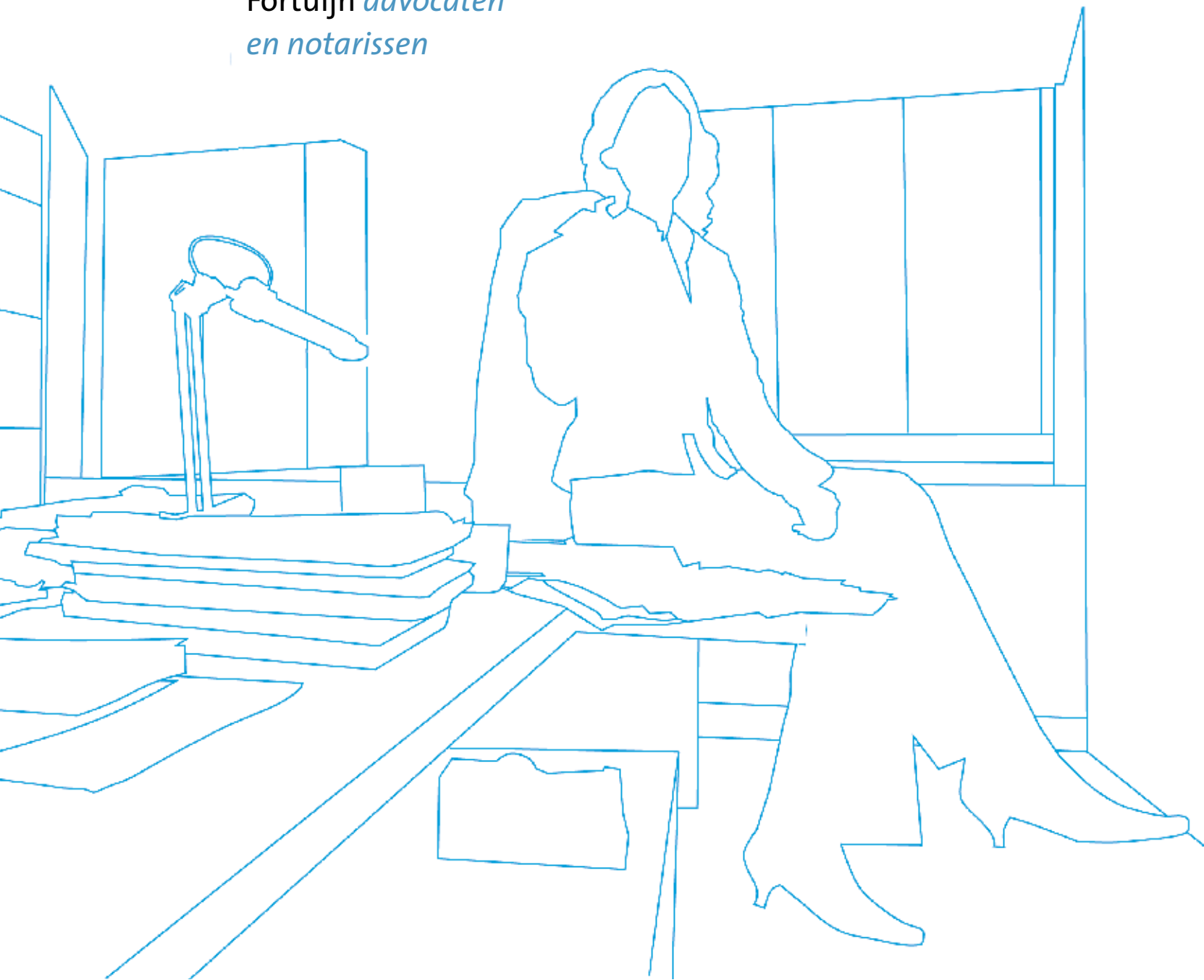
REGRES **INFO**

* Strikt conform de Wet Bescherming Persoonsgegevens

Verhaalsrapportages - Kredietwaardigheidsrapportages - Speciale onderzoeken

Regres Info BV, Alengroen 6, Postbus 7028,
2701 AA Zoetermeer, Telefoon 079 - 3427272, Telefax 079 - 3421843,
E-mail info@regresinfo.nl, Website www.regresinfo.nl

Pels Rijcken
& Droogleever
Fortuijn *advocaten*
en notarissen

**Profielschets. Voorpaginanieuws en
maatschappelijk relevant werk.
Hoge verwachtingen. Herkenbaar?
Voor ons wel.**